

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Μεταπτυχιακή διατριβή

Η άποψη μεταπτυχιακών φοιτητών
πολυμέσων για την πληροφοριακή παιδεία

Δημήτρη Χατζηχαραλάμπους

Λεμεσός, 2012

ΣΧΟΛΗ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΥΜΕΣΩΝ ΚΑΙ ΓΡΑΦΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

Η άποψη μεταπτυχιακών φοιτητών
πολυμέσων για την πληροφοριακή παιδεία

του

Δημήτρη Χατζηχαραλάμπους

Λεμεσός, 2012

ΕΝΤΥΠΟ ΕΓΚΡΙΣΗΣ

Μεταπτυχιακή διατριβή

**Η άποψη μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων για
την πληροφοριακή παιδεία**

Παρουσιάστηκε από

Δημήτρη Χατζηχαλαράμους

Επιβλέπων καθηγητής _____

[ιδιότητα και όνομα]

Μέλος επιτροπής (Πρόεδρος) _____

[ιδιότητα και όνομα]

Μέλος επιτροπής _____

[ιδιότητα και όνομα]

Μέλος επιτροπής _____

[ιδιότητα και όνομα]

Μέλος επιτροπής _____

[ιδιότητα και όνομα]

Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Δεκέμβριος, 2012

Πνευματικά δικαιώματα

Copyright © Δημήτρης Χατζηχαλαράμπος, 2012.

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Η έγκριση της μεταπτυχιακής διατριβής από το Τμήμα Πολυμέσων και Γραφικών Τεχνών του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου δεν υποδηλώνει απαραίτητως και αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα εκ μέρους του Τμήματος.

Θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαίτερα τη μητέρα μου Αθηνούλλα, και τα μέλη της οικογένειάς μου Ευστάθιο, Κάτια και Πολύνα για την πολύτιμη βοήθεια που μου προσέφεραν, και ειδικά για την τεράστια πνευματική και υλική υποστήριξη σε κάθε βήμα σε αυτή μου την προσπάθεια. Επίσης, ένα ευχαριστώ πρέπει να πω στη φίλη μου Ειρήνη, η οποία με στήριξε όταν πραγματικά η βοήθειά της ήταν θεμελιώδους σημασίας την ώρα ακριβώς που τη χρειαζόμουν. Τέλος, θα ήταν αδιανόητο να μην ευχαριστούσα τον επιβλέποντα καθηγητή μου, Δρ. Σουλελέ Νικόλαο. Σας ευχαριστώ.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ο σκοπός της ποιοτικής αυτής έρευνας είναι ο προσδιορισμός των αντιλήψεων και απόψεων των μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων για την Πληροφοριακή Παιδεία (ΠΠ), και η συσχέτιση των απόψεων και αντιλήψεων αυτών με την ενυπάρχουσα στο θέμα βιβλιογραφία. Σύμφωνα με τη φαινομενογραφική προσέγγιση στην έρευνα, η μελέτη αυτή ακολούθησε ανάλυση ημιδομημένων συνεντεύξεων που αφορούν τις γνώμες και εμπειρίες των μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων για το φαινόμενο της ΠΠ. Σύμφωνα με την φαινομενογραφία, η μελέτη αυτή επεδίωξε μια δεύτερης τάξης προοπτική, δηλαδή μέσω μιας ποιοτικής ανάλυσης συνεντεύξεων η παρούσα έρευνα ασχολείται με την εμπειρία των ανθρώπων για πτυχές του κόσμου. Η έρευνα αυτή αναδεικνύει το φάσμα των απόψεων των μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων έναντι της ΠΠ, καθώς και τους λόγους των απόψεων αυτών. Ως προς τη σύνδεση των ευρημάτων της επικείμενης έρευνας με τη δημοσιευμένη στο θέμα βιβλιογραφία, υπάρχει αισθητή σύγκλιση μεταξύ αντιλήψεων και απόψεων για την ΠΠ. Το άνοιγμα, εντούτοις, αυτής της συγκεκριμένης περιοχής μελέτης για περαιτέρω έρευνα ενδείκνυται και υπερθεματίζεται, καθώς υποστηρίζεται, επίσης, ότι η φαινομενογραφία είναι ιδανική για τομείς έρευνας που δεν έχουν ερευνηθεί.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	vi
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	vii
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ	xi
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΧΗΜΑΤΩΝ.....	xii
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	xiii
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ.....	xiv
ΑΠΟΔΟΣΗ ΟΡΩΝ.....	xv
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	xvii
1 Περιγραφή του προβλήματος και αναγκαιότητα μελέτης.....	1
1.1 Περιγραφή του προβλήματος.....	1
1.2 Αναγκαιότητα μελέτης.....	3
2 Βιβλιογραφική ανασκόπηση.....	5
2.1 Ορισμός της ΠΠ.....	5
2.2 Η ΠΠ σε διάφορες χώρες: ορισμός της και κατάρτιση μοντέλων και προτύπων ΠΠ	
2.2.1 ΠΠ στις ΗΠΑ.....	9
2.2.2 ΠΠ στην Αυστραλία.....	12
2.2.3 ΠΠ στο Ηνωμένο Βασίλειο (ΗΒ).....	13
2.2.4 ΠΠ σε άλλες χώρες.....	15
2.3 Αποτίμηση προσπαθειών ορισμού της ΠΠ.....	16
2.4 Προσπάθειες ανάπτυξης και εδραίωσης της ΠΠ.....	17
2.4.1 Αναδιοργάνωση των οργανισμών (μάθησης και εργασίας) και ένταξη της ΠΠ στο επίσημο πρόγραμμα σπουδών.....	23
2.5 Ανάγκη πλαισίου για διεξαγωγή έρευνας.....	27
3 Μεθοδολογία.....	29

3.1	Ερευνητικά ερωτήματα	29
3.2	Ερευνητική μεθοδολογία.....	29
3.2.1	Εργαλεία συλλογής δεδομένων	29
3.2.2	Διαδικασία συλλογής δεδομένων	31
3.2.3	Δείγμα.....	33
3.2.4	Αξιοπιστία – Εγκυρότητα.....	33
3.2.5	Διαδικασία ανάλυσης δεδομένων.....	34
4	Δεοντολογία - ηθικά ζητήματα	35
5	Περιορισμοί και οριοθετήσεις της έρευνας.....	36
5.1	Περιορισμοί της έρευνας.....	36
5.2	Οριοθετήσεις της έρευνας	37
6	ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	38
6.1	Κατηγορίες που περιγράφουν την κατανόηση της ΠΠ	39
6.1.1	Ο τρόπος εντοπισμού πληροφοριών από διάφορα μέσα, η αξιολόγηση των πληροφοριών και η σωστή αξιοποίησή τους	39
6.1.2	Η ανάκτηση, κατανόηση και μετάδοση πληροφοριών από διάφορα μέσα για προσωπική ενημέρωση, μάθηση και διδασκαλία	40
6.1.3	Η ΠΠ σχετίζεται με πληροφορική και νέες τεχνολογίες.....	40
6.1.4	Μη κατανόηση του όρου της ΠΠ.....	41
6.1.5	Ανάλυση	42
6.2	Κατηγορίες που περιγράφουν τις απόψεις για τον τρόπο απόκτησης της ΠΠ.....	46
6.2.1	Διδασκαλία για αναζήτηση, πρόσβαση, ανάκτηση, χειρισμό, αξιολόγηση και χρησιμοποίηση της πληροφορίας.....	46
6.2.2	Ανάπτυξη δεξιοτήτων για αναζήτηση και ανάκτηση πληροφοριών	47
6.2.3	Αναζήτηση και ανάκτηση πληροφοριών από ποικίλα μέσα πληροφόρησης....	47
6.2.4	Ανάλυση	49

6.3	Κατηγορίες που περιγράφουν την αξιολόγηση της ΠΠ	51
6.3.1	Σημαντική η ΠΠ ως καινούρια μαθησιακή φιλοσοφία του μέλλοντος.....	51
6.3.2	Περιεκτικός και ξεκάθαρος όρος.....	52
6.3.3	Συγκεκριμένος και μη διευκρινιστικός όρος	52
6.3.4	Αδυναμία αξιολόγησης του όρου της ΠΠ.....	53
6.3.5	Ανάλυση	54
6.4	Κατηγορίες ως προς τη σημαντικότητα της ΠΠ για τη μετέπειτα σταδιοδρομία των φοιτητών	56
6.4.1	Σημαντική η ΠΠ για τη μετέπειτα σταδιοδρομία των φοιτητών.....	56
6.4.2	Σημαντική η ΠΠ, αλλά όχι αναγκαία σε όλες τις περιπτώσεις	57
6.4.3	Ανάλυση	59
6.5	Κατηγορίες ως προς τη διδασκαλία της ΠΠ	61
6.5.1	Διδασκαλία της ΠΠ τόσο ως αυτόνομο μάθημα όσο και ως μέρος άλλων μαθημάτων	61
6.5.2	Διδασκαλία της ΠΠ μόνο ως μέρος άλλων μαθημάτων.....	62
6.5.3	Διδασκαλία της ΠΠ με όρους.....	62
6.5.4	Μη διδασκαλία της ΠΠ	63
6.5.5	Ανάλυση	64
6.6	Κατηγορίες που περιγράφουν την ένταξη της ΠΠ στο επίσημο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.....	66
6.6.1	Αναγκαία η ένταξη της ΠΠ στο αναλυτικό πρόγραμμα του πανεπιστημίου, αλλά εν συνεχεία από την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση.....	67
6.6.2	Απαραίτητη η ένταξη της ΠΠ στο αναλυτικό πρόγραμμα του πανεπιστημίου τόσο σε μεταπτυχιακό όσο και σε προπτυχιακό επίπεδο	68
6.6.3	Απαραίτητη η ένταξη της ΠΠ στο αναλυτικό πρόγραμμα του πανεπιστημίου, αλλά μετά από ενδελεχής οργάνωση	68

6.6.4	Θα μπορούσε να μπει η ΠΠ στο αναλυτικό πρόγραμμα του πανεπιστημίου, αλλά όχι σε κλάδους πολυμέσων	69
6.6.5	Άγνοια σε τί μπορεί να βοηθήσει η ένταξη της ΠΠ	69
6.6.6	Ανάλυση	71
7	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	73
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	83
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	88

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1: Τα επτά πρόσωπα της ΠΠ..... 21

Πίνακας 2: Σύγκριση αντιλήψεων ΠΠ με ισχύοντα μοντέλα και πρότυπα..... 1

Πίνακας 3: Ομάδες ερωτήσεων 1

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΧΗΜΑΤΩΝ

Σχήμα 1: Η σχέση της ΠΠ με τη δια βίου μάθηση.....	1
Σχήμα 2: SCONUL επτά πυλώνες της ΠΠ.	1
Σχήμα 3: Επτά πρόσωπα της ΠΠ της Bruce.....	1
Σχήμα 4: Τα στοιχεία της ΠΠ.....	1
Σχήμα 5: Το μοντέλο Big6.	88
Σχήμα 6: Ο φοιτητής με ΠΠ στην κοινωνία της πληροφορίας.	1
Σχήμα 7: Το άτομο με ΠΠ στον κόσμο που αλλάζει.	1
Σχήμα 8: Το πανεπιστήμιο με ΠΠ.....	1

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα 1: Ο αποτελεσματικός χώρος (Outcome space) – αντιλήψεις προσωπικής κατανόησης της ΠΠ.....	42
Διάγραμμα 2: Ο αποτελεσματικός χώρος (Outcome space) – απόψεις για τον τρόπο απόκτησης της ΠΠ	49
Διάγραμμα 3: Ο αποτελεσματικός χώρος (Outcome space) – απόψεις για την αξιολόγηση της ΠΠ	54
Διάγραμμα 4: Ο αποτελεσματικός χώρος (Outcome space) – απόψεις για τη σημαντικότητα της ΠΠ για τη μετέπειτα σταδιοδρομία των φοιτητών.....	58
Διάγραμμα 5: Ο αποτελεσματικός χώρος (Outcome space) – απόψεις για διδασκαλία της ΠΠ.....	64
Διάγραμμα 6: Ο αποτελεσματικός χώρος (Outcome space) – απόψεις για ένταξη της ΠΠ στο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών.....	70

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

IL	Πληροφοριακή Παιδεία
ILI	Οδηγίες ΠΠ
ΗΠΑ	Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής
ΗΒ	Ηνωμένο Βασίλειο
ACRL	Ένωση κολεγιακών και ερευνητικών βιβλιοθηκών
ALA	Αμερικανική ένωση βιβλιοθήκης
IT	Τεχνολογίες πληροφορίας
ΤΠΕ	Τεχνολογίες πληροφορίας και επικοινωνίας
CAUL	Συμβούλιο αυστραλιανών πανεπιστημιακών βιβλιοθηκονόμων

ΑΠΟΔΟΣΗ ΟΡΩΝ

Information literacy	Πληροφοριακή παιδεία
Study skills	Δεξιότητες μελέτης
Research skills	Δεξιότητες αναζήτησης
Library skills	Δεξιότητες βιβλιοθήκης
Information skills	Δεξιότητες πληροφοριών
IT literacy	Δεξιότητες τεχνολογίας πληροφοριών
Library literacy	Παιδεία της βιβλιοθήκης
Computer literacy	Εγγραμματισμός στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές
Media education	Εγγραμματισμός στα μέσα
Media literacy	Παιδεία στα μέσα
Information technology literacy	Παιδεία της τεχνολογίας πληροφοριών
Informatics awareness	Αντίληψη της πληροφορικής
Computer experience	Εμπειρία στους υπολογιστές
E- literacy	Ηλεκτρονική μάθηση
Literacy	Γραμματισμός
Education literacy	Γραμματισμός της εκπαίδευσης
Information technology	Τεχνολογία πληροφοριών
Information use	Χρήση πληροφοριών
Bibliographic instruction	Βιβλιογραφικές οδηγίες
Library instructions	Οδηγίες βιβλιοθήκης
Information competency	Πληροφοριακή επάρκεια
National forum on information literacy	Εθνικό φόρουμ για την ΠΠ
Institute for information literacy	Ινστιτούτο για την ΠΠ

American library association	Αμερικανική ένωση βιβλιοθήκης
Computer skills	Δεξιότητες ηλεκτρονικών υπολογιστών
Association of college and research libraries	Ένωση κολεγιακών και ερευνητικών βιβλιοθηκών
Outcome space	Αποτελεσματικός χώρος
Referential aspects	Αναφορικές πτυχές
Structural aspects	Δομικές πτυχές

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο 21^{ος} αιώνας χαρακτηρίζεται έντονα από τεχνολογική πρόοδο και πολυσήμαντες μεταβολές κυρίως σε οικονομικό και κοινωνικό πλαίσιο. Παρατηρείται τεχνολογική έκρηξη και διάχυση πληροφοριών άνευ προηγουμένου. Σε μια κοινωνία όπου οι πληροφορίες φθάνουν στους ανθρώπους σε τεράστιες ποσότητες, και μέσα από ποικίλες πηγές πληροφόρησης (ραδιόφωνο, τηλεόραση, έντυπα μέσα, ηλεκτρονικά μέσα, διαδίκτυο), οι άνθρωποι έχουν ανάγκη από δεξιότητες, ικανότητες και τρόπους ώστε να αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά, και με κριτική ματιά, κάθε πληροφορία που λαμβάνουν.

Σύμφωνα με το άρθρο «η υπερφόρτωση πληροφοριών μπορεί να σας σκοτώσει» (Information overload may be killing you, 1997), που δημοσιεύθηκε στον επαγγελματικό οδηγό ανάγνωσης των εκπαιδευτικών διαχειριστών, είμαστε πλημμυρισμένοι με πληροφορίες. Περικυκλώνομαστε, υποκινούμαστε, καταναλώνουμε και συγκλονιζόμαστε από αυτές. Είμαστε στο επίκεντρο της έκρηξης των πληροφοριών (Bundy, 1998, σελ. 4).

Σύμφωνα με τους Lannuzzi et al. (2000, σελ. 5), οι φοιτητές πρέπει να χρησιμοποιούν συχνά δεξιότητες σκέψης για να γίνουν επιδέξιοι χρήστες των πληροφοριακών πηγών σε πολλές θέσεις και μορφές, αυξάνοντας έτσι την ευθύνη τους για τη δική τους μάθηση. Συνεπώς, μέσα στην κοινωνία και οικονομία της γνώσης οι πολίτες χρειάζονται εφόδια, ώστε να χειρίζονται αποτελεσματικά και ολιστικά τις τόσες πληροφορίες με τις οποίες έρχονται καθημερινά σε επαφή. Σύμφωνα με τον Souleles (2011, February, σελ. 32), στην οικονομία και κοινωνία της γνώσης είναι απαραίτητος ο πληροφοριακός εγγραμματισμός.

Η κοινωνία εξελίσσεται με αποτέλεσμα οι πολίτες της να χρειάζεται να προσαρμόζονται στο συνεχώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον. Το εκπαιδευτικό σύστημα μιας χώρας παίζει καθοριστικό ρόλο στην προετοιμασία των εκπαιδευόμενων, και κατ' επέκταση μελλοντικών πολιτών της, ώστε να μπορούν να αντιμετωπίζουν τις συνεχείς αλλαγές της κοινωνίας και να προσαρμόζονται σε αυτές εφοδιασμένοι με κατάλληλα «όπλα». Η κοινωνία της γνώσης του 21^{ου} αιώνα χαρακτηρίζεται από γνώσεις που σε κάθε εποχή τα εκπαιδευτικά συστήματα μεταδίδουν στους απόφοιτούς τους, αλλά και από γνώσεις που αφορούν στη δημιουργία, διανομή, και διαχείριση των πληροφοριών τόσο σε εκπαιδευτικά πλαίσια, όσο και στο χώρο της εργασίας, ειδικά τα τελευταία χρόνια όπου ο χώρος εργασίας των ατόμων είναι εξίσου μεταβαλλόμενος με την κοινωνία (Johnston & Webber, 2003, σελ. 335).

Σύμφωνα με την Moore (2005, σελ. 4), σε προσπάθειά της να υπογραμμίσει ότι οι έννοιες του γραμματισμού (Literacy) και του γραμματισμού της εκπαίδευσης (Education literacy) έχουν αλλάξει, αναφέρεται στην έρευνα PISA (2000). Η έρευνα αυτή επικεντρώθηκε στην ανάγνωση, τα μαθηματικά και την επιστήμη για την αξιολόγηση γνώσεων και δεξιοτήτων που απαιτούνται για την πλήρη συμμετοχή στην κοινωνία. Είναι, όμως, αρκετό στην εποχή της τεχνολογικής εξέλιξης και διάδοσης των πληροφοριών να κατέχουν οι αυριανοί πολίτες γνώσεις μόνο συγκεκριμένων γνωστικών αντικειμένων; Οι μηχανιστικές διαδικασίες είναι αρκετές για να αντιμετωπίσουν οι μελλοντικοί πολίτες τις σύγχρονες απαιτήσεις; Στην εποχή της πληροφορίας, οι άνθρωποι πρέπει να είναι εξοικειωμένοι με τα συστήματα ανάκτησης πληροφοριών που επιτρέπουν στους νέους απόφοιτους να λειτουργήσουν ως αρμόδιοι τόσο επαγγελματικά, όσο και ως μέλη της ευρείας κοινότητας (Bundy, 2004, σελ. 46).

Συνεχίζοντας, ο Bundy (2004, σελ. 46) αναφέρει ότι οι απόφοιτοι φεύγοντας από το πανεπιστήμιο θα πρέπει να είναι εξοπλισμένοι με δεξιότητες και στρατηγικές για τον εντοπισμό, την πρόσβαση, την ανάκτηση, την αξιολόγηση, τη διαχείριση και χρήση των πληροφοριών σε διάφορους τομείς, και όχι με ένα σώμα γνώσης που σύντομα θα είναι ξεπερασμένο και άνευ σημασίας.

Ωστόσο, για επιτυχής πορεία των φοιτητών στον 21^ο αιώνα, επαγγελματική και προσωπική, θα χρειαστεί αναδιαμόρφωση των οργανισμών (μάθησης και εργασίας), αλλά και αλλαγή των ρόλων των ατόμων που εργάζονται σε αυτούς (Bruce, 1999, σελ. 44). Σύμφωνα με τον Souleles (2011, March, σελ. 97; 2011, February, σελ. 50) «... η καινοτομία συνεπάγεται αλλαγή των αντιλήψεων και πρακτικών, τόσο σε επίπεδο μονάδας (καθηγητή, φοιτητή) όσο και σε οργανωτικό επίπεδο». Οι εκπαιδευτικοί οργανισμοί θα πρέπει να προσαρμοστούν στις εξελίξεις του 21^{ου} αιώνα, ώστε μέσα από ειδικά καταρτισμένο προσωπικό, υποδομές, αλλά και μέσα από ένα αναδιαμορφωμένο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών να μπορέσουν να εφοδιάσουν τους φοιτητές με τα «όπλα» που θα τους είναι απαραίτητα στην κοινωνία της πληροφορίας.

Με βάση την Probert (n.d., σελ. 2), «...η πληροφοριακή παιδεία σπάνια ενσωματώνεται στα προγράμματα σπουδών». Για το σκοπό αυτό είναι βασικό τα εκπαιδευτικά ιδρύματα να ενθαρρύνουν την ανεξάρτητη μάθηση και να ενσωματώσουν τις βασικές δεξιότητες ΠΠ στο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών (Abid, 2004, σελ. 1; Herworth, 1999, σελ.13; Αναστασιάδου, Δημοπούλου, & Στούμπη, n.d., σελ. 4). Στην κοινωνία της πληροφορίας του 21^{ου} αιώνα, λοιπόν, τα εκπαιδευτικά ιδρύματα θα πρέπει να στοχεύουν στην ανάπτυξη

δεξιοτήτων και ικανοτήτων στους φοιτητές, που θα τους βοηθήσουν να ανταποκρίνονται προσωπικά και επαγγελματικά, ως δια βίου μαθητές της κοινωνίας της πληροφορίας. Η δια βίου μάθηση είναι κλειδί στην επιτυχή πορεία του κάθε φοιτητή, και σύμφωνα με τον Herworth, «... η δια βίου μάθηση, έχει την απόχρωση της χειραφέτησης του εαυτού» (Herworth, 1999, σελ.2).

Η ποιοτική αυτή έρευνα καταπιάνεται με αυτό το ζήτημα επιχειρώντας μέσα από μια φαινομενογραφική προσέγγιση στην έρευνα να αναδείξει το πλήρες φάσμα των αντιλήψεων και απόψεων μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων για την ΠΠ, καθώς και τους λόγους των αντιλήψεων και απόψεων αυτών. Η εν λόγω διπλωματική εργασία πραγματεύεται ζητήματα σχετικά με το πώς οι μεταπτυχιακοί φοιτητές πολυμέσων αντιλαμβάνονται και σκέφτονται σχετικά με την ΠΠ, και στη συνέχεια οι αντιλήψεις και απόψεις τους συγκρίνονται με την ενυπάρχουσα βιβλιογραφία.

Πιο συγκεκριμένα, η μελέτη αυτή επιχειρεί να συλλέξει τις γνώμες και εμπειρίες των μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων σχετικά με την κατανόησή τους για την έννοια της ΠΠ, τον τρόπο με τον οποίο νομίζουν ότι μπορεί να αποκτηθεί η ΠΠ, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο αξιολογούν την ΠΠ. Επίσης, η μελέτη ασχολείται με το εάν οι μεταπτυχιακοί φοιτητές πολυμέσων θεωρούν την ΠΠ ως σημαντικό εφόδιο για τη ζωή τους μετά την αποφοίτησή τους από το πανεπιστήμιο, καθώς και με τις απόψεις τους σχετικά με τη διδασκαλία της ΠΠ, καθώς και την ένταξή της στο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Η έρευνα καταπιάνεται με τη συλλογή του εύρους των απόψεων και εμπειριών των μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων για την ΠΠ. Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές πολυμέσων ασχολούνται με τεχνολογικά εργαλεία και πηγές πληροφόρησης καθ όλη τη διάρκεια τόσο των προπτυχιακών όσο και των μεταπτυχιακών τους σπουδών. Έτσι επιλέγεται αυτή η ομάδα φοιτητών, και όχι άλλοι. Επομένως, λίγο πριν την ολοκλήρωση και των μεταπτυχιακών τους σπουδών θεωρείται ιδιαίζουσας σημασίας η γνωστοποίηση των δικών τους θέσεων απέναντι στην ΠΠ, σε ένα στάδιο, μάλιστα, λίγο πριν την ένταξή τους στην κοινωνία και οικονομία της γνώσης.

Μετά τη διατύπωση του προβλήματος και την αποσαφήνιση της αναγκαιότητας της μελέτης, ακολουθεί το κεφάλαιο της βιβλιογραφικής ανασκόπησης, στο οποίο γίνεται προσπάθεια εννοιολογικού προσδιορισμού της ΠΠ, καθώς και αναφορών στις ΗΠΑ, Καναδά, Αυστραλία, Ηνωμένο Βασίλειο και σε μερικές άλλες χώρες ως προς τον ορισμό της ΠΠ και

την κατάρτιση μοντέλων και προτύπων ΠΠ. Έπειτα, γίνεται αναφορά σε προσπάθειες ανάπτυξης και εδραίωσης της ΠΠ μέσα από τη δημοσιευμένη βιβλιογραφία. Η αναδιοργάνωση των οργανισμών μάθησης και εργασίας τονίζεται ιδιαίτερα, καθώς και η ένταξη της ΠΠ στα επίσημα αναλυτικά προγράμματα σπουδών. Το κεφάλαιο αυτό παρέχει το πλαίσιο για την παρουσίαση και ανάλυση των δεδομένων σε επόμενη ενότητα. Τέλος, η εργασία αυτή ολοκληρώνεται με τη σύγκριση των αποτελεσμάτων της έρευνας με την ενυπάρχουσα βιβλιογραφία, και τα συμπεράσματα της μελέτης.

Αυτό που ουσιαστικά έχει σημασία στην εν λόγω μελέτη, είναι το γεγονός ότι η προκύπτουσα κατηγοριοποίηση και περιγραφή των απόψεων και εμπειριών των μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων δίδει μια χρήσιμη επισκόπηση για τους ερευνητές και ιθύνοντες χάραξης εκπαιδευτικής πολιτικής, καθώς αποτελεί και πολύτιμο αρωγό για περαιτέρω μελλοντική έρευνα σε συναφείς τομείς έρευνας. Θα ήταν ιδιαίτερα σημαντικό και παραγωγικό, σε μελλοντικές έρευνες, να μελετούνταν το κατά πόσον ένας οδηγός ΠΠ, για παράδειγμα, θα ήταν χρήσιμος αρχικά προς τους φορείς λήψης αποφάσεων και έπειτα προς τους εκπαιδευτικούς, τους φοιτητές και γενικότερα το προσωπικό των οργανισμών μάθησης, αλλά και εργασίας. Κάτι τέτοιο θα βοηθούσε περαιτέρω στην κατανόηση, ανάπτυξη και εδραίωση της ΠΠ. Εντούτοις, η έρευνα αυτή συνδράμει σε αυτή την προσπάθεια, μέσα από την ανάδειξη του εύρους των απόψεων των μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων για την ΠΠ.

1 Περιγραφή του προβλήματος και αναγκαιότητα μελέτης

1.1 Περιγραφή του προβλήματος

Βρισκόμαστε σε αιώνα συνεχούς τεχνολογικής προόδου και διάχυσης πληροφοριών από ποικίλες πηγές πληροφόρησης.

«Οι φοιτητές εκτίθενται σε πληροφορίες σχεδόν κάθε λεπτό που είναι ξύπνιοι. Παίρνουν μηνύματα κειμένου και e-mail, διαβάζουν βιβλία, blogs, και ειδήσεις στο διαδίκτυο (Web), παρακολουθούν βίντεο στο YouTube, πάνε στην τάξη για να ακούσουν διάλεξη ενός καθηγητή, και μιλούν με τους φίλους τους» (Jennings, 2008, σελ. 437).

Ως εκ τούτου, ο σημερινός φοιτητής και μελλοντικός πολίτης της κοινωνίας και οικονομίας της γνώσης, χρειάζεται να εφοδιαστεί με ικανότητες και δεξιότητες που θα τον βοηθήσουν δια βίου να προσαρμόζεται και να αντιμετωπίζει τις συνεχείς αλλαγές της κοινωνίας και οικονομίας της γνώσης με επιτυχία.

Με γνώμονα την τεχνολογική εξέλιξη του 21^{ου} αιώνα:

«...η πρόκληση είναι η προσαρμογή στους φοιτητές και τον κόσμο τους, και η διδαχή των δεξιοτήτων που τους επιτρέπουν να περιηγηθούν στην τεχνολογία που έρχεται στο δρόμο τους καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους» (Snavely, 2008, σελ. 41).

Πολλοί είναι αυτοί που εκφράζουν απόψεις σχετικά με την αποδοτικότητα της εκπαίδευσης, όπως αυτή είναι διαρθρωμένη αυτή τη στιγμή. Ο Clark (2010, σελ. 51), στις θέσεις του τονίζει ότι η εκπαίδευση, ως έχει, αποτυγχάνει, αν κοιτάξουμε και στατιστικά στοιχεία που υποδεικνύουν ότι το ένα τέταρτο των φοιτητών από αυτούς που αποφοιτούν από την τριτοβάθμια εκπαίδευση δεν είναι λειτουργικά εγγράμματοι.

Για επαγγελματική και προσωπική επιτυχία των φοιτητών στον 21^ο αιώνα, πέραν από τις γνώσεις σε βασικά μαθήματα, όπως ξένες γλώσσες, Τέχνες, Μαθηματικά, Οικονομικά, Επιστήμη, Γεωγραφία, Ιστορία, Πολιτική αγωγή «...πρέπει οι φοιτητές να αναπτύξουν δεξιότητες κριτικής σκέψης, επίλυσης προβλημάτων, δια βίου μάθησης, επικοινωνίας και συνεργασίας» (The Partnership for 21st Century Skills, 2009, σελ. 1). Η σημερινή κοινωνία δεν αρκείται στις γνώσεις των βασικών μαθημάτων, αλλά απαιτείται και ανάπτυξη δεξιοτήτων εκ μέρους των φοιτητών, όπως οι προαναφερθείσες, για την επιτυχή πρόοδο του ατόμου στην κοινωνία του 21^{ου} αιώνα. Η κοινωνία της πληροφορίας, όπως χαρακτηρίζεται η κοινωνία του 21^{ου} αιώνα, ορίζεται ως μια κοινωνία στην οποία η δημιουργία, η διανομή, και

η διαχείριση των πληροφοριών έχει γίνει η πιο σημαντική οικονομική και πολιτιστική δραστηριότητα (Johnston & Webber, 2003, σελ. 335).

Οι οργανισμοί εκπαίδευσης θα πρέπει να στοχεύουν σε γνώσεις, όπως αυτές που το πανεπιστήμιο στην κάθε εποχή μεταδίδει στους φοιτητές, αλλά θα πρέπει να δίδεται ιδιαίτερη έμφαση στις δεξιότητες ζωής και καριέρας, αφού η ζωή στη σημερινή πραγματικότητα και το περιβάλλον εργασίας απαιτούν ακόμη πιο πολλές δεξιότητες σκέψης και πολύ περισσότερες γνώσεις. Η ένταξη στη σύνθετη αυτή ζωή και το περιβάλλον εργασίας σε μια παγκόσμια ανταγωνιστική εποχή πληροφοριών «...απαιτεί από τους φοιτητές να δώσουν ιδιαίτερη έμφαση στην ανάπτυξη κατάλληλων δεξιοτήτων για την προσωπική και επαγγελματική τους σταδιοδρομία» (Kasowitz-Scheer & Pasqualoni, 2002).

Ο Edison, προέβλεψε ότι «...τα βιβλία θα είναι σύντομα παρωχημένα στα σχολεία» (Tamim, Bernard, Borokhovski, Abrami, & Schmid, 2011, σελ. 4), και φάνηκε να είχε δίκιο.

«Οι άνθρωποι στον 21ο αιώνα ζούμε σε ένα τεχνολογικό και διάχυτο από μέσα ενημέρωσης περιβάλλον, το οποίο περιλαμβάνει διάφορα χαρακτηριστικά, όπως: πρόσβαση σε πληθώρα πληροφοριών, συχνές αλλαγές τεχνολογικών εργαλείων, και ικανότητα συνεργασίας και ατομικής προσπάθειας άνευ προηγουμένου» (The Partnership for 21st Century Skills, 2009, σελ. 5).

Συνεπώς, για να είναι αποτελεσματικοί στον 21ο αιώνα, οι φοιτητές θα πρέπει να αναπτύξουν μια σειρά από λειτουργικές δεξιότητες και δεξιότητες κριτικής σκέψης που σχετίζονται με πληροφορίες, μέσα ενημέρωσης και τεχνολογία.

«Οι στρατηγικές πληροφοριακής παιδείας θα βοηθήσουν τους φοιτητές στην επιτυχή μάθηση μέσα και πέραν από τη σχολή» (Snavely, 2008, σελ.45). Πληροφορίες φθάνουν στο φοιτητή σε μεγάλη ποσότητα και από ποικίλες πηγές (ραδιόφωνο, τηλεόραση, έντυπα μέσα, ηλεκτρονικά μέσα, διαδίκτυο). Το γεγονός ότι οι πληροφορίες είναι διαθέσιμες μέσω πολλαπλών πηγών υποστηρίζεται και από τους Lannuzzi et al. (2000, σελ. 2). Το ερώτημα που τίθεται στην προκείμενη περίπτωση είναι κατά πόσον ο φοιτητής μπορεί να χειριστεί με επιτυχία την πληροφόρηση αυτή. Αν μπορεί να κατανοήσει ότι οι πληροφορίες που λαμβάνει είναι ακριβείς, αν μπορεί να βρίσκει τρόπους να αναζητεί, να συλλέγει, να οργανώνει, να χρησιμοποιεί, να παρουσιάζει, και να επικοινωνεί αποτελεσματικά τις πληροφορίες. Αν έχει τις δεξιότητες να τροποποιήσει ή ακόμη καλύτερα να επεκτείνει τις πληροφορίες, ή και να εφαρμόζει τις πληροφορίες σε ποικίλα περιβάλλοντα και περιστάσεις. Όλες αυτές, είναι δεξιότητες που περιγράφουν τον όρο της ΠΠ.

1.2 Αναγκαιότητα μελέτης

Ένας ουσιαστικός λόγος για εκπόνηση της διπλωματικής αυτής εργασίας, είναι το γεγονός ότι οι μεταπτυχιακοί φοιτητές πολυμέσων, οι οποίοι αποτελούν δείγμα στη μελέτη αυτή, ασχολούνται σχεδόν έξι χρόνια με τεχνολογικά εργαλεία. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό να διατυπωθεί το εύρος των απόψεών τους και η κατανόησή τους για την ΠΠ, και οι λόγοι για τις απόψεις και την κατανόησή τους αυτή. Επικαλούμενοι τους Webber και Johnston (2000, σελ. 381), έχει διαπιστωθεί έλλειψη πληροφοριών σχετικά με το πώς οι φοιτητές βιώνουν και καθορίζουν την ΠΠ, ενώ οι απόψεις μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων για την ΠΠ παραμένουν ευρέως άγνωστες. Η μελέτη αυτή συνδράμει ως προς την ανάδειξη των απόψεων μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων για την ΠΠ.

Η έννοια της ΠΠ δε γίνεται εύκολα κατανοητή από πολλούς: φοιτητές, εκπαιδευτικούς, υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και άλλους. Συν των άλλων, η ενυπάρχουσα βιβλιογραφία στον τομέα αυτό φανερώνει ότι οι πρακτικές προς προώθηση και εδραίωση της ΠΠ στο αναλυτικό πρόγραμμα της εκπαίδευσης σε όλες τις βαθμίδες δεν είναι πλήρως επιτυχείς. Για παράδειγμα, η Moore (2005, σελ. 1) αναφέρει ότι αναγνωρίζεται ευρέως ότι ακόμα και στις πιο τεχνολογικά προηγμένες χώρες, οι προσπάθειες για προετοιμασία των φοιτητών για την εποχή της πληροφορίας ήταν μόνο εν μέρει επιτυχείς. Αυτό οφείλεται σε πολλούς παράγοντες, όπως έλλειψη γνώσης (επιμόρφωση), έλλειψη υποδομών, μη ρητή αναφορά της έννοιας σε αναλυτικά προγράμματα σπουδών και συνεπώς μη εκτίμησή της από μερικούς εκπαιδευτικούς και άλλους που σχετίζονται με τον κλάδο της εκπαίδευσης. Ωστόσο, δεν παύουν να αποτελούν καλά παραδείγματα πρακτικής προς υιοθέτηση, ώστε να προωθηθεί και να αναπτυχθεί περαιτέρω η έννοια της ΠΠ.

Με βάση και τα πιο πάνω, και εν όψει της τεχνολογικής εξέλιξης και διάχυσης πληροφοριών στον 21^ο αιώνα, απαιτείται από τους σημερινούς φοιτητές και κατ' επέκταση τους πολίτες του αύριο, να αποκτήσουν δεξιότητες που θα τους βοηθήσουν δια βίου να ζήσουν και να εργαστούν επιτυχώς στην κοινωνία και οικονομία της γνώσης. Ως εκ τούτου, για να γίνει αυτό κατορθωτό χρειάζεται η έννοια της ΠΠ να κατανοηθεί πλήρως από όλους, και να ενσωματωθεί και να αναπτυχθεί σε όλο το φάσμα της εκπαίδευσης. Η εν λόγω ποιοτική έρευνα θα βοηθήσει τις προσπάθειες αυτής της εδραίωσης, αφού μέσα από φαινομενογραφική προσέγγιση στην έρευνα θα επιδιωχθεί να φανεί το εύρος των διαφορετικών αντιλήψεων και το εύρος των διαφορετικών κατανοήσεων μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων για το φαινόμενο της ΠΠ, αλλά και οι λόγοι για τους οποίους οι

φοιτητές έχουν αυτές τις αντιλήψεις. Αυτές οι αντιλήψεις με τη σειρά τους θα μπορούν εύκολα να αποτελέσουν προβληματισμό για τους φορείς χάραξης προγραμμάτων σπουδών, τους ερευνητές και φορείς χάραξης εκπαιδευτικής πολιτικής.

2 Βιβλιογραφική ανασκόπηση

Στο κεφάλαιο της βιβλιογραφικής ανασκόπησης που ακολουθεί γίνεται προσπάθεια εννοιολογικού προσδιορισμού της ΠΠ, καθώς και αναφορών στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής (ΗΠΑ), Καναδά, Αυστραλία, Ηνωμένο Βασίλειο (ΗΒ) και σε μερικές άλλες χώρες ως προς τον ορισμό της ΠΠ και την κατάρτιση μοντέλων και προτύπων ΠΠ. Έπειτα, γίνεται αναφορά σε προσπάθειες ανάπτυξης και εδραίωσης της ΠΠ μέσα από τη δημοσιευμένη βιβλιογραφία. Η αναδιοργάνωση των οργανισμών μάθησης και εργασίας τονίζεται ιδιαίτερα, καθώς και η ένταξη της ΠΠ στα επίσημα αναλυτικά προγράμματα σπουδών. Το κεφάλαιο αυτό παρέχει το πλαίσιο για την ανάλυση των δεδομένων και την ολοκλήρωση της μελέτης.

2.1 Ορισμός της ΠΠ

Η ΠΠ φαίνεται να είναι ένας όρος ασαφής που δύσκολα γίνεται αντιληπτός, και δύσκολα γίνεται ρητή έννοια σε προγράμματα οργανισμών μάθησης και εργασίας. Έχει υπάρξει αυξανόμενο διεθνές ενδιαφέρον για την ΠΠ από τον Zurkowski, ο οποίος επινόησε τον όρο στη δεκαετία του 1970 (Carbo, as cited in Johnston & Webber, 2003, σελ. 336; Carbo, as cited in Webber & Johnston, 2000, σελ. 382). Η ΠΠ επινοήθηκε από τον Paul Zurkowski το 1974, και από τότε είχε υιοθετηθεί από τους ανθρώπους των επιχειρήσεων και τους εκπαιδευτικούς (Bundy, 1998, σελ. 9; Bundy, 2004, σελ. 45).

Υπάρχουν διαφορετικοί τρόποι για την κατανόηση της έννοιας της ΠΠ (Bruce, as cited in Probert, 2009, σελ. 24). Σύμφωνα με την Bruce (1999, σελ. 33), η ΠΠ ορίζεται ως «...η ικανότητα να αναγνωρίζεις τις ανάγκες πληροφόρησης και να εντοπίζεις, να αξιολογείς και να χρησιμοποιείς αποτελεσματικά την πληροφόρηση». Η ίδια, θεωρεί ότι η ΠΠ μπορεί εύκολα να αποτελέσει κομβικό σημείο πέραν από τους οργανισμούς μάθησης, και στον εργασιακό τομέα (Bruce, 1999, σελ. 43). Η Bruce (1999, σελ. 46) κατέληξε στο ότι η ΠΠ αφορά στην ικανότητα να λειτουργούν τα άτομα αποτελεσματικά στην κοινωνία της πληροφορίας.

«Πληροφοριακή παιδεία είναι η υιοθέτηση της κατάλληλης συμπεριφοράς πληροφοριών για την απόκτηση, με οποιοδήποτε κανάλι ή μέσο, πληροφοριών προσαρμοσμένων στις ανάγκες πληροφόρησης, μαζί με κρίσιμη επίγνωση της σημασίας της ορθολογικής και ηθικής χρήσης των πληροφοριών στην κοινωνία» (Johnston & Webber, 2003, σελ. 336; Johnston & Webber, as cited in Boon, Johnston, & Webber, 2007, σελ. 205).

Εδώ πρόκειται για άλλο ορισμό του ίδιου φαινομένου, ο οποίος επιδιώκει να συλλάβει πιο σύνθετες εμπειρίες ως απάντηση σε πολιτιστικές, κοινωνικές και οικονομικές εξελίξεις που συνδέονται με την κοινωνία της πληροφορίας. Η κοινωνία της πληροφορίας ορίζεται ως μια κοινωνία στην οποία η δημιουργία, η διανομή, και ο χειρισμός των πληροφοριών έχει γίνει η πιο σημαντική οικονομική και πολιτιστική δραστηριότητα (Johnston & Webber, 2003, σελ. 335).

Με γνώμονα τις απόψεις του Νικητάκη (2007, σελ. 3), ΠΠ ορίζεται ως:

«...η κατανόηση και απόκτηση του συνόλου των δυνατοτήτων που επιτρέπουν σε ένα άτομο να αναγνωρίζει πότε χρειάζεται κάποιες συγκεκριμένες πληροφορίες, καθώς επίσης και η ικανότητα να εντοπίζει, να αξιολογεί και να χρησιμοποιεί αποτελεσματικά τις απαιτούμενες πληροφορίες».

Ένα άτομο με ΠΠ πρέπει να ξέρει γιατί, πότε και πώς να χρησιμοποιεί όλα τα τεχνολογικά εργαλεία του εικοστού πρώτου αιώνα και να σκέφτεσαι κριτικά για τις πληροφορίες που παρέχουν. Η ΠΠ σχετίζεται με την ανάπτυξη κριτικών και δημιουργικών ικανοτήτων στους ανθρώπους.

Οι Webber και Johnston (2003), επισημαίνουν ότι υπάρχει η αντίληψη να συνδέεται ο όρος ΠΠ με δεξιότητες βιβλιοθήκης (Library skills) ή με δεξιότητες τεχνολογίας πληροφοριών (IT literacy). Από την άλλη, οι Αναστασιάδου, Δημοπούλου, και Στούμπη (n.d., σελ. 2), υποστηρίζουν ότι στην ελληνική βιβλιογραφία τείνει να χρησιμοποιείται συνώνυμα με την ΠΠ και ο όρος πληροφοριακός γραμματισμός. Ο Σίτας (2006, σελ. 7) κάνει κι αυτός την αναφορά του σε άλλα είδη παιδείας πέραν της ΠΠ. Συγκεκριμένα αναφέρεται στον εγγραμματισμό στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές (Computer literacy), στην παιδεία της τεχνολογίας των πληροφοριών (Information technology literacy), στην παιδεία των μέσων (Media literacy), στην αντίληψη της πληροφορικής (Informatics awareness), στην εμπειρία στους υπολογιστές (Computer experience) κλπ. Οι Armstrong et al. (2005, σελ. 2) κάνουν την αναφορά τους σε ηλεκτρονική μάθηση (E-literacy), αλλά και στην παιδεία στα μέσα (Media literacy) (Armstrong et al., 2005, σελ. 3). Ο Hepworth (1999, σελ. 2), διακρίνει επίσης την ΠΠ από όρους, όπως δεξιότητες μελέτης (Study skills), δεξιότητες αναζήτησης (Research skills), δεξιότητες βιβλιοθήκης (Library skills), δεξιότητες τεχνολογίας πληροφοριών (IT literacy), θέλοντας να τονίσει πως δεν πρόκειται για κάτι ίδιο, ή κάτι συγκεκριμένο.

Οι Li και Lester (2009, σελ. 572), επιβεβαιώνουν ότι η ΠΠ δεν είναι το ίδιο με την παιδεία της βιβλιοθήκης (Library literacy). Αυτό που χρειάζεται κατά τους Li και Lester (2009), είναι

οι φοιτητές να διδαχθούν μεταβιβάσιμες δεξιότητες για την πρόσβαση, τη χρήση, και τη σύνθεση ποικίλων μορφών πληροφοριών. Ο εγγραμματισμός στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές (Computer literacy) και τα μέσα γενικότερα (Media education) αποτελεί ουσιαστικό συστατικό της ΠΠ, αλλά υπάρχει διαφορά μεταξύ αυτού του είδους εγγραμματισμού και της ΠΠ (Abid, 2004, σελ. 2). Το να γνωρίζεις να χρησιμοποιείς και να αξιοποιείς τα διάφορα τεχνολογικά μέσα του 21^{ου} αιώνα, σίγουρα το γεγονός αυτό αποτελεί βάση για την ανάπτυξη της ΠΠ, όμως είναι ουσιαστικά διαφορετική από την παιδεία στα μέσα. Οι Lannuzzi et al. (2000, σελ. 3) συμφωνούν στο γεγονός ότι τα άτομα με ΠΠ αναπτύσσουν απαραίτητα ορισμένες δεξιότητες τεχνολογίας. Σύμφωνα με τον Abid (2004, σελ. 2), αλλά και τον Bundy (2004, σελ. 4) «...η πληροφοριακή παιδεία εγκαινιάζει, στηρίζει και επεκτείνει τη δια βίου εκπαίδευση μέσω ικανοτήτων χρησιμοποίησης τεχνολογιών, αλλά είναι βασικά ανεξάρτητη από αυτές».

Η ΠΠ είναι σαφώς ένας όρος που περιέχει όλες τις παραπάνω «παιδείες». Με βάση τη βιβλιογραφική πηγή (Σίτας, 2006, σελ. 9), αντίθετα με τις παραπάνω έννοιες, η ΠΠ έχει ευρύτερες επιπτώσεις στο άτομο, στο εκπαιδευτικό σύστημα και στην κοινωνία. Με βάση τους Lannuzzi et al. (2000, σελ. 3), αναφερόμενοι στις έννοιες της ΠΠ και της τεχνολογίας πληροφοριών (Information technology), η εστίαση της ΠΠ είναι στο περιεχόμενο, την επικοινωνία, την ανάλυση, την αναζήτηση πληροφοριών και την αξιολόγηση, ενώ ο τεχνολογικός εγγραμματισμός επικεντρώνεται σε μια βαθιά κατανόηση της τεχνολογίας και οι απόφοιτοι της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης γίνονται όλο και πιο επιδέξιοι στη χρήση της.

Σύμφωνα και με τους Lannuzzi et al. (2000, σελ. 3):

«...η πληροφοριακή παιδεία, αν και επιδεικνύει σημαντική σχέση με τις δεξιότητες της τεχνολογίας πληροφοριών (Information technology skills), είναι μια ξεχωριστή και ευρύτερη περιοχή αρμοδιότητας».

Μέσα από τα παραπάνω, φαίνεται ότι υπάρχουν πολλοί ορισμοί ΠΠ και βάσει και των Snavely και Cooper (1997, σελ. 9) υπάρχει προκύπτουσα ασάφεια. Ένας ακαδημαϊκός σχολιαστής από τη Νότια Αφρική, ο Behrens, έχει σημειώσει:

«...η πληροφοριακή παιδεία είναι μια αφηρημένη έννοια ... μια ευφάνταστη περιγραφική φράση ... υπονοώντας κάτι πιο ποιοτικό και διάχυτο από ό, τι είναι προφανές» (Behrens, as cited in Bundy, 1998, σελ. 8).

Ως εκ τούτου η αποσαφήνιση του ορισμού θεωρείται απαραίτητη, όπως και η βελτίωση και οριοθέτηση των στόχων που κάθε φορά τίθενται.

Η ενυπάρχουσα βιβλιογραφία (Snively & Cooper, 1997, σ.σ. 10-12), συζητά κατά πόσο θα ήταν καλό να επιστρέψουμε σε ένα παλαιότερο όρο, να δημιουργήσουμε ένα νέο όρο ή φράση, ή να συνεχίσουμε να χρησιμοποιούμε τον όρο/φράση ΠΠ. Σύμφωνα με τις Snively και Cooper (1997, σελ. 10), φράσεις όπως βιβλιογραφικές οδηγίες (Bibliographic instruction), δεξιότητες βιβλιοθήκης (Library skills), ή οδηγίες βιβλιοθήκης (Library instructions) έχουν το πλεονέκτημα ότι είναι καλά εδραιωμένες. Από την άλλη, λόγω του ότι πληροφορίες υπάρχουν σε πολλές μορφές και πολλές πηγές, αλλά υπάρχουν και πολλοί τρόποι πρόσβασης και ανάκτησης πληροφοριών είναι δύσκολο όλες αυτές οι σημασίες να συμπεριληφθούν σε μία ή δύο λέξεις (Snively & Cooper, 1997, σελ. 11). Για παράδειγμα, οι Goetsch και Kaufman (1998) έχουν απορρίψει τον όρο ΠΠ υπέρ του όρου πληροφοριακή επάρκεια (Information competency), ενώ ο Carbo (1997) πρότεινε τον όρο «mediacy» (Webber & Johnston, 2000, σελ. 382).

Με βάση τους Webber και Johnston (2000, σελ. 382), οι εναλλακτικές λύσεις φαίνεται να προτείνονται είτε για να τονίσουν το γεγονός ότι ένα άτομο θα πρέπει να είναι εγγράμματο σε όλα τα μέσα, συμπεριλαμβανομένων των ηλεκτρονικών μέσων, είτε λόγω της δυσφορίας με τη λέξη «παιδεία». Η ένσταση, όμως, ότι η λέξη εξ ορισμού συνεπάγεται μετρήσιμες δεξιότητες ή ικανότητες δεν ισχύει για αυτές τις χρήσεις του όρου (Snively & Cooper, 1997, σελ. 12).

Σε τελική ανάλυση αυτό που ουσιαστικά κρίνεται σωστό και καλύτερη επιλογή είναι η διατήρηση του όρου ΠΠ. Η επιλογή μιας άλλης λέξης ή φράσης δε φαίνεται να είναι και εύκολη υπόθεση. Σύμφωνα με τον Bundy (1998, σελ. 9; 2004, σελ. 45), παρά την καθολική επιθυμία για ένα εναλλακτικό όρο για την έννοια, δεν υπήρξε καμία ουσιαστική εναλλακτική λύση για την ΠΠ. Όπως και η Probert (n.d., σελ. 14) αναφέρει, «...δυστυχώς, δεν είναι τόσο εύκολο να βρεθεί ένας καλύτερος όρος». Αυτό που χρειάζεται είναι η αποδοχή της ΠΠ και η θέληση, σύμφωνα και με τους Webber και Johnston (2000, σελ. 387), για προσπάθεια από όλους στην προώθηση των δεξιοτήτων και ικανοτήτων που απαιτούνται στην εποχή του 21^{ου} αιώνα προς επιτυχή διαβίωση των αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και μελλοντικών μελών της κοινωνίας και οικονομίας της γνώσης.

2.2 Η ΠΠ σε διάφορες χώρες: ορισμός της και κατάρτιση μοντέλων και προτύπων ΠΠ

Στο τμήμα αυτό της διατριβής, γίνονται αναφορές σε ορισμένες χώρες ως προς τον ορισμό της ΠΠ και την κατάρτιση μοντέλων και προτύπων ΠΠ. Επιλέγονται χώρες όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής (ΗΠΑ), Αυστραλία και Ηνωμένο Βασίλειο (ΗΒ), καθώς σε τέτοιες χώρες έχει δοθεί μεγάλη προσοχή στην ΠΠ από φορείς χάραξης πολιτικής, βιβλιοθηκονόμους και ακαδημαϊκούς. Σε αυτές τις χώρες παρουσιάστηκε ευρύτερο και υψηλού επιπέδου ενδιαφέρον από νωρίς τη δεκαετία του 1970.

2.2.1 ΠΠ στις ΗΠΑ

Στις ΗΠΑ η ΠΠ συσχετίστηκε με τα δημοκρατικά ιδεώδη κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1970. Το ενδιαφέρον για την ΠΠ αυξήθηκε στη δεκαετία του 1980 λόγω της ανάπτυξης δικτύων υπολογιστών και λόγω της ίδρυσης του Εθνικού φόρουμ για την ΠΠ το 1989 (National forum on information literacy) και του Ινστιτούτου για την ΠΠ το 1998 (The Institute for information literacy in 1998) (Lannuzzi et al., 2000, σελ. 15; Spitzer et al, as cited in Johnston & Webber, 2003, σελ. 337; Spitzer, Eisenberg & Lowe, as cited in Webber & Johnston, 2000, σελ. 382).

Σύμφωνα με την αναδίφηση στη σχετική βιβλιογραφία, η έννοια της ΠΠ συναντάται σε πολλές μορφές. Ωστόσο, κάθε φορά αναφέρονται οι ίδιες περίπου δεξιότητες και ικανότητες ελαφρώς διαφοροποιημένες. Οι περισσότεροι ορισμοί, στην πραγματικότητα, περιστρέφονται γύρω από αυτά τα στάδια της ανάγκης για αναγνώριση, διαμόρφωση, αναζήτηση, επιλογή της πηγής, αξιολόγηση πληροφοριών και σύνθεση πληροφοριών και χρήση (Webber & Johnston, 2000, σελ. 382).

Ο συχνότερα αναφερόμενος ορισμός (εντός και εκτός των ΗΠΑ) είναι αυτός που διατυπώθηκε από την αμερικανική ένωση βιβλιοθήκης (American library association, ALA) το 1989 και ο οποίος αναφέρει ότι:

«...για να είναι πληροφοριακά εγγράμματο ένα πρόσωπο πρέπει να είναι σε θέση να αναγνωρίζει πότε χρειάζονται οι πληροφορίες και να έχει την ικανότητα να εντοπίζει, να αξιολογεί και να χρησιμοποιεί αποτελεσματικά τις αναγκαίες πληροφορίες» (Armstrong et al., 2005, σελ. 2; Bundy, 2004, σελ. 45; Johnston & Webber, 2003, σελ. 337; Lannuzzi et al., 2000, σελ. 15; Li & Lester, 2009, σελ. 570; Probert, 2009, σελ. 25; Probert, n.d., σελ. 1; Snavely & Cooper, 1997, σελ. 9; Webber & Johnston, 2000, σελ. 381; Αναστασιάδου, Δημοπούλου, & Στούμπη, n.d., σελ. 2; Σίτας, 2006, σελ.7).

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι ο Bundy (1998, σελ. 4) πρότεινε τη συμπλήρωση του ορισμού με την αναγνώριση των υπηρεσιών κατάλληλων επαγγελματιών πληροφοριών.

Η ένωση κολεγιακών και ερευνητικών βιβλιοθηκών (Association of college and research libraries - ACRL) το 2000 όρισε ότι πληροφοριακά εγγράμματος φοιτητής είναι αυτός που:

1. Καθορίζει τη φύση και την έκταση των απαιτούμενων πληροφοριών;
2. Έχει πρόσβαση στην απαιτούμενη πληροφόρηση αποτελεσματικά και αποδοτικά;
3. Αποτιμά την πληροφόρηση και τις πηγές της κριτικά και ενσωματώνει την επιλεγμένη πληροφόρηση στη δική του γνωστική βάση και το σύστημα αξιών;
4. Χρησιμοποιεί την πληροφόρηση αποτελεσματικά για να επιτελέσει ένα συγκεκριμένο σκοπό, ατομικά ή ως μέλος μιας ομάδας, και
5. Κατανοεί πολλά από τα οικονομικά, νομικά, και κοινωνικά θέματα που περιβάλλουν τη χρήση της πληροφόρησης και την πρόσβαση, και χρησιμοποιεί την πληροφόρηση ηθικά και νόμιμα (Johnston & Webber, 2003, σελ. 337; Lannuzzi et al., 2000, σ.σ. 8-14; Webber & Johnston, 2000, σ.σ. 382-383; Αναστασιάδου, Δημοπούλου, & Στούμπη, n.d., σελ. 3).

Στο πέμπτο πρότυπο δίδει ιδιαίτερη έμφαση και ο Abid (2004, σελ. 2). Όπως και οι Webber και Johnston (2000, σελ. 383) αναφέρουν, για κάθε ένα από τα πιο πάνω πρότυπα, παρατίθενται δείκτες απόδοσης και ενδεικτικά αποτελέσματα. Οι Lannuzzi et al. (2000, σελ. 6), εντούτοις, σημειώνουν ότι όλοι οι φοιτητές αναμένεται να επιδείξουν όλες τις δεξιότητες των πέντε προτύπων, αλλά όχι με το ίδιο επίπεδο επάρκειας ή με την ίδια ταχύτητα.

Με βάση τους ορισμούς της ΠΠ από ALA και ACRL, στις ΗΠΑ, παρατηρείται μια ουσιαστική διαφορά ανάμεσα στους δύο ορισμούς. Στην περίπτωση του ορισμού από ACRL, μια ουσιαστική διαφορά από τον ALA ορισμό είναι ότι, αντί να αναγνωρίζει πότε χρειάζονται οι πληροφορίες, ο φοιτητής εδώ καθορίζει τη φύση και την έκταση της αναγκαίας πληροφόρησης. Μάλιστα, η νέα εκδοχή του ορισμού από ACRL το 2000, παραλείπει το στάδιο της διαδικασίας αναζήτησης πληροφοριών.

Οι Li και Lester (2009, σελ. 571), υποδεικνύουν μια ανεπάρκεια του ορισμού της ΠΠ τόσο από ALA όσο και από ACRL. Η εν λόγω βιβλιογραφία αναφέρει ότι απέτυχαν να καθορίσουν τις πληροφορίες πριν από τον καθορισμό της ΠΠ. Συγκεκριμένα, η υπό αναφορά βιβλιογραφική πηγή αναφέρει ότι:

«...εάν η ALA και ACRL δεν καθορίζουν ποιες πληροφορίες είναι, πώς μπορούν να είναι σίγουροι ότι τα ακαδημαϊκά μοντέλα για την πληροφοριακή παιδεία, τα προγράμματα, και οι οδηγίες θα προετοιμαστούν και θα εφαρμοστούν σωστά;» (Li & Lester, 2009, σελ. 571).

Σίγουρα, αυτό στο οποίο εφιστούν την προσοχή οι Li και Lester (2009), είναι αρκετά σημαντικό και έχει πολλές συνέπειες. Από τη στιγμή που δεν καθορίζονται επακριβώς οι πληροφορίες που απαιτούνται, τότε η διδασκαλία και η μάθηση για τη ΠΠ δε θα μπορεί να βελτιωθεί, αφού ούτε και οι διδάσκοντες θα γνωρίζουν τις πληροφορίες που απαιτούνται. Πρόκειται για εικόνες, για κείμενο, για κώδικες; Περί τίνος πρόκειται; Σύμφωνα με τους Li και Lester (2009, σελ. 571), «...στην εποχή της πληροφορίας, οι πληροφορίες δεν είναι ταυτόσημες με τα δεδομένα μέχρι τη συλλογή, οργάνωση, επεξεργασία και αποθήκευσή τους». Συνεπώς, δεν είναι πρακτικό να γίνεται προσπάθεια διδασκαλίας της ΠΠ χωρίς εκ των προτέρων προσδιορισμό των πληροφοριών.

Ένα τρίτο αμερικανικό μοντέλο ΠΠ για τους φοιτητές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης των ΗΠΑ, είναι αυτό που αφορά στο Big6. Να αναφερθεί ότι σήμερα το Big6 χρησιμοποιείται ευρέως στις ΗΠΑ ως ένα βασικό πλαίσιο για την κατάρτιση στην ΠΠ (Li & Lester, 2009, σελ. 572). Το ίδιο το όνομα του μοντέλου, υποδηλώνει έξι βήματα επιτυχίας των πληροφοριών.

Ουσιαστικά, το μοντέλο Big6 «σπάει» τη διαδικασία αναζήτησης και ανάκτησης πληροφοριών σε διάφορα βασικά βήματα. Οι Li και Lester (2009, σελ. 573), ωστόσο, εντοπίζουν μερικές αδυναμίες του εν λόγω μοντέλου ΠΠ. Σύμφωνα με τη βιβλιογραφική αυτή πηγή (Li & Lester, 2009), υποδεικνύεται ότι δεν καθορίζονται οι μορφές πληροφοριών που απαιτούνται για ΠΠ (παραδείγματος χάριν, από περιοδικά, βιβλία, ηλεκτρονικά μέσα κτλ). Επίσης, το μοντέλο Big6 δεν αναφέρει τον τρόπο επιλογής κατάλληλου μέσου για πρόσβαση στις πληροφορίες. Συν των άλλων, δε δίνει έμφαση σε πολλαπλές μεθόδους αναζήτησης (π.χ. λέξεις – κλειδιά). Έτσι, ακόμη και το μοντέλο Big6 δέχεται κριτική.

Γενικότερα, στις προσπάθειες των ΗΠΑ, παρατηρούνται κάποια αρνητικά σημεία. Η πλειοψηφία των αμερικανικών πρωτοβουλιών σχετικά με την ΠΠ έχουν την τάση να καθοδηγούνται από τους βιβλιοθηκονόμους. Ακόμη, βάσει και των Johnston και Webber (2003, σελ. 338), ενώ μεγάλη προσοχή έχει δοθεί στην ΠΠ από αμερικανικούς φορείς χάραξης πολιτικής, βιβλιοθηκονόμους και ακαδημαϊκούς, τα αποτελέσματα ακολουθούν επιφανειακή οδό στη φύση ενός προγράμματος σπουδών για την ΠΠ στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Τέλος, σύμφωνα και με τους Li και Lester (2009, σελ. 570), ένας μεγάλος αριθμός αμερικανών φοιτητών εξακολουθούν να δυσκολεύονται στην αναζήτηση και χρήση

πληροφοριών σε δυναμικά ακαδημαϊκά περιβάλλοντα μάθησης. Επομένως, απαιτούνται καινοτόμες προσεγγίσεις για να αποκτήσουν ΠΠ και να επιτύχουν στην εποχή πληροφόρησης του 21^{ου} αιώνα.

2.2.2 ΠΠ στην Αυστραλία

Ευρύτερο και υψηλού επιπέδου ενδιαφέρον για την έννοια της ΠΠ παρουσιάστηκε και στην Αυστραλία. Η ανησυχία στην Αυστραλία δεν περιστρέφεται μόνο γύρω από την τεχνολογία. Σύμφωνα με τους Johnston και Webber (2003, σελ. 338), σε μία έκθεση από το τμήμα εκπαίδευσης, κατάρτισης και νεολαίας της Αυστραλίας περιγράφεται ένα σχέδιο δράσης για εκπαίδευση και κατάρτιση για την οικονομία της πληροφορίας.

Μία από τις στρατηγικές προτεραιότητες που αναφέρονται για την τριτοβάθμια εκπαίδευση στην εν λόγω έκθεση, είναι η ενθάρρυνση των πανεπιστημίων να εξασφαλίσουν ότι οι απόφοιτοί τους θα βγαίνουν στην αγορά εργασίας με ικανότητες που απαιτούνται, συμπεριλαμβανομένων των δεξιοτήτων ΠΠ και δεξιοτήτων δια βίου μάθησης (Johnston & Webber, 2003, σελ. 338). Ο χώρος εργασίας του παρόντος και του μέλλοντος απαιτεί ένα νέο είδος εργαζομένου (Hancock, 1993, σελ. 4)..

Η ΠΠ μπορεί να θεωρηθεί ως ένα υποσύνολο της ανεξάρτητης μάθησης, που με τη σειρά της υποσύνολο της δια βίου μάθησης (Bundy, 2004, σελ. 5). Αυτό διαφαίνεται και από το πιο κάτω σχήμα (Σχήμα 1).

Σχήμα 1: Η σχέση της ΠΠ με τη δια βίου μάθηση.

Πηγή: Bundy, 2004, σελ. 5.

Αναφερόμενοι στη βιβλιογραφία (Bundy, 2004, σελ. 46; Johnston & Webber, 2003, σελ. 338), βλέπουμε ότι το ενδιαφέρον της Αυστραλίας για την ΠΠ αποδεικνύεται και μέσα από

τα εθνικά συνέδρια στην ΠΠ, που πραγματοποιούνται κάθε δύο χρόνια στο πανεπιστήμιο της Νότιας Αυστραλίας από το 1993. Επίσης, η έκθεση Ross στη δεκαετία του 1990 ήταν η πρώτη από μια σειρά εκθέσεων της αυστραλιανής κυβέρνησης που χρησιμοποίησε τον όρο ΠΠ (Bundy, 1998, σελ. 12). Με γνώμονα τους Johnston και Webber (2003, σελ. 338), οι διαδικασίες για τη συλλογή και τη διαχείριση των πληροφοριών είναι πιο σημαντικές από ποτέ άλλοτε για την αποτελεσματική συμμετοχή στην εργασία και την εκπαίδευση. Η Αυστραλία έχει ως εκ τούτου, εν μέρει μέσω διασκέψεων της ΠΠ, συμβάλει στην αύξηση της ΠΠ ως εθνικό, περιφερειακό και παγκόσμιο ζήτημα (Bundy, 1998, σελ. 11).

Το 2001, το συμβούλιο των Αυστραλιανών πανεπιστημιακών βιβλιοθηκονόμων (CAUL) προχώρησε σε μια αυστραλιανή έκδοση του ACRL αμερικανικού προτύπου ΠΠ. Σε σχέση με την αρχική προσέγγιση των ΗΠΑ, η νέα έκδοση της Αυστραλίας αναφέρεται στον πληροφοριακό γραμματισμό για το άτομο, και όχι για τον φοιτητή. Δήλωση για την ΠΠ για όλους τους αυστραλούς, μάλιστα, τονίζει τη σημασία της ΠΠ για προσωπική ενδυνάμωση, συμμετοχή στα κοινά και κοινωνική ένταξη (Armstrong et al., 2005, σελ. 2; Johnston & Webber, 2003, σελ. 339). Επίσης, οι αλλαγές των αυστραλών στα πρότυπα ΠΠ έχουν επηρεαστεί και από τους επτά διαφορετικούς τρόπους βίωσης της ΠΠ, που προσδιόρισε η Bruce (1999) στην φαινομενογραφική εργασία της. Η Bruce (1999) υπερέβη τις προσεγγίσεις σε τεχνολογίες πληροφορίας (Information technology - IT), πληροφορικής και πηγών, προς αντιλήψεις για την οικοδόμηση και επέκταση της γνώσης με σοφία (Wisdom conception) (Johnston & Webber, 2003, σελ. 339).

Τέλος, κλείνοντας την αναφορά μας στην Αυστραλία θα αναφερθούμε στην έκθεση των Candy et al. (1994), για τη δια βίου μάθηση, η οποία σημειώνει τις συνέπειες της αυξανόμενης εξάρτησης από τις πληροφορίες, και θεωρεί την ΠΠ ένα από τα πέντε βασικά στοιχεία για το προφίλ του δια βίου μαθητή (Bundy, 1998, σελ. 11; Cooper et al, as cited in Johnston & Webber, 2003, σ.σ. 336, 338; Boon, Johnston, & Webber, 2007, σελ. 205).

2.2.3 ΠΠ στο Ηνωμένο Βασίλειο (HB)

Οι εξελίξεις στο HB έχουν την τάση να υστερούν σε σχέση με εκείνες στην Αυστραλία και τις ΗΠΑ. Το μοντέλο SCONUL για τους επτά πυλώνες της ΠΠ παρέχει μια εξέλιξη από τη βασική δεξιότητα (ικανότητα να αναγνωρίζει κανείς την ανάγκη για πληροφορίες) σε μια πιο εξελιγμένη (ικανότητα να συνθέτει και να αξιοποιεί τις υπάρχουσες πληροφορίες, συμβάλλοντας στη δημιουργία νέας γνώσης) (Johnston & Webber, 2003, σελ. 339; Webber

& Johnston, 2000, σελ. 384). Το SCONUL τείνει να υποστηρίζει τη φαινομενογραφική εργασία της Bruce (1999). Ο Godwin (2007, σελ. 1), αναφέρεται στο μοντέλο των επτά πυλώνων (SCONUL) πιο συγκεκριμένα:

1. Αναγνώριση της ανάγκης για πληροφορίες;
2. Διάκριση των πηγών και πρόσβαση;
3. Κατασκευή στρατηγικών αναζήτησης;
4. Εντοπισμός και πρόσβαση;
5. Σύγκριση και αξιολόγηση;
6. Οργάνωση, εφαρμογή και επικοινωνία, και
7. Σύνθεση και πρόσθεση νέων γνώσεων (Godwin, 2007, σελ. 1).

Σχήμα 2: SCONUL επτά πυλώνες της ΠΠ.

Πηγή: Webber & Johnston, 2000, σελ. 383.

Οι Webber και Johnston (2000, σελ. 384), προβλέπουν ότι οι φοιτητές θα συμμετέχουν στους κάτω πυλώνες (Σχήμα 2), ενώ οι μεταπτυχιακοί φοιτητές και ερευνητές θα πρέπει να φιλοδοξούν στο έβδομο επίπεδο. Συν τοις άλλοις, η σταδιακή αυτή προσέγγιση ανάμεσα στα επτά βήματα, σύμφωνα πάντα με τους Webber και Johnston (2000, σελ. 384), είναι συμβατή

με τον ορισμό του Doyle και περιλαμβάνει θέματα του προτύπου ACRL. Η Hancock (1993, σελ. 1), και οι Webber και Johnston (2000, σελ. 382), μέσα από τον Doyle, ορίζουν την ΠΠ, ως «...ένα δυναμικό εργαλείο ενδυνάμωσης για όλους τους φοιτητές, που επιτυγχάνεται μέσω μιας μαθησιακής προσέγγισης που βασίζεται στις πηγές (Resource - based)».

Οι Webber και Johnston (2000, σελ. 385) εκφράζουν την άποψη τους σχετικά με τρόπους με τους οποίους ένα άτομο θα βιώσει αλλαγές που θα επηρεάσουν το είδος των πληροφοριών που χρειάζεται και πώς μπορεί να έχει πρόσβαση, να αξιολογεί και να χρησιμοποιεί τις πληροφορίες αυτές (Σχήμα 6, στο παράρτημα). Η ΠΠ είναι χρήσιμη για τη διά βίου μάθηση και τα άτομα θα πρέπει να προσαρμόζονται στις αλλαγές μέσα στη ζωή.

Ο Godwin (2007, σελ. 1) παραθέτει ορισμό της ΠΠ από το Ηνωμένο Βασίλειο που δόθηκε στη δημοσιότητα το 2004, αναφερόμενος σε ορισμό από CILIP.

«Η πληροφοριακή παιδεία είναι η γνώση του πότε και γιατί θα πρέπει να έχουμε τις πληροφορίες, πού να τις βρούμε, και πώς να τις αξιολογήσουμε, να τις χρησιμοποιήσουμε και να τις επικοινωνήσουμε με ηθικό τρόπο» (Armstrong et al., 2005, σ.σ. 2,4; CILIP, as cited in Godwin, 2007, σελ. 1).

Σε αντίθεση με την αυστραλιανή προσέγγιση, όπου οι επίσημες εκθέσεις αναφέρονται ρητά στην ΠΠ, αντί στον τεχνολογικό γραμματισμό και τις γενικές προσωπικές δεξιότητες, το HB δεν αναφέρεται ρητά στις εκθέσεις, και περισσότερη έμφαση δίδει στον τεχνολογικό γραμματισμό. Όπως και οι Johnston και Webber (2003, σελ. 340) αναφέρουν, το HB παρουσιάζει ένα κάπως στρεβλό προφίλ, με υπερβολική έμφαση στην πληροφορική στα διάφορα προγράμματα σπουδών, ενώ υποεκτιμά τις ευρύτερες επιπτώσεις της κοινωνίας της πληροφορίας.

2.2.4 ΠΠ σε άλλες χώρες

Εποικοδομητική κρίνεται η αναφορά και σε μερικές άλλες χώρες σε σχέση με την ΠΠ και το σχετικό πρόγραμμα σπουδών. Στο πλαίσιο σπουδών της Νέας Ζηλανδίας τα στοιχεία είναι παρόντα, αλλά η πρωταρχική έννοια της ΠΠ είναι πιο ασαφής (Moore, 2005, σελ. 12; Probert, 2009, σελ. 25; Probert, n.d., σελ. 2). Το πρόγραμμα σπουδών της Νέας Ζηλανδίας, το 2007, βάσει της Probert (n.d., σελ. 2; 2009, σελ. 25), τονίζει τη σημασία της διά βίου μάθησης, και η κυβέρνηση της Νέας Ζηλανδίας αναγνωρίζει την ανάγκη για ανάπτυξη της ΠΠ (Probert, n.d., σελ. 3). Με βάση την Probert (2009, σελ. 25), οι φοιτητές στη Νέα Ζηλανδία δεν αναπτύσσουν δεξιότητες ΠΠ.

Στη βάση της ενυπάρχουσας βιβλιογραφίας (Probert, n.d.), φάνηκε να υπάρχει σύγχυση μεταξύ της ΠΠ και των ΤΠΕ. «...τα δύο τρίτα των φοιτητών δήλωσαν ότι είτε δε γνωρίζουν, ή συμφωνούν ότι η ΠΠ έχει ως επί το πλείστον να κάνει με τις ΤΠΕ και μόνο» (Probert, n.d., σελ. 11). Η πλειοψηφία των καθηγητών και φοιτητών, μάλιστα, συμφώνησαν στο ότι οι δεξιότητες ΠΠ πρέπει να διδάσκονται ρητά.

Η Νότια Αφρική έχει μια πολύ δραστήρια ομάδα εκπαιδευτικών κατά τη διεξαγωγή έρευνας που εστιάζει την προσοχή στη βελτίωση της μάθησης μέσω της σχολικής βιβλιοθηκονομίας (Bundy, 1998, σελ. 11; Moore, 2005, σελ. 13). Στη Δανία, η ΠΠ ως τέτοια δεν αναφέρεται, υπονοείται, όμως, έντονα στις περιγραφές των αποτελεσμάτων μάθησης (Moore, 2005, σελ. 13). Στη Λετονία, από την άλλη, η έμφαση στην ΠΠ στην εκπαίδευση τους δεν είναι εμφανής.

Συνολικά, μέσα από τα παραδείγματα που προηγήθηκαν, και αφορούν σε ορισμένες χώρες σε σχέση με την ΠΠ, διαφαίνεται ότι αναγνωρίζεται η ανάγκη για ρητή διδασκαλία της ΠΠ, τόσο από τους καθηγητές όσο και από τους φοιτητές. Ωστόσο, στις πλείστες των περιπτώσεων η έννοια της ΠΠ δε γίνεται ρητή έννοια στα αναλυτικά προγράμματα σπουδών. Επίσης, αν και αναγνωρίζεται η σημασία της ανάπτυξης της ΠΠ, εντούτοις φαίνεται πως οι φοιτητές δεν αναπτύσσουν δεξιότητες ΠΠ. Τέλος, χαρακτηριστικό στοιχείο των ανωτέρω παραδειγμάτων, είναι το γεγονός πως η ΠΠ συγχέεται με τις τεχνολογίες πληροφορίας και επικοινωνίας (ΤΠΕ).

Κλείνοντας το συγκεκριμένο τμήμα της εργασίας, και ακολουθούμενοι τη βιβλιογραφική πηγή (Moore, 2005, σελ. 14), υποστηρίζουμε ότι τα παραδείγματα αυτά δείχνουν σύντομες ελπιδοφόρες πρακτικές για τη δημιουργία των υποδομών που θα στηρίζουν την ανάπτυξη της ΠΠ.

2.3 Αποτίμηση προσπαθειών ορισμού της ΠΠ

Συνολικά, και σύμφωνα με τους Li και Lester (2009, σελ. 572), αναφορικά με τα μοντέλα ΠΠ που αναπτύχθηκαν, επισημαίνουν ότι «...δεν αντικατοπτρίζουν πλήρως τις νέες αλλαγές ή εξελισσόμενες τάσεις για την ΠΠ στο συνεχώς μεταβαλλόμενο δίκτυο της κοινωνίας της πληροφορίας».

Επιπλέον, πρέπει να αναπτυχθεί και να εδραιωθεί η ΠΠ, η οποία δεν αναφέρεται στην απόκτηση δεξιοτήτων ηλεκτρονικών υπολογιστών (Computer skills) ή σε τεχνολογικό γραμματισμό ή εγγραμματισμό στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές (Computer literacy) και άλλους συναφείς όρους. Επίσης, ούτε μόνο με την αλλαγή των μεθόδων διδασκαλίας και μάθησης επιτυγχάνεται προσέγγιση της ΠΠ.

«Η πληροφοριακή παιδεία δεν πρέπει να είναι οδηγίες με ένα νέο όνομα» (Snaveley & Cooper, 1997, σελ. 13). Αυτό που χρειάζεται είναι η αποδοχή της ΠΠ και η θέληση, σύμφωνα και με τους Webber και Johnston (2000, σελ. 387), για προσπάθεια από όλους στην προώθηση των δεξιοτήτων και ικανοτήτων που απαιτούνται στην εποχή του 21^{ου} αιώνα προς επιτυχή διαβίωση των αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και μελλοντικών μελών της κοινωνίας και οικονομίας της γνώσης. Αυτό, εντούτοις, που χρειάζεται για επιτυχή πραγμάτωση του σκοπού αυτού είναι αυτό που οι Snaveley και Cooper (1997, σελ. 13) προτείνουν, δηλαδή τη συνέχιση των συζητήσεων μεταξύ των βιβλιοθηκονόμων, καθηγητών, φοιτητών και προσωπικού σχετικά με τους τρόπους ενθάρρυνσης δραστηριοτήτων σε μια κοινότητα φοιτητών, προκειμένου να μπορέσουν οι φοιτητές να μάθουν και να συνεχίσουν να μαθαίνουν για τους τρόπους με τους οποίους μπορούν να γίνουν πληροφοριακά εγγράμματοι.

2.4 Προσπάθειες ανάπτυξης και εδραίωσης της ΠΠ

Το γεγονός ότι δύσκολα γίνεται κατανοητός ο ορισμός της ΠΠ, και λόγω του ότι επιδιώχθηκε να παρατηρηθεί η κατάσταση που επικρατεί σήμερα στην τριτοβάθμια εκπαίδευση ως προς την ΠΠ και τις ανάλογες δεξιότητες, αξιόλογες προσπάθειες και παραδείγματα έχουν πραγματοποιηθεί. Πιο κάτω γίνεται αναφορά σε μερικές εκ των περιπτώσεων αυτών.

Βάσει των Webber και Johnston (2000, σελ. 381), έχει διαπιστωθεί έλλειψη πληροφοριών σχετικά με το πώς οι φοιτητές βιώνουν και καθορίζουν την ΠΠ. Οι ίδιοι είχαν εφαρμόσει ένα πρακτικό παράδειγμα στο πανεπιστήμιο του Strathclyde. Οι Webber και Johnston (2000) θέλησαν να εξετάσουν κατά πόσον οι φοιτητές συμμετέχουν σε προηγμένες δεξιότητες ΠΠ, όπως ο έβδομος πυλώνας του μοντέλου SCONUL, ή η έβδομη σύλληψη (Wisdom conception) των επτά προσώπων της ΠΠ της Bruce (1999). Επίσης, επιδιώχθηκε να εξεταστεί κατά πόσο η ΠΠ θα μπορούσε να σταθεί μόνη της ως ένα θέμα διδασκαλίας. Αυτό επιδιώχθηκε, καθώς οι Webber και Johnston (2000, σελ. 388) ισχυρίζονται ότι «...ορισμένοι

σχολιαστές έχουν υποστηρίξει ότι η πληροφοριακή παιδεία θα πρέπει να διδάσκεται στο πλαίσιο άλλων αντικειμένων». Η ΠΠ μπορεί να διδάσκεται ως αυτοτελές αντικείμενο από μόνη της. Αυτό φάνηκε μέσα από την έρευνα των Webber και Johnston (2000).

Μέσα από το παράδειγμα των Webber και Johnston (2000) φάνηκε ότι οι απόψεις των φοιτητών για το τί είναι η ΠΠ, αν είναι σημαντική και ποιες δεξιότητες κρίνουν σημαντικές φάνηκε να μην σχετίζονταν πολύ με τον έβδομο πυλώνα (σύνθεση και δημιουργία) του μοντέλου SCONUL για παράδειγμα. Περισσότερο, οι απόψεις των φοιτητών σχετίζονταν με τον μεσαίο πυλώνα (εντοπισμός και πρόσβαση) (Webber & Johnston, 2000, σελ. 391). Επιγραμματικά αναφερόμενοι, οι φοιτητές εύκολα προσδιορίζουν την αναζήτηση πληροφοριών και πηγών, όμως δεν έχουν σαφής αντίληψη της ΠΠ ως ένα χωριστό θέμα από αυτό της τεχνολογίας. Σε μετέπειτα στάδιο του πρακτικού αυτού παραδείγματος κάποιοι φοιτητές χρησιμοποιούσαν όλο και περισσότερο στις περιγραφές τους λέξεις όπως αξιολόγηση, εφαρμογή και οργάνωση πληροφοριών, ως θέματα διακριτά της ΠΠ.

Το πρακτικό παράδειγμα των Webber και Johnston (2000) αναφέρεται και σε θέματα μεθόδων διδασκαλίας και μάθησης, αλλά και ένταξης της ΠΠ στο πρόγραμμα σπουδών. Ο Herworth (1999) σημειώνει ότι οι μέθοδοι αξιολόγησης χρειάζεται να καθορίζονται, ώστε να διασφαλίζεται ότι η ΠΠ και οι δεξιότητες αξιολογούνται και ως εκ τούτου λαμβάνονται σοβαρά υπόψη από τους φοιτητές (Herworth, as cited in Webber & Johnston, 2000, σελ. 392). Τέλος, οι Webber και Johnston (2000), αναφέρουν ότι η ενσωμάτωση της ΠΠ σε άλλα μέρη του προγράμματος σπουδών μπορεί να έχει μια έλξη, αλλά με κίνδυνο οι φοιτητές να μαθαίνουν αποσπασματικά και να μην αναπτύσσουν μια συνεκτική αντίληψη για το τί σημαίνει ΠΠ γι' αυτούς.

Πολλοί φοιτητές στην προαναφερθείσα μελέτη προσδιόρισαν την ΠΠ ως άμεσα ευεργετική όταν διατύπωναν δηλώσεις σχετικά με την ΠΠ. Γενικά, αυτό που χρειάζεται είναι η ένταξη της στο πρόγραμμα σπουδών των σχολών και η διδασκαλία της σε ένα πλαίσιο. Έτσι, αυτοί που λαμβάνουν μια πιο αναλυτική, στοχαστική προσέγγιση για την αναζήτηση πληροφοριών είναι επίσης πιθανό να εμπλέκονται πιο στοχαστικά σε ευρύτερα καθήκοντα που αφορούν την αξιολόγηση και τη σύνθεση των πληροφοριών (Webber & Johnston, 2000, σελ. 395).

Ο Herworth (1999) στο πανεπιστήμιο Nanyang στη Σιγκαπούρη έθεσε στους φοιτητές του έρευνα προς διεκπεραίωση. Σε γενικές γραμμές παρατηρήθηκε ότι οι φοιτητές δυσκολεύονταν να καθορίσουν το πρόβλημα, να τοποθετήσουν δηλαδή το θέμα τους σε πλαίσιο, προτού αρχίσουν να ψάχνουν πληροφορίες. Φάνηκε πως οι φοιτητές ήταν

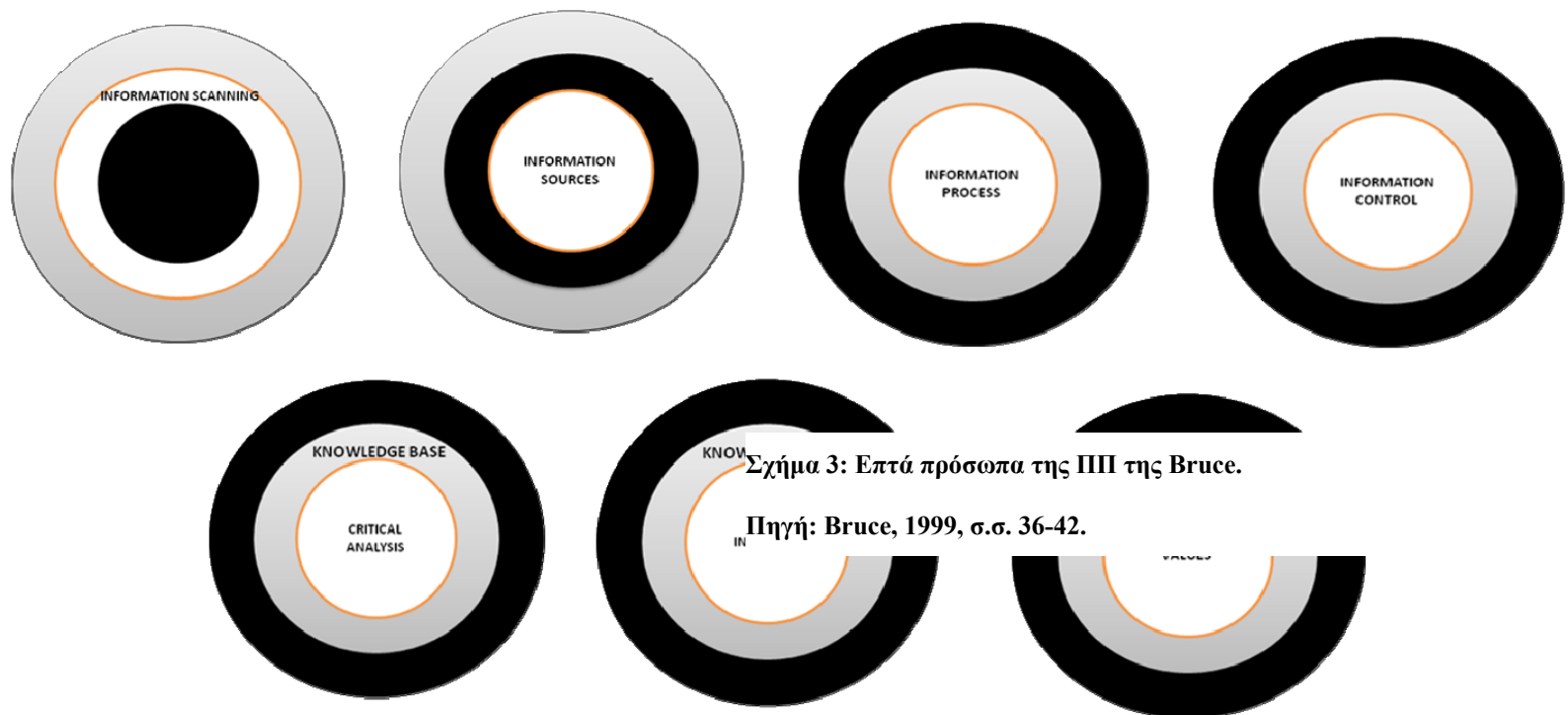
εξοικειωμένοι με το να αντιμετωπίζουν καταστάσεις όπου η φύση του προβλήματος είναι προσεκτικά ορισμένη από τον καθηγητή τους. Συν των άλλων, δυσκολεύονταν από μόνοι τους να βρουν πηγές πληροφοριών. Επίσης, δεν μπορούσαν να αναπτύξουν στρατηγικές αναζήτησης πληροφοριών ή ακόμα και να βρουν υλικό μέσα στο χώρο της βιβλιοθήκης. Συνολικά, οι αυτο-κατευθυνόμενες δεξιότητες των φοιτητών φάνηκαν λίγο αδύναμες. Για το λόγο αυτό, ο Herworth (1999) όπως και πολλοί άλλοι ερευνητές (Benedetto Beals, 2006; Boon, Johnston, & Webber, 2007; Bruce, 1999; Bundy, 1998; Grafstein, 2002; Herworth, 1999; Moore, 2005; Souleles, 2011; Webber & Johnston, 2000), προτείνουν την ένταξη της ΠΠ στο πρόγραμμα σπουδών σε όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης.

Στη Σιγκαπούρη, η κυβέρνηση βλέπει τις δεξιότητες πληροφοριών (Information skills) ως σημαντικές για την οικονομία της Σιγκαπούρης, ιδιαίτερα για την ανάπτυξη της δια βίου μάθησης (Herworth, as cited in Probert, n.d., σελ. 2; Herworth, 1999, σελ. 2). Αρκετοί, μάλιστα, όπως και ο ίδιος ο Herworth (1999), προτείνουν ακόμα και ρεαλιστικό πλάνο διδασκαλίας – οδηγίες διδασκαλίας της ΠΠ προς ένταξή της στα αναλυτικά προγράμματα σπουδών των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων.

Σε μελέτη περίπτωσης των Johnston και Webber (2003) στο Strathclyde University, οι φοιτητές είχαν την τάση να εκφράζουν αντιλήψεις για πηγές πληροφόρησης και για αξιολόγηση της πληροφόρησης, παρά αντιλήψεις για δημιουργία γνώσης. Στη μελέτη περίπτωσης αυτή, οι φοιτητές αποδέχονταν την ΠΠ ως έγκυρο θέμα, και πολλοί την προσδιόριζαν ως άμεσα επωφελής (Johnston & Webber, 2003, σελ. 346). Η αναφερόμενη μελέτη περίπτωσης οδηγεί στη διαπίστωση ότι η ΠΠ θα μπορούσε να σταθεί μόνη της ως θέμα για διδασκαλία και μάθηση (Johnston & Webber, 2003, σελ. 345). Έπειτα, γίνεται σαφές ότι απαιτείται εκπαίδευση και μέθοδοι διδασκαλίας και μάθησης που θα βοηθούν στην επίτευξη υψηλότερου επιπέδου ΠΠ (σύνθεση γνώσης, μετατροπή πληροφοριών, επικοινωνία γνώσης).

Η διδακτορική διατριβή της Bruce (1999), η οποία δημοσιεύτηκε στην Αδελαΐδα στα 1997 (Bundy, 2004, σελ. 47), οδήγησε στα επτά πρόσωπα της ΠΠ, δηλαδή τους επτά τρόπους που στη μελέτη βιώθηκε το φαινόμενο ΠΠ (Boon, Johnston, & Webber, 2007, σελ. 211; Bruce, 1999; Bundy, 1998, σελ. 13; Webber & Johnston, 2000, σελ. 385). Όπως φαίνεται και στην εικόνα που ακολουθεί (Εικόνα 1) και η οποία αφορά στις επτά συλλήψεις της ΠΠ της Bruce (1999), χρησιμοποιούνται κύκλοι για αναπαράσταση του στοιχείου που κάθε φορά είναι στο προσκήνιο της ευαισθητοποίησης των χρηστών και στο παρασκήνιο αντίστοιχα. Όπως

διαφαίνεται, η τεχνολογία πληροφοριών (Information technology) που αναπαρίσταται με μαύρο χρώμα κινείται από το να είναι το επίκεντρο της προσοχής στην πρώτη κατηγορία, στο παρασκήνιο στις τελευταίες κατηγορίες. Αντίθετα, η χρήση πληροφοριών (Information use) που αναπαρίσταται με γκρι χρώμα μετατοπίζεται από το παρασκήνιο στο οποίο βρίσκεται στην πρώτη κατηγορία, στο κέντρο στις μετέπειτα κατηγορίες (Bruce, 1999, σελ 36).

Τα επτά πρόσωπα της πληροφοριακής παιδείας παρουσιάζονται και στον Πίνακα 1, που ακολουθεί.

Πίνακας 1: Τα επτά πρόσωπα της ΠΠ

Τα επτά πρόσωπα της ΠΠ της Bruce (1999)	Περιγραφή των επτά προσώπων ΠΠ
1: The information technology conception.	Η πληροφοριακή παιδεία θεωρείται ως χρήση της τεχνολογίας των πληροφοριών για ανάκτηση πληροφοριών και επικοινωνία.
2: The information sources conception.	Η πληροφοριακή παιδεία θεωρείται ως εύρεση πληροφοριών που βρίσκονται σε πηγές πληροφόρησης.
3: The information process conception.	Η πληροφοριακή παιδεία θεωρείται ως εκτέλεση μιας διαδικασίας.
4: The information control conception.	Η πληροφοριακή παιδεία θεωρείται ως έλεγχος πληροφοριών.
5: The knowledge construction conception.	Η πληροφοριακή παιδεία θεωρείται ως δημιουργία μιας προσωπικής βάσης γνώσεων σε μια νέα περιοχή ενδιαφέροντος.
6: The knowledge extension conception.	Η πληροφοριακή παιδεία θεωρείται ως εργασία με τη γνώση και την προσωπική υιοθέτηση προοπτικών κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να αποκτιούνται νέες γνώσεις.
7: The wisdom conception.	Η πληροφοριακή παιδεία θεωρείται ως χρήση πληροφοριών με σύνεση προς όφελος των άλλων.

Πηγή: Webber & Johnston, 2000, σελ. 386.

Η Bruce (1999) δίνει έμφαση και για χρήση για επικοινωνιακούς σκοπούς, πράγμα το οποίο δε σημειώνεται στα ευρήματα των Boon, Johnston, και Webber (2007). Συν τοις άλλοις, ως προς την πρόσβαση και ανάκτηση πληροφοριών, στη μελέτη των Boon, Johnston, και Webber (2007) δόθηκε έμφαση σε παραδοσιακές πηγές πληροφόρησης, σε αντιπαράθεση με την εργασία της Bruce (1999) όπου η εστίαση δε γίνεται αποκλειστικά σε αυτό (Boon, Johnston, & Webber, 2007, σελ. 223). Σημαντικό, δε, προς αναφορά κρίνεται το γεγονός ότι στην έρευνα των Boon, Johnston, και Webber (2007), η σύλληψη της οικοδόμησης νέας

γνώσης δεν έγινε εμφανής, πράγμα που κατείχε σημαντική θέση στα ευρήματα της Bruce (1999). Αντίθετα, η έμφαση στον προβληματισμό και την κριτική σκέψη απηχεί την αντίληψη της σοφίας «Wisdom» της Bruce (1999) (Boon, Johnston, & Webber, 2007, σελ. 223). Τέλος, ένα σημαντικό μειονέκτημα της μελέτης των Boon, Johnston, και Webber (2007), ήταν το γεγονός ότι ως προς τη σύλληψη του ελέγχου των πληροφοριών της Bruce (1999), αυτή απλώς υπονοήθηκε στο ελάχιστο (Boon, Johnston, & Webber, 2007, σελ. 224).

Οι Boon, Johnston, και Webber (2007, σελ. 221) σύγκριναν τις αντιλήψεις ΠΠ στις οποίες οδήγησε η φαινομενογραφική έρευνά τους με μοντέλα και πρότυπα ΠΠ από τη δημοσιευμένη βιβλιογραφία. Η εν λόγω δραστηριότητα διαφαίνεται στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 2: Σύγκριση αντιλήψεων ΠΠ με ισχύοντα μοντέλα και πρότυπα

Αντιλήψεις πληροφοριακής παιδείας	SCONUL (1999)	ACRL (2000)	Bundy (2003)
Πρόσβαση και ανάκτηση πληροφοριών σε μορφή κειμένου.	Δεξιότητες στην πρόσβαση και ανάκτηση πληροφοριών απαριθμούνται στους πυλώνες 2, 3, και 4.	Δεξιότητες στην πρόσβαση και ανάκτηση πληροφοριών απαριθμούνται στο πρότυπο 2.	Δεξιότητες στην πρόσβαση και ανάκτηση πληροφοριών απαριθμούνται στο πρότυπο 2.
Χρησιμοποιώντας ΙΤ, έχουν πρόσβαση και ανάκτηση σε πληροφορίες.	Οι δεξιότητες πληροφορικής είναι θεμελιώδες στοιχείο του μοντέλου.	Η χρήση της πληροφορικής αναφέρεται σε διάφορα σημεία.	Η χρήση της πληροφορικής αναφέρεται σε διάφορα σημεία.
Κατέχοντας τις βασικές δεξιότητες έρευνας και γνωρίζοντας πώς και πότε να τις χρησιμοποιούν.	Περιγράφονται στους πυλώνες 2-6.	Περιγράφονται στα πρότυπα 2, 3, και 4.	Περιγράφονται στα πρότυπα 2-5.
Να γίνουν αυτόνομοι φοιτητές με αυτοπεποίθηση και κριτικά σκεπτόμενα άτομα.	Όψεις της κριτικής σκέψης αναφέρονται στους πυλώνες 5 και 7.	Όψεις αντιμετωπίζονται στα πρότυπα 3, 4, και 5, με την αξιολόγηση στο πρότυπο 3 και την επίγνωση των οικονομικών, νομικών και κοινωνικών θεμάτων στο πρότυπο 5.	Αναφέρονται στα πρότυπα 3, 5 και 6.

Πηγή: Boon, Johnston, & Webber, 2007, σελ. 221.

Τέλος, ένα ακόμη παράδειγμα έρχεται από τους Buchanan, Luck, και Jones (2002) οι οποίοι προσέφεραν το μεταπτυχιακό μάθημα «Multimedia literacy» σε εικονικό περιβάλλον (online). Στην προσπάθεια αυτή, επιδιώχθηκε ενσωμάτωση των προτύπων ΠΠ ACRL (Buchanan, Luck, & Jones, 2002, σελ. 144). Ως εκ τούτου η επιτυχής ολοκλήρωση τέτοιων προτύπων ΠΠ σε πανεπιστήμια εξαρτάται από τη διαμόρφωση ακόμη στενότερης συνεργασίας με τη σχολή (Buchanan, Luck, & Jones, 2002, σελ. 145; Moore, 2005, σελ. 8).

Όλες οι πρακτικές που αναφέρονται στη βιβλιογραφία, αποδεικνύουν ότι η ΠΠ δεν αναφέρεται ρητά στα προγράμματα σπουδών των τριτοβάθμιων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, οι φοιτητές και καθηγητές δεν κατανοούν πλήρως την έννοια, υπάρχει έλλειψη δεξιοτήτων και έτσι η κατάρτιση απαιτείται για όλους, ακόμα και για το προσωπικό του σχολείου, και τους διευθυντές, τους εκπαιδευτικούς και άλλους οργανισμούς προς την επίτευξη πολιτών με χαρακτηριστικά γνωρίσματα τη δια βίου μάθηση, την αυτόνομη μάθηση, τη συνεργασία και την ικανότητα μεταγνωστικών διεργασιών (μαθαίνω πώς να μαθαίνω). Ως προς τις μεταγνωστικές διεργασίες, μάλιστα, ο Νικητάκης (2007, σελ. 8) υποστηρίζει ότι στο πλαίσιο ενός ακαδημαϊκού ιδρύματος, για να προετοιμαστούν οι φοιτητές για την κοινωνία της πληροφορίας πρέπει να διδαχθούν πάνω απ' όλα «...πώς να μαθαίνουν». Η Grafstein (2002, σελ. 198) επίσης αναφέρει ότι «...ο απώτερος στόχος της ΠΠ είναι να μεταδώσει την ικανότητα της δια βίου μάθησης ή του να μαθαίνεις πώς να μαθαίνεις». Τέλος, οι Lannuzzi et al. (2000, σελ. 2) υποστηρίζουν ότι η ΠΠ αποτελεί τη βάση για τη δια βίου μάθηση.

Θετική πτυχή αποτελεί το γεγονός της καθολικής αποδοχής των δεξιοτήτων και ικανοτήτων που πρέπει να αναπτυχθούν. Έπειτα, αναγνωρίζεται ο ρόλος των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην προώθηση του συνόλου των δεξιοτήτων στους φοιτητές για επαγγελματική εξέλιξη και δια βίου μάθηση ως ιδιαίτερα σημαντικός (Souleles, 2011, σελ. 4494).

2.4.1 Αναδιοργάνωση των οργανισμών (μάθησης και εργασίας) και ένταξη της ΠΠ στο επίσημο πρόγραμμα σπουδών

Η ανάγκη αναδιοργάνωσης των οργανισμών μάθησης και εργασίας καθώς και η αναδιατύπωση των προγραμμάτων σπουδών είναι θέματα που υπογραμμίζονται στην

ενυπάρχουσα βιβλιογραφία ως τρόποι προς περαιτέρω προώθηση της ΠΠ, και κατ' επέκταση δημιουργίας κριτικών πολιτών στην ανταγωνιστική κοινωνία της πληροφορίας και της οικονομίας του 21^{ου} αιώνα. Ο στόχος των οδηγιών διδασκαλίας έχει εξελιχθεί ώστε να περιλαμβάνει όχι μόνο την ανάκτηση των πληροφοριών, αλλά και την αξιολόγηση και την αποτελεσματική χρήση πέραν από το ακαδημαϊκό περιβάλλον, στο πλαίσιο της διαδικασίας της δια βίου μάθησης (Benedetto Beals, 2006, σελ. 2).

Η ταχεία αλλαγή της τεχνολογίας και ο ολοένα και πιο σύνθετος χαρακτήρας των πληροφοριών, οδηγεί στη διαπίστωση ότι το περιεχόμενο σπουδών της σημερινής τριτοβάθμιας εκπαίδευσης δεν μπορεί πλέον να προετοιμάσει τους φοιτητές για το μέλλον (Combes, 2009, σελ. 9).

«Η παγκόσμια οικονομία απαιτεί εργαζομένους με δεξιότητες κατάλληλες για έναν ανταγωνιστικό κόσμο που όλο και περισσότερο καθοδηγείται βάσει των γνώσεων και πληροφοριών» (Souleles, 2005, σελ. 228; Souleles, 2011, σελ. 12).

Οι Κόκκινος, Παπαδάτου, και Σισαμάκη (2008, σελ. 3), σημειώνουν ότι η νέα τάση της οικονομίας που στηρίζεται στη χρήση πληροφοριών απαιτεί εργατικό δυναμικό ικανό να χειριστεί επαρκώς τις πληροφορίες, να αναλύει και να ερμηνεύει τις πληροφορίες καθώς και να διαχειρίζεται κατάλληλα τις νέες αναπτυσσόμενες τεχνολογίες (Candy, as cited in Κόκκινος, Παπαδάτου, & Σισαμάκη, 2008, σελ. 3).

Για να επιτύχουν οι οργανισμοί μάθησης στο συνεχώς εξελισσόμενο περιβάλλον πληροφοριών, απαιτείται αναδιαμόρφωση των ίδιων των οργανισμών και των παιδαγωγικών μεθόδων, αλλά και εκσυγχρονισμός των μέσων προς επίτευξη του στόχου, συμπεριλαμβανομένων και των νέων τεχνολογιών (Souleles, 2004, σελ. 22). Σε τελική ανάλυση, ένας είδος οργανωτικών αλλαγών ή προσαρμογών θεωρείται απαραίτητο.

«Η διαχείριση της πληροφοριακής παιδείας συνεπάγεται την επανεξέταση της στρατηγικής, η οποία μπορεί να επηρεάσει τον προγραμματισμό, την κατανομή των πόρων και τη διαχείριση των συστημάτων» (Johnston & Webber, 2003, σ.σ. 349-350).

Υπάρχει μια συνεχής ανάγκη για σαφή, συνεπή και έγκυρα έγγραφα που να καθορίζουν την ΠΠ και να παρέχουν μια λογική για την εφαρμογή της (Abid, 2004, σελ. 3). Πέραν από τις γενικές δηλώσεις του σκοπού, θα πρέπει τα προγράμματα ΠΠ να παρέχουν και επιπλέον σημαντικές λεπτομέρειες για το είδος των πληροφοριών, τον τρόπο αναζήτησής τους, αλλά και λεπτομέρειες για τα μαθησιακά αποτελέσματα, τις αρμοδιότητες και τα κριτήρια αξιολόγησής της. Όλα αυτά, βέβαια, δεν μπορούν να επιτευχθούν εάν το προσωπικό του οργανισμού δεν είναι εκπαιδευμένο για την υλοποίησή τους. Επομένως, πρέπει να

επενδύσουμε στο καθένα από αυτά σημαντικές προσπάθειες για επιτυχή ανάπτυξη και εδραίωση της ΠΠ σε οργανισμούς μάθησης και εργασίας.

Σύμφωνα με τον Νικητάκη (2007, σελ. 3), αλλά και τον Σίτα (2010, σελ. 6) απαιτείται η ενσωμάτωση προγραμμάτων ΠΠ στα προγράμματα σπουδών. Μέσα από προγράμματα ΠΠ ενταγμένα σε προγράμματα σπουδών θα βοηθηθούν οι φοιτητές στην απόκτηση δεξιοτήτων που θα τους χρειαστούν σε όλη τους τη ζωή. «...τα προγράμματα πληροφοριακής παιδείας πρέπει να προσφέρονται στο πλαίσιο ενός οργανωμένου και επίσημου προγράμματος σπουδών» (Σίτας, 2006, σελ. 15). Ο Σίτας (2006, σελ. 9) χαρακτηριστικά αναφέρει «...για να οδηγηθούμε από τις πληροφοριακές δεξιότητες στην πληροφοριακή παιδεία, είναι απαραίτητη η διεξαγωγή της στο πλαίσιο ενός προγράμματος σπουδών».

Η ενσωμάτωση της ΠΠ στα προγράμματα σπουδών, σε όλα τα προγράμματα και υπηρεσίες, και σε όλη τη διοικητική ζωή του πανεπιστημίου, απαιτεί προσπάθειες συνεργασίας των διδασκόντων, των βιβλιοθηκονόμων και διαχειριστών (Bundy, 2004, σελ. 6; Goetsch & Kaufman, 1998, σελ. 158; Grafstein, 2002, σελ. 201; Herworth, 1999, σελ. 1; Lannuzzi et al., 2000, σελ. 4; Snavelly, 2008, σελ. 37; Αναστασιάδου, Δημοπούλου, & Στούμπη, n.d., σελ. 5; Νικητάκης & Βραχλιώτη, 2006, σελ. 2; Κόκκινος, Παπαδάτου, & Σισαμάκη, 2008, σελ. 10; Σίτας, 2006, σ.σ. 9-10). Όπως και οι Kasowitz-Scheer και Pasqualoni (2002, σελ. 4) ισχυρίζονται, «...οι βιβλιοθηκονόμοι, οι καθηγητές και άλλοι πρέπει να συνεργάζονται προς ανάγκη των οδηγιών ΠΠ».

«Μια συνεργατική σχέση εργασίας με το διδακτικό προσωπικό είναι επιτακτική ανάγκη για την επιτυχία της ενσωμάτωσης οποιουδήποτε προγράμματος παιδείας στο πρόγραμμα σπουδών» (Benedetto Beals, 2006, σελ. 3).

Ακόμη, ο ρόλος των εκπαιδευτικών χρειάζεται να αλλάξει σε διευκολυντές στην παραγωγή της γνώσης (Bundy, 1998, σελ. 10). Οι εκπαιδευτικοί τριτοβάθμιας εκπαίδευσης θα πρέπει να είναι σε θέση να προσαρμόζουν τα μοντέλα ΠΠ στις δικές τους περιπτώσεις για την προώθηση της ΠΠ.

Ένα μοντέλο του φοιτητή με ΠΠ προτείνεται από τους Johnston και Webber (2003, σελ. 348). Αυτό το μοντέλο (Σχήμα 6, στο παράρτημα) δείχνει τους τρόπους με τους οποίους ένα άτομο θα βιώσει τις αλλαγές που επηρεάζουν το είδος των πληροφοριών που χρειάζεται, και τους τρόπους με τους οποίους θα έχει πρόσβαση, θα αξιολογεί, θα κατανοεί και θα χρησιμοποιεί τις πληροφορίες αυτές σε ολόκληρη τη ζωή του. Στη βάση του μοντέλου αυτού, η φύση του προγράμματος σπουδών επηρεάζεται από κοινωνικές και πολιτιστικές αλλαγές

στην κοινωνία της πληροφορίας, αλλά και από προσωπικούς μαθησιακούς στόχους. Η ΠΠ θα είναι χρήσιμη για τη διά βίου μάθηση, και πρέπει να προσαρμόζεται στις αλλαγές μέσα από τη ζωή (Souleles, 2011, σελ. 4494).

Ένα βήμα παραπέρα, οι Johnston και Webber (2003, σελ. 349) εκφράζουν ένα όραμα για την ΠΠ για το πανεπιστήμιο. Όπως έχει ήδη σημειωθεί, στην κοινωνία και οικονομία της γνώσης απαιτείται αναδιαμόρφωση των οργανισμών μάθησης, αλλά και εργασίας. Το μοντέλο που πρωτύτερα πρότειναν οι Johnston και Webber (2003), συμπληρώνεται με ένα νέο μοντέλο, αυτή τη φορά για τα πανεπιστήμια (Σχήμα 8, στο παράρτημα). Σύμφωνα με την αναφερόμενη βιβλιογραφική πηγή (Johnston & Webber, 2003), τα πανεπιστήμια πρέπει να επανεκτιμήσουν τις δικές τους δομές και να επαναπροσδιορίσουν την προτεραιότητα της δραστηριότητάς τους (Johnston & Webber, 2003, σελ. 349). Την έγχυση της ΠΠ στο χώρο της εργασίας σε όλα τα επίπεδα προέβαλε, μάλιστα, και η Bruce (1999, σελ 43; Johnston & Webber, 2003, σελ. 349).

Παρά το γεγονός ότι έχει σημειωθεί μεγάλη πρόοδος στον καθορισμό της ΠΠ, το σχεδιασμό μοντέλων για οδηγίες ΠΠ, καθώς και τη δημιουργία προτύπων στην ΠΠ και αξιολόγηση, τα γενικά μαθησιακά αποτελέσματα της ΠΠ δεν μπορούν ακόμα να ικανοποιήσουν τις νέες απαιτήσεις από τον παγκοσμιοποιημένο ανταγωνισμό (Li & Lester, 2009, σελ. 570).

Χρειάζεται, λοιπόν, να επανεξεταστούν οι εκπαιδευτικοί στόχοι και οι διδακτικές και μαθησιακές μέθοδοι της εκπαίδευσης. Η εκπαίδευση πρέπει να εναρμονιστεί με τις εξελίξεις του 21^{ου} αιώνα, σε μια κοινωνία της γνώσης, για να παραγάγει επιτυχείς δια βίου αυριανούς πολίτες. «Πρέπει να επανεξετάσουμε τον τρόπο που διδάσκουμε την πληροφοριακή παιδεία στα μαθητοκεντρικά ακαδημαϊκά περιβάλλοντα μάθησης του σήμερα» (Li & Lester, 2009, σελ. 569).

Όπως και οι Shapiro και Hughes (1996) αναφέρουν:

«...πράγματι, μια τέτοια εκτεταμένη έννοια της πληροφοριακής παιδείας είναι ουσιαστικής σημασίας για το μέλλον της δημοκρατίας, προκειμένου οι πολίτες να είναι ευφείς διαμορφωτές της κοινωνίας της πληροφορίας και όχι πλιόνια της».

Συνεπώς, τα πανεπιστήμια θα πρέπει να υιοθετήσουν μια πολιτική για ένταξη της ΠΠ, προκειμένου να οδηγήσουν, αντί να ακολουθήσουν την κοινωνία της πληροφορίας (Johnston & Webber, 2003, σελ. 335).

2.5 Ανάγκη πλαισίου για διεξαγωγή έρευνας

Στο τελευταίο αυτό τμήμα της βιβλιογραφικής ανασκόπησης της εν λόγω μελέτης γίνεται νύξη στην ανάγκη ύπαρξης πλαισίου στη διαδικασία διεξαγωγής έρευνας.

«Πολλοί φοιτητές στη διεξαγωγή έρευνας αισθάνονται σαν ιστιοπλόοι που αντίθετα ρεύματα χτυπούν τα πανιά και έτσι δεν είναι σε θέση να ελιχθούν και να φτάσουν σε ένα επιθυμητό προορισμό» (Head & Eisenberg, 2009, σελ. 5).

Οι Head και Eisenberg (2009, σελ. 11) βρήκαν ότι οι φοιτητές συνήθως βρίσκουν από μόνοι τους πλαίσιο αναζήτησης πληροφοριών (Head & Eisenberg, 2009, σελ. 11). Ως εκ τούτου αυτό που χρειάζονται οι φοιτητές είναι ένα πλαίσιο.

Ένα πλαίσιο, εντούτοις, προτείνεται από τον Bundy (2004, σελ. 7). Αυτό (Σχήμα 4) προτείνει ότι οι γενικές δεξιότητες περιλαμβάνουν την επίλυση προβλημάτων, τη συνεργασία και την ομαδική εργασία, την επικοινωνία και την κριτική σκέψη. Οι πληροφοριακές δεξιότητες περιλαμβάνουν αναζήτηση πληροφοριών, χρήση πληροφοριών και ευχέρεια της τεχνολογίας των πληροφοριών. Οι αξίες και οι πεποιθήσεις περιλαμβάνουν τη χρήση των πληροφοριών με σύνεση και ηθικά, την κοινωνική ευθύνη και συμμετοχή της κοινότητας. Αυτές οι διαστάσεις της μάθησης βρίσκονται σε συνδυασμό με την ΠΠ (Bundy, 2004, σελ. 7).

Σε γενικές γραμμές, στη μελέτη τους οι Head και Eisenberg (2009, σελ. 13) αναφέρθηκαν σε αμφισβήτηση, σύγχυση, και απογοήτευση κατά τη διαδικασία της έρευνας, παρά την άνεση, την σχετική ευκολία, ή την απανταχού παρουσία του διαδικτύου. Εν κατακλείδι, αυτό που χρειάζεται να έχουν οι φοιτητές στη διαδικασία έρευνας είναι ένα πλαίσιο, όπως αυτό που περιγράφηκε πιο πάνω.

Σχήμα 4: Τα στοιχεία της ΠΠ.

Πηγή: Bundy, 2004, σελ. 7.

Με βάση και τον Maehre (2009, σελ. 235), αυτό που απαιτείται πλέον στην κοινωνία του 21ου αιώνα δεν είναι να δημιουργήσουμε εκτελεστές εντολών, αλλά δημιουργούς γνώσης. Σε ένα όλο και πιο διαδραστικό κόσμο, αυτό στο οποίο χρειάζεται να δοθεί έμφαση για τους φοιτητές είναι αυτό που ο Maehre (2009, σελ. 235) προτείνει: «...οι φοιτητές θα ακολουθήσουν επαγγελματική σταδιοδρομία όχι μόνο ως αναγνώστες ή ανιχνευτές πληροφοριών, αλλά ως συνεργάτες στη δημιουργία πληροφοριών».

Το ζήτημα δεν είναι οι φοιτητές να προβούν μόνο σε συγγραφή μιας ερευνητικής εργασίας, ή να βρουν πληροφορίες από διάφορα τεχνολογικά μέσα. Αν οι βιβλιοθηκονόμοι και καθηγητές θέλουν να βοηθήσουν τους φοιτητές να είναι επιτυχείς στην εποχή της πληροφορίας του 21ου αιώνα, πρέπει να τους βοηθήσουν να γίνουν πληροφοριακά εγγράμματοι δημιουργώντας κατάλληλο πλαίσιο στο οποίο θα κινηθούν. Πρέπει οι βιβλιοθηκονόμοι και καθηγητές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης να έχουν τη δυνατότητα να ενσταλάξουν στους φοιτητές τα εργαλεία και τις απαραίτητες ικανότητες για να είναι κριτικά σκεπτόμενα άτομα και δια βίου μαθητές χρησιμοποιώντας όλες τις πηγές πληροφόρησης (Jennings, 2008, σελ. 437). Η ανάπτυξη των δια βίου μαθητών είναι κεντρικής σημασίας ζήτημα για την αποστολή των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, και η ΠΠ είναι βασικό συστατικό, και συντελεστής στη δια βίου μάθηση (Lannuzzi et al., 2000, σελ. 4).

Με την αναφορά στο πλαίσιο για διεξαγωγή έρευνας, κλείνει το κεφάλαιο της βιβλιογραφικής ανασκόπησης, το οποίο παρέχει και το πλαίσιο για την ανάλυση των δεδομένων και την ολοκλήρωση της μελέτης. Πριν, όμως, από το κεφάλαιο που αφορά στην παρουσίαση και ανάλυση των δεδομένων, προηγείται το κεφάλαιο της μεθοδολογίας, όπου περιγράφονται τα ερευνητικά ερωτήματα της μελέτης και η ερευνητική μεθοδολογία, καθώς και τα κεφάλαια που αφορούν στη δεοντολογία - ηθικά ζητήματα και στους περιορισμούς και οριοθετήσεις της έρευνας.

3 Μεθοδολογία

3.1 Ερευνητικά ερωτήματα

Η εν λόγω διπλωματική εργασία πραγματεύεται ζητήματα σχετικά με το πώς οι μεταπτυχιακοί φοιτητές πολυμέσων αντιλαμβάνονται και σκέφτονται σχετικά με την ΠΠ, και στη συνέχεια οι αντιλήψεις και απόψεις τους συγκρίνονται με την ενυπάρχουσα βιβλιογραφία που σχετίζεται με την ΠΠ.

Πιο συγκεκριμένα, τα ερευνητικά ερωτήματα είναι:

1. Τί κατανοούν οι μεταπτυχιακοί φοιτητές πολυμέσων με την έννοια ΠΠ;
2. Πώς οι μεταπτυχιακοί φοιτητές πολυμέσων νομίζουν ότι μπορεί να αποκτηθεί η ΠΠ;
3. Πώς οι μεταπτυχιακοί φοιτητές πολυμέσων αξιολογούν την ΠΠ;
4. Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές πολυμέσων θεωρούν την ΠΠ ως σημαντικό εφόδιο για τη ζωή τους μετά την αποφοίτησή τους από το πανεπιστήμιο;
5. Τί πιστεύουν οι μεταπτυχιακοί φοιτητές πολυμέσων για τη διδασκαλία της ΠΠ;
6. Η άποψη των μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων για την ένταξη της ΠΠ στο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

3.2 Ερευνητική μεθοδολογία

3.2.1 Εργαλεία συλλογής δεδομένων

Για τους σκοπούς της συγκεκριμένης έρευνας χρησιμοποιήθηκε η φαινομενογραφία. Η φαινομενογραφική προσέγγιση στην έρευνα, σύμφωνα και με τον Souleles (2011, March, σελ. 4493; 2011, February, σελ. 14; 2012, σελ. 467), και τους Boon, Johnston, και Webber (2007, σελ. 209) είναι μια εμπειρική μελέτη προσαρμοσμένη στη χαρτογράφηση των διαφόρων τρόπων με τους οποίους οι άνθρωποι βιώνουν, προσδιορίζουν εννοιολογικά, συνειδητοποιούν και κατανοούν τις πτυχές του κόσμου γύρω τους. «Βασική αρχή της

φαινομενογραφίας είναι η μελέτη του πώς αντιλαμβανόμαστε κάτι, π.χ. ένα φαινόμενο ή ένα πρόβλημα» (Μαλανδράκης, 2004, σελ. 62). Ουσιαστικά πρόκειται για το πλήρες φάσμα αντιλήψεων και απόψεων των ατόμων για ένα φαινόμενο. Η φαινομενογραφία είναι μια ποιοτική ερευνητική προσέγγιση που επιδιώκει να ερμηνεύσει τον κόσμο, όπως γίνεται αντιληπτός μέσα από τους άλλους. Έχει γενικά χρησιμοποιηθεί για την περαιτέρω κατανόηση του πώς τα φαινόμενα βιώνονται. Συγκεκριμένα, στην έρευνα αυτή γίνεται προσπάθεια εκδήλωσης του εύρους των αντιλήψεων και απόψεων μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων για το φαινόμενο της ΠΠ, καθώς και των λόγων των απόψεων και αντιλήψεων αυτών.

Αυτή η προσέγγιση έχει χρησιμοποιηθεί εκτενώς στην τριτοβάθμια εκπαίδευση για να εξερευνήσει την ποιοτική μεταβολή στην εμπειρία ή την κατανόηση των ανθρώπων σε σημαντικές έννοιες και φαινόμενα. Σύμφωνα με τους Marton και Booth (as cited in Bruce, 1999, σελ. 46), έχει υποστηριχθεί επίσης ως μια προσέγγιση στη διδασκαλία και τη μάθηση για να βοηθήσει τους φοιτητές να αλλάξουν ή να διευρύνουν το ρεπερτόριό τους από τις υπάρχουσες αντιλήψεις και εμπειρίες.

Σύμφωνα με τους Boon, Johnston, και Webber (2007, σελ. 209), σημειώνεται ότι η φαινομενογραφία μπορεί να διαφοροποιηθεί από την φαινομενολογία στο γεγονός ότι η φαινομενογραφία επικεντρώνεται στην ανακάλυψη της εμπειρίας του ατόμου για το φαινόμενο, ενώ η φαινομενολογία επικεντρώνεται στην ανακάλυψη της ουσίας του ίδιου του φαινομένου.

Η φαινομενογραφική προσέγγιση στην παρούσα μελέτη ακολουθεί μια δεύτερης τάξης προοπτική, δηλαδή, σύμφωνα και με την ενυπάρχουσα βιβλιογραφία (Souleles, 2011, March, σελ. 4492; Souleles, 2011, February, σελ. 14; Souleles, 2012, σελ. 467; Μαλανδράκης, 2004, σελ. 63), μέσω μιας ποιοτικής ανάλυσης συνεντεύξεων ασχολείται με το πλήρες φάσμα των εμπειριών μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων για την ΠΠ. Ο Marton έκανε τη θεμελιώδη διάκριση μεταξύ των ερευνητικών μεθοδολογιών που ασχολούνται με την πρώτη τάξης προοπτική, που στόχο έχει να περιγράψει διάφορες πτυχές του κόσμου, και τη δεύτερης τάξης προοπτική, δηλαδή την περιγραφή των εμπειριών των ανθρώπων για τις πτυχές του κόσμου (Marton, 1981, σελ. 177; Souleles, 2011, σελ. 4493). Στη βάση της σχετικής βιβλιογραφίας (Marton, 1981, σελ. 178), στην πρώτη τάξης προοπτική προσανατολιζόμαστε προς τον κόσμο. Στη δεύτερης τάξης προοπτική, όμως, προσανατολιζόμαστε προς τις ιδέες των ανθρώπων για τον κόσμο (ή την εμπειρία τους από αυτόν) και οι οποίοι κάνουν

δηλώσεις για τις ιδέες τους για τον κόσμο (ή για την εμπειρία τους από αυτόν). Ωστόσο, οι δύο προοπτικές είναι συμπληρωματικές.

Η θεμελιώδης παραδοχή αυτής της μεθόδου ανάλυσης είναι η ύπαρξη ενός αριθμού ποιοτικά διαφορετικών τρόπων που τα άτομα (στην προκειμένη περίπτωση μεταπτυχιακοί φοιτητές πολυμέσων) αντιλαμβάνονται ένα συγκεκριμένο φαινόμενο (ΠΠ) (Souleles, 2012, σελ. 467).

Σύμφωνα με τον Μαλανδράκη (2004, σελ. 63), έχει παρατηρηθεί ότι οι διαφορετικοί τρόποι με τους οποίους βιώνεται το φαινόμενο είναι λογικά συνδεδεμένοι ο ένας με τον άλλον και όλοι μαζί σχηματίζουν ένα πολύπλοκο σύμπλοκο (Complex) το οποίο ονομάζουμε αποτελεσματικό χώρο (Outcome space). Ο αποτελεσματικός χώρος (Outcome space) είναι συνώνυμος με το φαινόμενο και περιλαμβάνει διάρθρωση των τρόπων με τους οποίους αυτές οι εμπειρίες συνδέονται εσωτερικά (Marton, as cited in Boon, Johnston, & Webber, 2007, σελ. 211). Να σημειωθεί ότι, με βάση και τον Μαλανδράκη (2004, σελ. 63), «...στη φαινομενογραφία οι όροι συλλήψεις, αντιλήψεις, τρόποι κατανόησης και τρόποι αντίληψης χρησιμοποιούνται ως συνώνυμα του όρου τρόποι βίωσης».

Συνοψίζοντας τα πιο πάνω, αναφέρουμε ότι πρωταρχικό μέλημα της φαινομενογραφίας είναι το πλήρες φάσμα των τρόπων με τους οποίους οι άνθρωποι βιώνουν τα φαινόμενα. Στη μελέτη αυτή ακολουθείται μια δεύτερης τάξης προοπτική, δηλαδή επιδιώκεται η απόκτηση του εύρους των απόψεων και αντιλήψεων (ιδεών, εμπειριών) μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων για την ΠΠ.

3.2.2 Διαδικασία συλλογής δεδομένων

Σύμφωνα με τον Souleles (2006, σελ. 89), το κύριο εργαλείο της φαινομενογραφίας είναι οι ημιδομημένες συνεντεύξεις. Στην επικείμενη διπλωματική εργασία, τα δεδομένα συλλέχθηκαν μέσα από ημιδομημένες συνεντεύξεις με μεταπτυχιακούς φοιτητές πολυμέσων.

Σε ένα πρώτο στάδιο, πραγματοποιήθηκε πιλοτικά μία συνέντευξη με μία μεταπτυχιακή φοιτήτρια σε τμήμα πολυμέσων. Σκοπός της πιλοτικής αυτής συνέντευξης ήταν ο εντοπισμός πιθανών προβλημάτων, ώστε να διορθώνονταν προτού οι συνεντεύξεις λάβουν χώρα με το αυτό κάθε αυτό δείγμα της μελέτης. Συγκεκριμένα, βάσει και της πιλοτικής συνέντευξης, στις συνεντεύξεις με το δείγμα της μελέτης καταβλήθηκε προσπάθεια διατύπωσης ερωτήσεων που θα ωθούσαν τον/την ερωτώμενο/η να αναφέρει το εύρος των απόψεων του/της για το κάθε θέμα συζήτησης, και όχι απλά στεγνές και σύντομες απαντήσεις. Επίσης,

ο ερευνητής δε διατύπωνε σε καμία περίπτωση τη δική του άποψη, αλλά άφηνε τον/την ερωτώμενο/η να εκφράσει τις εμπειρίες, σκέψεις και απόψεις του/της για το κάθε φορά υπό συζήτηση ζήτημα. Τέλος, μέσα από την πιλοτική συνέντευξη εκτιμήθηκε και ο πιθανός απαιτούμενος χρόνος των συνεντεύξεων (20-25 λεπτά).

Να σημειωθεί ότι για την πιλοτική συνέντευξη, αλλά και τις μετέπειτα συνεντεύξεις για τη συλλογή των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε καταγραφέας φωνής (Sound recorder), και πραγματοποιήθηκαν δώδεκα 12 (δώδεκα) συνεντεύξεις. Έπειτα, επί λέξει ακολούθησε η απομαγνητοφώνηση, ώστε τα δεδομένα που συλλέχτηκαν και αφορούν στις απόψεις και αντιλήψεις μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων (αναφορική πτυχή), αλλά και στους λόγους (δομική πτυχή) των απόψεων και αντιλήψεων αυτών, να τοποθετηθούν βάσει του πίνακα που ακολουθεί. Τοποθετήθηκαν, δηλαδή, στις προκαθορισμένες ομάδες ερωτήσεων του πίνακα, αλλά εντοπίστηκαν και αναλύθηκαν και αναδυόμενα θέματα (δομική πτυχή, πώς) σε κάθε ομάδα. Δηλαδή, οι λόγοι για τους οποίους οι μεταπτυχιακοί φοιτητές πολυμέσων έχουν αυτές τις γνώμες και εμπειρίες που εξέφρασαν.

Πίνακας 3: Ομάδες ερωτήσεων

Ομάδες	Ερωτήσεις
1. Προσωπική κατανόηση της πληροφοριακής παιδείας	1. Τί θεωρείτε ότι είναι περίπου η πληροφοριακή παιδεία; Ποιά είναι η κατανόησή σας;
2. Απόκτηση της πληροφοριακής παιδείας	2. Πώς νομίζετε ότι μπορεί να αποκτηθεί η πληροφοριακή παιδεία; Μπορείτε να μου δώσετε ένα παράδειγμα;
3. Αξιολόγηση της πληροφοριακής παιδείας	3. Μπορείτε να μου πείτε σχετικά με την αξιολόγησή σας για την έννοια/φαινόμενο της πληροφοριακής παιδείας;
4. Σημαντικότητα της πληροφοριακής παιδείας για τη μετέπειτα σταδιοδρομία των φοιτητών	4. Ποιές συνδέσεις κάνετε μεταξύ της πληροφοριακής παιδείας, του χώρου εργασίας και της δια βίου μάθησης; Θεωρείτε σημαντική την πληροφοριακή παιδεία για τη μετέπειτα σταδιοδρομία σας; Εξηγήστε.
5. Διδασκαλία της πληροφοριακής παιδείας	5. Ποιά είναι η άποψή σας για τη διδασκαλία της πληροφοριακής παιδείας; Τί σκέφτεστε, ποιές οι προσδοκίες σας για το θέμα αυτό;
6. Ένταξη της πληροφοριακής παιδείας στο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης	6. Ποιά η δική σας άποψη για ένταξη της πληροφοριακής παιδείας στο επίσημο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών του πανεπιστημίου; Εξηγήστε.

3.2.3 Δείγμα

Το δείγμα της μελέτης αυτής αποτελείται από 12 (δώδεκα) μεταπτυχιακούς φοιτητές πολυμέσων. Να σημειωθεί ότι δεν επιλέχθηκαν φοιτητές που άρχισαν τις μεταπτυχιακές τους σπουδές το χειμερινό εξάμηνο του 2012, εφόσον αυτοί οι φοιτητές δεν έχουν αρκετή εμπειρία, σε σύγκριση με τους φοιτητές που βρίσκονται σε πιο προχωρημένο στάδιο των μεταπτυχιακών τους σπουδών, και έχουν έρθει σε επαφή με ποικιλία μέσων πληροφόρησης και τεχνολογικών εργαλείων. Εντούτοις, λόγω του μικρού αριθμού μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων, στην έρευνα συμμετείχε και μία φοιτήτρια η οποία έχει παρακολουθήσει μαθήματα του κλάδου πολυμέσων.

Σύμφωνα με τον Babbie (2010, σελ. 194), στη δειγματοληψία σκοπιμότητας επιλέγεις στοιχεία με βάση την χρησιμότητα. Στην περίπτωση της έρευνας αυτής, το δείγμα επιλέχθηκε με βάση αυτή τη μέθοδο δειγματοληψίας.

Να σημειωθεί τέλος, ότι άλλοι παράγοντες, όπως το φύλο ή η ηλικία των συνεντευξιζόμενων δε λήφθηκαν υπόψη, καθώς τέτοιοι παράγοντες στη συγκεκριμένη φαινομενογραφική μελέτη μπορεί να είχαν ή και να μην είχαν επίδραση στα αποτελέσματα της μελέτης.

3.2.4 Αξιοπιστία – Εγκυρότητα

Η εγκυρότητα μιας έρευνας αφορά στο εάν τα ερευνητικά εργαλεία μετρούν πραγματικά αυτό το οποίο πρέπει να μετρήσουν (Babbie, 2010, σελ. 327). Στη δική μας περίπτωση η έρευνα χαρακτηρίζεται από εγκυρότητα περιεχομένου αφού τα εργαλεία συλλογής δεδομένων μετρούν στην πραγματικότητα αυτό το οποίο έχουν σκοπό να μετρήσουν στην επικείμενη έρευνα. Τα αποτελέσματα, όμως, της υφιστάμενης έρευνας δεν μπορούν να γενικευτούν για το σύνολο του πληθυσμού (εξωτερική εγκυρότητα).

Αξιοπιστία κατά τον Babbie (2010, σελ. 328) υπάρχει όταν λαμβάνουμε τα ίδια αποτελέσματα σε μια έρευνα όταν η έρευνα τεθεί σε εφαρμογή για μια δεύτερη ή τρίτη φορά.

3.2.5 Διαδικασία ανάλυσης δεδομένων

Αφού πραγματοποιήθηκαν οι συνεντεύξεις, ακολούθησε η διαδικασία της απομαγνητοφώνησης των συνεντεύξεων. Έπειτα, η διαδικασία της κωδικοποίησης των συνεντεύξεων, ώστε να δημιουργηθούν οι κατηγορίες απόψεων των μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων για την ΠΠ με βάση τις ομάδες ερωτήσεων, οι οποίες αποτέλεσαν «πτυξίδα» της διαδικασίας των συνεντεύξεων (Πίνακας 3). Τέλος, παρουσιάστηκαν ξεχωριστά οι πτυχές απόψεων της κάθε κατηγορίας, και έπειτα ακολούθησε ανάλυση στη βάση τους.

Στο πρώτο στάδιο, οι απαντήσεις χωρίστηκαν σε ομάδες ανάλογα με τις ερωτήσεις που τέθηκαν. Σε δεύτερο στάδιο, τα αναδυόμενα θέματα μέσα από κάθε ομάδα ερωτήσεων εντοπίστηκαν και αναλύθηκαν, και έτυχαν επίσης ομαδοποίησης. Η αναφορική πτυχή (τι) από τα δεδομένα της ανάλυσης περιγράφηκε. Το δεύτερο στάδιο της ανάλυσης εστιάζεται στον εντοπισμό των δομικών πτυχών (πώς) της κάθε θεματικής κατηγορίας. Το αποτέλεσμα για όλες τις κατηγορίες της περιγραφής σε κάθε ερώτηση απεικονίζεται με τη μορφή διαγραμμάτων, που τονίζει τη σχέση μεταξύ των διαφόρων απόψεων και αντιλήψεων.

4 Δεοντολογία - ηθικά ζητήματα

Μια σειρά από ηθικά ζητήματα λήφθηκαν υπόψη κατά τη διεξαγωγή αυτής της έρευνας. Εν πρώτοις, οι φοιτητές ενημερώθηκαν ότι οι πληροφορίες που έδωσαν θα χρησιμοποιηθούν μόνο για το σκοπό της παρούσας έρευνας, και πριν από κάθε συνέντευξη λαμβανόταν γραπτή συγκατάθεση. Κατέστη σαφές στους φοιτητές ότι οι απόψεις τους θα είναι εμπιστευτικές και η ανωνυμία τους θα προστατευθεί. Ούτε τα ονόματά τους, ούτε το όνομα του ιδρύματος τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στο οποίο φοιτούν προσδιορίστηκε στην παρούσα μελέτη. Συν τοις άλλοις, ως προς τις μεθόδους ανάλυσης και διατήρησης των δεδομένων από τις συνεντεύξεις, η αποθήκευση και αρχειοθέτηση των δεδομένων δεν ήταν αόριστη, ορίστηκε ένα χρονικό διάστημα, μια ημερομηνία για την καταστροφή του σχετικού υλικού από τις συνεντεύξεις.

5 Περιορισμοί και οριοθετήσεις της έρευνας

5.1 Περιορισμοί της έρευνας

Η φαινομενογραφική αυτή έρευνα παρέχει μια συλλογική εικόνα των απόψεων, αντιλήψεων και εμπειριών του φαινομένου της ΠΠ κατά τη διάρκεια μιας συγκεκριμένης περιόδου σε συγκεκριμένα πλαίσια, τα οποία βέβαια μπορεί να τροποποιηθούν σε περίπτωση δεύτερης πραγματοποίησης της ίδιας έρευνας (αξιοπιστία). Αν η έρευνα αυτή διεξαχθεί σε μεταγενέστερο στάδιο, η ίδια μεθοδολογία της έρευνας είναι απίθανο να αποφέρει παρόμοια δεδομένα και ίδια αποτελέσματα. Ειδικά σε μια συνεχώς τεχνολογικά εξελισσόμενη κοινωνία, κάτι τέτοιο κρίνεται απίθανο.

Οι ερευνητές οι οποίοι χρησιμοποιούν τη μέθοδο της φαινομενογραφίας είναι ενήμεροι για κριτικές ως προς την αντικειμενικότητα και θέματα σχετικά με το κατά πόσον είναι δυνατό να επιτευχθεί ιδανική ομαδοποίηση απόψεων (Souleles, 2012, σελ. 472). Με την ανάλυση των δεδομένων δημιουργούνται σχέσεις μεταξύ των απόψεων και αντιλήψεων. Είναι, όμως, δυνατόν οι πραγματικές αιτίες του φαινομένου να μην έχουν εντοπιστεί, ή να υπάρχουν διαφορετικές αιτίες για διαφορετικά πλαίσια. Να σημειωθεί επίσης, στο παρόν σημείο, ότι επιδόθηκε προσπάθεια ώστε οι απόψεις του ερευνητή να παραμείνουν εκτός, δηλαδή να παραμείνει ουδέτερος κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων, ώστε να αναδυθούν οι απόψεις των ανεπηρέαστων ερωτώμενων.

Να αναφερθεί ότι η φαινομενογραφία ως μέθοδος έρευνας έδωσε την ευκαιρία να εκφραστεί το εύρος των απόψεων και αντιλήψεων μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων για την ΠΠ. Ο σκοπός της έρευνας δεν ήταν να συναχθεί γενική θεωρία από τα δεδομένα της παρούσας μελέτης για την ευρύτερη ομάδα του δείγματος, πράγμα που δεν μπορεί να συμβεί, μάλιστα, στη φαινομενογραφική προσέγγιση στην έρευνα, και που αποτελεί τον σημαντικότερο περιοριστικό παράγοντα της μελέτης. Αυτό που ουσιαστικά έχει σημασία στην εν λόγω μελέτη, είναι το γεγονός ότι η προκύπτουσα κατηγοριοποίηση και περιγραφή των απόψεων και αντιλήψεων μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων δίδει μια χρήσιμη επισκόπηση για τους ερευνητές και φορείς λήψης αποφάσεων καθώς αποτελεί και πολύτιμο αρωγό για περαιτέρω μελλοντική έρευνα σε συναφείς τομείς έρευνας.

Να σημειωθεί τέλος, ότι άλλοι παράγοντες, όπως το φύλο ή η ηλικία των συνεντευξιαζόμενων δε λήφθηκαν υπόψη. Τέτοιοι παράγοντες στη συγκεκριμένη φαινομενογραφική μελέτη μπορεί να είχαν ή και να μην είχαν επίδραση στα αποτελέσματα της μελέτης.

5.2 Οριοθετήσεις της έρευνας

Η επικείμενη μελέτη ασχολήθηκε με την ανάδειξη των απόψεων και εμπειριών μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων για την ΠΠ. Αυτό επιδιώχθηκε καθώς οι απόψεις μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων για το συγκεκριμένο φαινόμενο παραμένουν ευρέως άγνωστες. Όμως, η έρευνα επικεντρώνεται αποκλειστικά σε μεταπτυχιακούς φοιτητές πολυμέσων, οι οποίοι δεν έχουν αρχίσει τις μεταπτυχιακές τους σπουδές το χειμερινό εξάμηνο του 2012. Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές πολυμέσων ασχολούνται σχεδόν έξι χρόνια με τεχνολογικά εργαλεία και ως εκ τούτου η ΠΠ θεωρείται σημαντική ειδικά γι' αυτούς, οι οποίοι βρίσκονται πολύ κοντά στην ολοκλήρωση των μεταπτυχιακών τους σπουδών, και κατ' επέκταση στην ένταξή τους στην κοινωνία και οικονομία της γνώσης. Τέλος, να αναφερθεί ότι για τη διεκπεραίωση της μελέτης, και την ανάδειξη του εύρους των απόψεων και αντιλήψεων των μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων για την ΠΠ επιλέχθηκε να χρησιμοποιηθεί η φαινομενογραφική προσέγγιση στην έρευνα, αφού η φαινομενογραφία είναι ιδανική για τομείς έρευνας που δεν έχουν ερευνηθεί, ενώ ένα άλλο είδος ερευνητικής μεθοδολογίας ίσως να μην ευνοούσε την ανάδειξη του εύρους των απόψεων και αντιλήψεων μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων για την ΠΠ, και ως εκ τούτου να μην απέφερε τα ίδια αποτελέσματα.

6 ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Τα ερευνητικά ερωτήματα αυτής της μελέτης ήταν:

1. Τί κατανοούν οι μεταπτυχιακοί φοιτητές πολυμέσων με την έννοια ΠΠ;
2. Πώς οι μεταπτυχιακοί φοιτητές πολυμέσων νομίζουν ότι μπορεί να αποκτηθεί η ΠΠ;
3. Πώς οι μεταπτυχιακοί φοιτητές πολυμέσων αξιολογούν την ΠΠ;
4. Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές πολυμέσων θεωρούν την ΠΠ ως σημαντικό εφόδιο για τη ζωή τους μετά την αποφοίτησή τους από το πανεπιστήμιο;
5. Τί πιστεύουν οι μεταπτυχιακοί φοιτητές πολυμέσων για τη διδασκαλία της ΠΠ;
6. Η άποψη των μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων για την ένταξη της ΠΠ στο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Τα δεδομένα για αυτή τη μελέτη συγκεντρώθηκαν από 12 (δώδεκα) συνεντεύξεις με μεταπτυχιακούς φοιτητές πολυμέσων. Όλες οι συνεντεύξεις απομαγνητοφωνήθηκαν, κωδικοποιήθηκαν και κατηγοριοποιήθηκαν σε δύο στάδια. Στο πρώτο στάδιο, οι απαντήσεις χωρίστηκαν σε ομάδες ανάλογα με τις ερωτήσεις του Πίνακα 3 (σελ. 32). Στο δεύτερο στάδιο, αναδυόμενα θέματα από κάθε ομάδα ερωτήσεων εντοπίστηκαν και αναλύθηκαν.

Μέσα σε κάθε ομάδα ερωτήσεων, οι διάφορες κατηγορίες θεμάτων που σχημάτισαν διακριτές σημασίες αναγνωρίστηκαν μέσω της ανάλυσης των δεδομένων. Το δεύτερο στάδιο της ανάλυσης εστιάζει στον εντοπισμό των δομικών πτυχών της κάθε θεματικής κατηγορίας. Ο αποτελεσματικός χώρος (Outcome space) περιλαμβάνει διάρθρωση των τρόπων με τους οποίους οι εμπειρίες συνδέονται εσωτερικά (Marton, as cited in Boon, Johnston, & Webber, 2007, σελ. 211). Ο αποτελεσματικός χώρος (Outcome space) για όλες τις κατηγορίες της περιγραφής σε κάθε ζήτημα απεικονίζεται με τη μορφή διαγραμμάτων που αναδεικνύουν, βάσει της φαινομενογραφικής προσέγγισης για την παρουσίαση των δεδομένων, τη σχέση μεταξύ των διαφορετικών αντιλήψεων (Souleles, 2011, February, σελ. 99).

Τέλος, να αναφερθεί ότι έχουν επιλεγεί ενδεικτικά αποσπάσματα από τις συνεντεύξεις, τα οποία εκπροσωπούν τα διάφορα θέματα. Κατάλληλα αποσπάσματα ενσωματώνονται στην παρουσίαση και ανάλυση των δεδομένων προς τεκμηρίωση των αναφορικών (τί) και δομικών (πώς) πτυχών των θεμάτων.

6.1 Κατηγορίες που περιγράφουν την κατανόηση της ΠΠ

Μέσα από την ανάλυση των δεδομένων προέκυψαν τέσσερις διακριτές κατηγορίες που περιγράφουν την κατανόηση των μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων για την ΠΠ. Πρώτον, η ΠΠ αφορά τον τρόπο εντοπισμού πληροφοριών από διάφορα μέσα, την αξιολόγησή των πληροφοριών και τη σωστή αξιοποίησή τους (Κατηγορία Α). Δεύτερον, η ΠΠ θεωρείται ως η ανάκτηση, κατανόηση και μετάδοση πληροφοριών από διάφορα μέσα για προσωπική ενημέρωση, μάθηση και διδασκαλία (Κατηγορία Β). Τρίτον, η ΠΠ σχετίζεται με πληροφορική και νέες τεχνολογίες (Κατηγορία Γ). Τέταρτον, μέσα από την ανάλυση των δεδομένων, προέκυψε και η κατηγορία που αφορά στη μη κατανόηση του όρου της ΠΠ (Κατηγορία Δ).

6.1.1 Ο τρόπος εντοπισμού πληροφοριών από διάφορα μέσα, η αξιολόγηση των πληροφοριών και η σωστή αξιοποίησή τους

Σε μία συνέντευξη προέβαλε η άποψη ότι η ΠΠ είναι παιδεία στη βάση της πληροφορίας, και το σημαντικότερο στοιχείο κατά τη δήλωση αυτή ήταν η σημαντικότητα του τρόπου εντοπισμού της πληροφορίας, καθώς και η σωστή αξιοποίησή της. Στη συγκεκριμένη κατηγορία, δηλώσεις χαρακτηρίζουν την ΠΠ ως κάτι το καινούριο, ως μια νέα φιλοσοφία που δίνει έμφαση στην πληροφορία. Μέσα από τον όρο της ΠΠ, σε μία άλλη συνέντευξη τονίστηκε ως ιδιαίτερα σημαντική η διαδικασία της αναζήτησης πληροφοριών, αλλά και η διαδικασία αξιολόγησης των ανακτώμενων πληροφοριών. Ενδεικτικά αυτής της κατηγορίας είναι τα ακόλουθα αποσπάσματα.

Ερωτώμενος/η Γ: ‘Πληροφοριακή παιδεία για μένα θα σήμαινε ... παιδεία ... όπου δίνεται βάση στην έννοια της πληροφορίας. Δηλαδή στο πόσο σημαντικό είναι να αξιοποιείς σωστά την πληροφορία που έχεις, πώς να βρίσκεις την πληροφορία και πώς να την αξιοποιείς σωστά. ... θεωρώ ότι η αξία είναι στο πώς να μπορείς να ανακτάς τις πληροφορίες, η γνώση σου να είναι οι πληροφορίες, ο τρόπος που μπορείς να φκάλεις τούντες πληροφορίες και ο τρόπος που αξιοποιείς τις πληροφορίες που έχεις.’

Ερωτώμενος/η Λ: ‘Η πληροφοριακή παιδεία έσκει σχέση ... με το πώς οι πληροφορίες εισάγονται στις τεχνολογίες, στο διαδίκτυο, τζιαι κατά πόσον κάποιος χρήστης του διαδικτύου μπορεί να ψάξει ... σε τούντην πληθώρα πληροφοριών που υπάρχουν είτε στο διαδίκτυο είτε γύρω του. Να ψάξει, ν’ αναζητήσει, ... τζιαι να καταλήξει ότι ναι τούτες οι πληροφορίες εν αξιόπιστες τζιαι κάποιες όι ας πούμε.’

6.1.2 Η ανάκτηση, κατανόηση και μετάδοση πληροφοριών από διάφορα μέσα για προσωπική ενημέρωση, μάθηση και διδασκαλία

Στην κατηγορία αυτή τονίζεται η ανάκτηση πληροφοριών από ποικίλες πηγές πληροφόρησης, η κατανόηση των πληροφοριών και η μετάδοσή τους για το προσωπικό όφελος, αλλά και γενικότερα τη μάθηση και τη διδασκαλία. Ιδιαίτερη μνεία γίνεται στον τρόπο με τον οποίο εκλαμβάνονται και μεταδίδονται οι πληροφορίες για να διδάξει κανείς ή να μάθει ο ίδιος κάτι μέσα από τις πληροφορίες, στη γενική επικοινωνία, και την πληροφόρηση. Οι ακόλουθες ενδεικτικές δηλώσεις εμπεριέχουν τα χαρακτηριστικά αυτής της κατηγορίας.

Ερωτώμενος/η Α: 'Ίσως κάτι με πληροφορίες που μπορεί να παίρνουμε πάνω σε διάφορα θέματα και που μπορεί να βοηθήσουν την παιδεία.'

Ερωτώμενος/η Ε: 'Πληροφοριακή παιδεία είναι ο τρόπος που μαθαίνεις μέσω της πληροφορίας. Την πληροφορία μπορείς να την προσλάβεις με διάφορους τρόπους, μέσω της τεχνολογίας, μέσω βιβλίων, μέσω τηλεόρασης ... τώρα μιλούμε για ... πολυμέσα ας πούμε μέσω διαδικτύου.'

Ερωτώμενος/η ΣΤ: '...έτσι να κάμει με τον τρόπο που κάποιος που εκπαιδεύεται λαμβάνει την πληροφορία ή κατανοεί την πληροφορία.'

Ερωτώμενος/η Ι: 'Εν εξενάκουσα τούντον ορισμό κατ' αρχήν. Φαντάζομαι ότι εν η παιδεία. Δηλαδή ένας τρόπος που μαθαίνεις γύρω που τις πληροφορίες; Δηλαδή μάθηση μέσω πληροφοριών.'

6.1.3 Η ΠΠ σχετίζεται με πληροφορική και νέες τεχνολογίες

Μια ομάδα απόψεων θεωρεί την ΠΠ ως άμεση συσχετιζόμενη με την πληροφορική και τις τεχνολογίες πληροφορίας και επικοινωνίας (ΤΠΕ). Δηλώσεις της ομάδας αυτής δεν υποστηρίζουν την απολυτότητα της συσχέτισης με τις νέες τεχνολογίες, ωστόσο συνεχώς προσδιορίζουν την ΠΠ προς εκείνη την κατεύθυνση. Άλλες πάλιν δηλώσεις της κατηγορίας αυτής φαίνεται να εστιάζουν απόλυτα τη συσχέτιση τους για την ΠΠ με την πληροφορική και τις νέες τεχνολογίες, δίνοντας έμφαση στα οφέλη και χαρακτηρίζοντας την ΠΠ ως κάτι που δεν οριοθετείται μόνο στα πλαίσια του σχολείου/πανεπιστημίου. Τα χαρακτηριστικά της κατηγορίας αυτής είναι εμφανή στα ακόλουθα ενδεικτικά αποσπάσματα.

Ερωτώμενος/η Α: ‘Φαντάζομαι [είναι] κάτι που έχει να κάνει με πληροφορική ... με ηλεκτρονικούς υπολογιστές ... έτσι από το όνομα αυτήν την αίσθηση μου δίνει. Δεν έχω όμως κάποια συγκεκριμένη άποψη. Δεν το έχω ξανακούσει.’

Ερωτώμενος/η Ε: ‘Εν πολλά φυσικό για ένα φοιτητή που σπουδάζει πολυμέσα να πάει ο νους του ας πούμε ότι πληροφορική πάει ... σ’ τούτο το θέμα. Μέσω τεχνολογίας. Μέσω διαδραστικών πολυμέσων. Πληροφοριακή παιδεία εννοείς ... τη μάθηση ... δια βίου μέσω internet ε ννέ; Τελικά; Ή που κάποιο δάσκαλο ας πούμε εξ αποστάσεως και λοιπά; Κοίτα ... πληροφοριακή παιδεία μπορεί τζιαι κάποιος να μάθει μέσω αποστάσεως, μέσω κομπιούτερ ας πούμε.’

Ερωτώμενος/η Κ: ‘Νομίζω ότι αφορά έναν τρόπο μάθησης που ξεπερνά τα όρια του σχολείου. Συνδέεται ... άμεσα με την τεχνολογία και μπορεί να συνδέσει βάσεις δεδομένων ... γνώση από πολύ διαφορετικά πεδία ... μέσω διαδικτύου, μέσω εφαρμογών, βασικά ... μου έρχεται στο μυαλό, δηλαδή αυτό που σκέφτομαι είναι ότι διευρύνει το πεδίο ας πούμε ... των γνώσεων, που μπορεί να είναι διαθέσιμο, και απ’ την άλλη ... εφαρμογές οι οποίες μπορούν να δώσουνε στους μαθητές έναν καινούριο τρόπο μάθησης. Σήμερα πιστεύω ότι συνδέεται άμεσα μ’ αυτό.’

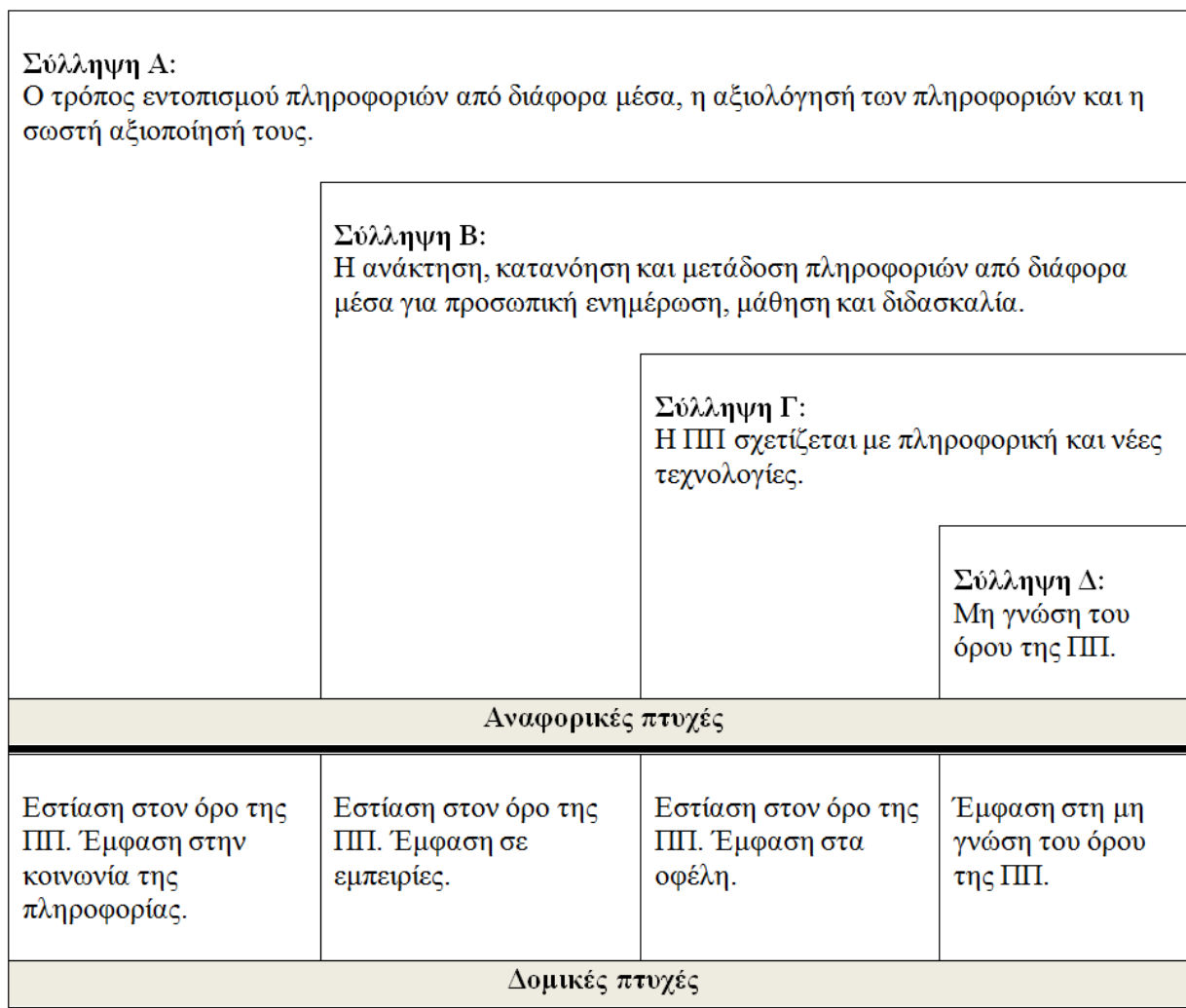
6.1.4 Μη κατανόηση του όρου της ΠΠ

Στην κατηγορία αυτή υπάρχει άποψη που αναφέρει μη κατανόηση του όρου της ΠΠ. Βέβαια, υπάρχουν ερωτώμενοι που συμμαρίζονται την άποψη ότι τον όρο της ΠΠ δεν το είχαν ακούσει ξανά, ωστόσο επιχειρούσαν άμεσα να διατυπώσουν την κατανόησή τους για την ΠΠ. Αποδεικτικό για την κατηγορία είναι το απόσπασμα που ακολουθεί.

Ερωτώμενος/η Θ: ‘Δε γνωρίζω τί είναι. Θεωρώ ότι έχει να κάνει κάτι με την πληροφορία, δηλαδή πώς να προσφέρουμε την πληροφορία με την παιδεία, βασικά μέσα που πληροφορίες. Κάτι τέτοιο. Επειδή σας είπα δε γνωρίζω τί είναι, απλά με αυτόν τον ορισμό αυτό μου έρχεται μέσα στο μυαλό.’

Το ακόλουθο διάγραμμα χαρτογραφεί τις απόψεις που περιγράφουν την κατανόηση για την ΠΠ με βάση την αναφορική και δομική πτυχή των απόψεων.

Διάγραμμα 1: Ο αποτελεσματικός χώρος (Outcome space) – αντιλήψεις προσωπικής κατανόησης της ΠΠ

6.1.5 Ανάλυση

Μέσα από την παρουσίαση των δεδομένων που αφορούν στην κατανόηση της ΠΠ από τους μεταπτυχιακούς φοιτητές πολυμέσων, φάνηκε να επιχειρούν να την προσδιορίσουν ως διαδικασίες εντοπισμού, ανάκτησης, κατανόησης, μετάδοσης, αξιολόγησης και σωστής αξιοποίησης της πληροφορίας.

Σύμφωνα με τους Webber και Johnston (2000), οι απόψεις των φοιτητών για το τί είναι η ΠΠ φάνηκε να μην σχετίζονταν πολύ με τον έβδομο πυλώνα (σύνθεση και δημιουργία) του μοντέλου SCONUL. Περισσότερο, οι απόψεις των φοιτητών σχετίζονταν με τον μεσαίο πυλώνα (εντοπισμός και πρόσβαση) (Webber & Johnston, 2000, σελ. 391). Στην περίπτωση της επί χειρός έρευνας, η πλειοψηφία των μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων προχωράνε ένα στάδιο παραπέρα, «αγγίζοντας» τον πέμπτο πυλώνα του μοντέλου SCONUL (σύγκριση

και αξιολόγηση). Οι Webber και Johnston (2000, σελ. 384), προβλέπουν ότι οι φοιτητές θα συμμετέχουν στους κάτω πυλώνες, ενώ οι μεταπτυχιακοί φοιτητές και ερευνητές θα πρέπει να φιλοδοξούν στο έβδομο επίπεδο. Παρόλα αυτά οι μεταπτυχιακοί φοιτητές πολυμέσων δε φθάνουν στον έβδομο πυλώνα του μοντέλου SCONUL (σύνθεση και δημιουργία νέας γνώσης).

Από την άλλη, ως προς τη φαινομενογραφική μελέτη της Bruce (1999), των επτά προσώπων της ΠΠ, στην προκείμενη περίπτωση της παρούσας έρευνας, οι μεταπτυχιακοί φοιτητές όχι μόνο δε φθάνουν στην έβδομη σύλληψη, αλλά περιορίζονται μόνο στις πρώτες δύο συλλήψεις των επτά προσώπων της ΠΠ. Σημαντικό, δε, προς αναφορά κρίνεται το γεγονός ότι στην έρευνα των Boon, Johnston, και Webber (2007), η σύλληψη της οικοδόμησης νέας γνώσης δεν έγινε εμφανής, όπως ούτε και στην συγκεκριμένη μελέτη, πράγμα που κατείχε σημαντική θέση στα ευρήματα της Bruce (1999) (Boon, Johnston, & Webber, 2007, σελ. 223). Τέλος, ένα σημαντικό μειονέκτημα της μελέτης των Boon, Johnston, και Webber (2007), ήταν το γεγονός ότι ως προς τη σύλληψη του ελέγχου των πληροφοριών της Bruce (1999), αυτή απλώς υπονοήθηκε στο ελάχιστο (Boon, Johnston, & Webber, 2007, σελ. 224). Βάσει και της ανάλυσης των δεδομένων, στην παρούσα μελέτη, το συγκεκριμένο ζήτημα αναφέρεται επιφανειακά και μεμονωμένα.

Ο συχνότερα αναφερόμενος ορισμός που διατυπώθηκε από American library association (ALA) το 1989, αναφέρει την ικανότητα εντοπισμού, αξιολόγησης και αποτελεσματικής χρησιμοποίησης της αναγκαίας πληροφόρησης (Armstrong et al., 2005, σελ. 2; Bundy, 2004, σελ. 45; Johnston & Webber, 2003, σελ. 337; Lannuzzi et al., 2000, σελ. 15; Li & Lester, 2009, σελ. 570; Probert, 2009, σελ. 25; Probert, n.d., σελ. 1; Snavely & Cooper, 1997, σελ. 9; Webber & Johnston, 2000, σελ. 381; Αναστασιάδου, Δημοπούλου, & Στούμπη, n.d., σελ. 2; Σίτας, 2006, σελ. 7). Τις διαδικασίες εντοπισμού, αξιολόγησης και αποτελεσματικής χρησιμοποίησης που προσδιόρισαν οι μεταπτυχιακοί φοιτητές πολυμέσων, τονίζει και η Bruce (1999, σελ. 33). Η ένωση κολεγιακών και ερευνητικών βιβλιοθηκών (Association of college and research libraries - ACRL) από την άλλη, τις περιλαμβάνει στο πρότυπο δύο. Η νέα, όμως, εκδοχή του ορισμού από ACRL το 2000, παραλείπει το στάδιο της διαδικασίας αναζήτησης πληροφοριών. Εντούτοις, να αναφερθεί ότι οι μεταπτυχιακοί φοιτητές πολυμέσων στην επί χειρός έρευνα δεν αναφέρουν αποτελεσματική χρησιμοποίηση, αλλά σωστή αξιοποίηση.

Τα αποτελέσματα της επί συζήτηση έρευνας έρχονται να συμφωνήσουν με τη μελέτη περίπτωσης των Johnston και Webber (2003) στο Strathclyde University, όπου οι φοιτητές είχαν την τάση να εκφράζουν αντιλήψεις για πηγές πληροφόρησης και για αξιολόγηση της πληροφόρησης, παρά αντιλήψεις για δημιουργία γνώσης (Johnston & Webber, 2003, σελ. 346).

Σημαντικό προς αναφορά είναι το γεγονός ότι οι φοιτητές στη μελέτη των Webber και Johnston (2000, σελ. 391) εύκολα προσδιόριζαν την αναζήτηση πληροφοριών και πηγών, όμως δεν είχαν σαφή αντίληψη της ΠΠ ως ένα χωριστό θέμα από αυτό της τεχνολογίας. Κάτι ανάλογο συμβαίνει και με την μεγάλη πλειοψηφία των απόψεων της παρούσας μελέτης που υποστηρίζουν ότι η ΠΠ σχετίζεται άμεσα με πληροφορική και νέες τεχνολογίες.

Ερωτώμενος/η Κ: 'Συνδέεται άμεσα με την τεχνολογία και μπορεί να συνδέσει βάσεις δεδομένων ... γνώση από πολύ διαφορετικά πεδία ... μέσω διαδικτύου, μέσω εφαρμογών. Σήμερα πιστεύω ότι συνδέεται άμεσα μ' αυτό. Σήμερα η τεχνολογία ... ανοίγει άλλους ορίζοντες.'

Υπήρχαν εντούτοις και οι απόψεις από την αντίπερα όχθη, όπου υποστηρίζουν ότι η ΠΠ δε σχετίζεται καθόλου με πληροφορική:

Ερωτώμενος/η Η: 'Εν πιστεύω να έσει σχέση με πληροφορική πρώτον. Πιστεύω ότι έσει σχέση με πληροφορία.'

Το να γνωρίζεις να χρησιμοποιείς και να αξιοποιείς τα διάφορα τεχνολογικά μέσα του 21^{ου} αιώνα, το γεγονός αυτό αποτελεί βάση για την ανάπτυξη της ΠΠ, όμως είναι ουσιαστικά διαφορετική από την παιδεία στα μέσα. Οι Lannuzzi et al. (2000, σελ. 3) συμφωνούν στο γεγονός ότι τα άτομα με ΠΠ αναπτύσσουν απαραίτητα ορισμένες δεξιότητες τεχνολογίας. Σύμφωνα και με τους Lannuzzi et al. (2000, σελ. 3):

«...η πληροφοριακή παιδεία, αν και επιδεικνύει σημαντική σχέση με τις δεξιότητες της τεχνολογίας πληροφοριών (Information technology skills), είναι μια ξεχωριστή και ευρύτερη περιοχή αρμοδιότητας».

Με βάση τους Lannuzzi et al. (2000, σελ. 3), αναφερόμενοι στις έννοιες της ΠΠ και της τεχνολογίας πληροφοριών (Information technology), η επικέντρωση της ΠΠ είναι στο περιεχόμενο, την επικοινωνία, την ανάλυση, την αναζήτηση πληροφοριών και την αξιολόγηση, ενώ ο τεχνολογικός εγγραμματισμός επικεντρώνεται σε μια βαθιά κατανόηση της τεχνολογίας.

Οι μέθοδοι διδασκαλίας έχουν αλλάξει σε πιο διαδραστικές, και αυτό το εκφράζουν και οι Κόκκινος, Παπαδάτου, και Σισαμάκη (2008, σελ. 3) κάνοντας αναφορά στις τεχνικές διδασκαλίας που έχουν πλέον εξελιχθεί από την παραδοσιακή άκαμπτη μορφή παράδοσης

γνώσης από τον καθηγητή και στείρας αποστήθισης από τον φοιτητή σε μια πολύ πιο διαδραστική (Interactive) διδακτική διαδικασία. Αυτό τονίζουν και δηλώσεις στην επικείμενη έρευνα, με έμφαση στις νέες τεχνολογίες.

Ερωτώμενος/η Κ: ‘Σήμερα η τεχνολογία ... ανοίγει άλλους ορίζοντες. Δηλαδή μέσα από αυτήν μπορεί να υπάρξει μία διαδραστικότητα με άλλους μαθητές, με τους καθηγητές, να υπάρξει μία εμπειρική σχέση με γνώση. Να δημιουργηθούν δηλαδή εφαρμογές, εκπαιδευτικές που να δίνουν την αίσθηση της ... εμπειρικότητας, της αναζήτησης.’

Συν των άλλων, ως προς την πρόσβαση και ανάκτηση πληροφοριών, στη μελέτη των Boon, Johnston, και Webber (2007) δόθηκε έμφαση σε παραδοσιακές πηγές πληροφόρησης, σε αντιπαραβολή με την εργασία της Bruce όπου η εστίαση δεν έγινε αποκλειστικά σε αυτό (Boon, Johnston, & Webber, 2007, σελ. 223). Στην περίπτωση αυτή, η παρούσα μελέτη θα συμφωνήσει με την εργασία της Bruce (1999), αφού η έμφαση των μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων δε δόθηκε μόνο στις παραδοσιακές πηγές πληροφόρησης, ή μόνο στις ηλεκτρονικές πηγές πληροφόρησης, αλλά και στις δύο, με έμφαση στη δεύτερη περίπτωση.

Αρκετοί ερωτώμενοι είχαν δηλώσει ότι δεν είχαν ακούσει ξανά τον όρο της ΠΠ. Υπήρχε όμως και γνώμη όπου έρχεται σε αντίθεση με τις πιο πάνω δηλώσεις.

Ερωτώμενος/η Λ: ‘Τον όρο πληροφοριακή παιδεία τον έχω ξανακούσει.’

Ωστόσο, μερικοί ερωτώμενοι σε μέρος της συνέντευξης ή και καθ’ όλη τη διάρκειά της ένιωθαν ότι δεν είχαν επεξεργαστεί την έννοια της ΠΠ, και ότι ήταν μπερδεμένοι για το τί τελικά αφορά. Υπήρχαν περιπτώσεις όπου ερωτώμενοι ήθελαν να αρχίσει η συνέντευξη απ’ την αρχή. Η εστίαση των μεταπτυχιακών φοιτητών ως προς τις απόψεις τους, εντοπίζεται εντούτοις κυρίως στον όρο της ΠΠ.

Συν των άλλων, ερωτώμενος/η έθεσε την εξής ερώτηση στον ερευνητή, σε προχωρημένο, μάλιστα, στάδιο της συνέντευξης:

Ερωτώμενος/η Ε: ‘Η πληροφορία της παιδείας, η πληροφορία της εκπαίδευσης ... εν ταυτόσημες ας πούμε έννοιες;’

Η συγκεκριμένη δήλωση, υπονοεί τις διαφορετικές σημασίες της έννοιας της «παιδείας», αλλά και ασάφεια του ορισμού της ΠΠ. Εντούτοις, «...η ένσταση ότι η λέξη παιδεία εξ ορισμού συνεπάγεται μετρήσιμες δεξιότητες ή ικανότητες δεν ισχύει για αυτές τις χρήσεις του όρου (Snively & Cooper, 1997, σελ. 12). Να σημειωθεί ότι οι δηλώσεις του συγκεκριμένου ερωτώμενου/ης αμφιταλαντεύονταν ανάμεσα στην ΠΠ με άμεση συσχέτιση με τις νέες τεχνολογίες και στην ΠΠ με ευρύτερες επιπτώσεις.

Τέλος, να αναφέρουμε ότι «...οι στρατηγικές πληροφοριακής παιδείας θα βοηθήσουν τους φοιτητές στην επιτυχή μάθηση μέσα και πέραν από τη σχολή» (Snively, 2008, σελ.45). Αυτό επιβεβαιώνουν δηλώσεις, όπως η ακόλουθη:

Ερωτώμενος Κ: ‘Νομίζω ότι αφορά ... έναν τρόπο μάθησης που ξεπερνά τα όρια του σχολείου.’

6.2 Κατηγορίες που περιγράφουν τις απόψεις για τον τρόπο απόκτησης της ΠΠ

Μέσα από την ανάλυση των δεδομένων τρεις διακριτές κατηγορίες που σχετίζονται με τον τρόπο απόκτησης της ΠΠ έχουν εντοπιστεί. Πρώτον, η ΠΠ μπορεί να αποκτηθεί μέσα από διδασκαλία διαδικασιών που σχετίζονται με αναζήτηση, πρόσβαση, ανάκτηση, χειρισμό, αξιολόγηση και χρησιμοποίηση πληροφοριών (Κατηγορία Α). Έπειτα, δηλώσεις στηρίζουν την απόκτηση της ΠΠ μέσα από ανάπτυξη δεξιοτήτων ως προς την αναζήτηση και ανάκτηση πληροφοριών (Κατηγορία Β). Τέλος, αρκετοί ερωτώμενοι υποστηρίζουν την απόκτηση της ΠΠ μέσα από αναζήτηση και ανάκτηση πληροφοριών από τα διάφορα μέσα πληροφόρησης (Κατηγορία Γ).

6.2.1 Διδασκαλία για αναζήτηση, πρόσβαση, ανάκτηση, χειρισμό, αξιολόγηση και χρησιμοποίηση της πληροφορίας

Στην κατηγορία αυτή εμπίπτουν οι απόψεις που υποστηρίζουν τη δυνατότητα απόκτησης της ΠΠ μέσω της διδασκαλίας στη βάση των διαδικασιών αναζήτησης, πρόσβασης, ανάκτησης, χειρισμού, αξιολόγησης και χρησιμοποίησης των πληροφοριών. Έμφαση δίδεται στην ανάγκη αυτόνομης μάθησης, δηλαδή στο να μαθαίνει το άτομο/φοιτητής πώς να μαθαίνει, και να διατηρεί τη δεξιότητα αυτή στη ζωή του. Επίσης, στις απόψεις αυτής της κατηγορίας γίνεται μνεία στα μέσα πληροφόρησης, με ιδιαίτερη αναφορά στα ηλεκτρονικά μέσα πληροφόρησης. Τέλος, μία εκ των δηλώσεων αναφέρεται στην απόκτηση της ΠΠ, αντιπαραβάλλοντάς την με την κοινωνική μόρφωση του ατόμου. Ενδεικτικές αυτής της κατηγορίας είναι οι ακόλουθες δηλώσεις.

Ερωτώμενος/η Α: ‘Νομίζω είναι κάτι το οποίο μπορούμε να το αποκτήσουμε μέσω της δια βίου μάθησης, δηλαδή αν μας διδάσκουν, αν τη διδάσκουμε εμείς ως εκπαιδευτικοί,

πώς να μαθαίνουμε από μόνοι μας. Τελειώνουν γενικά οι αειφορίες που παρέχουν εκπαίδευση, αλλά αυτό δε σημαίνει ότι τελειώνει και η μόρφωση, δεν είναι;’

Ερωτώμενος/η Γ: ‘Ο μαθητής ή ο οποιοσδήποτε εκπαιδεύεται, ας πούμε ... να μαθαίνει πώς να χειρίζεται την πληροφορία, πώς να τη βρίσκει, ακριβώς τούτη εν η βάση της, να μπορεί να μαθαίνει την αξία της πληροφορίας, πώς να τη βρίσκει, πώς να τη χρησιμοποιεί, και όχι κατά ανάγκη να την έχει αποθηκευμένη συνέχεια μέσα στο μυαλό του.’

Ερωτώμενος/η Ι: ‘Ειδικά σήμερα μέσω του διαδικτύου, ας πούμε, έχουμε πρόσβαση σε πληροφορίες για οτιδήποτε θέμα θέλουμε. Άρα, η κοινωνία μας σήμερα έσκει πιο εύκολη πρόσβαση στην πληροφορία. Άρα κάποιος που ψάχνει τζιαι ενημερώνεται μπορεί να τ’ αποκτήσει. Να συλλέγει τις πληροφορίες που θεωρεί τζιεινός καλές, να αξιολογεί ποιές εν καλές τζιαι ποιές όι, τζιαι να ενημερώνεται για θέματα που τον ενδιαφέρουν.’

6.2.2 Ανάπτυξη δεξιοτήτων για αναζήτηση και ανάκτηση πληροφοριών

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται οι δηλώσεις που υποστηρίζουν την απόκτηση της ΠΠ μέσα από την ανάπτυξη δεξιοτήτων για αναζήτηση και ανάκτηση πληροφοριών τόσο μέσα από ηλεκτρονικά μέσα πληροφόρησης όσο και μέσα από παραδοσιακά μέσα μετάδοσης πληροφοριών. Η έμφαση στις συγκεκριμένες περιπτώσεις δίδεται λόγω της εξέλιξης της εκπαίδευσης στη εποχή του 21^{ου} αιώνα, της συχνής πλέον χρησιμοποίησης των νέων τεχνολογιών και της ανάγκης ενεργούς συμμετοχής του ατόμου. Ενδεικτικά αυτής της κατηγορίας είναι τα ακόλουθα αποσπάσματα.

Ερωτώμενος/η Β: ‘Κοίταξε να δεις είναι γνώσεις που μπορεί να καλλιεργήσει ένα άτομο. Ναι, πιστεύω για παράδειγμα ότι μπορεί να αποκτήσει ... κάποιος δεξιότητες για να μάθει να κάνει μια μελέτη. Πιστεύω και στην πρακτική εξάσκηση χρειαζόμαστε τις δεξιότητες αυτές.’

Ερωτώμενος/η Ε: ‘Με την ανάπτυξη κάποιων δεξιοτήτων για να ψάχνει την πληροφορία κάποιος ... το οποίο να συμβάλλει στην εκπαίδευσή του, στην παιδεία του. Είτε μέσω της παιδείας της παραδοσιακής, μέσω παραδοσιακής διδασκαλίας ας πούμε. Εν πρέπει οι μαθητές να εν παθητικοί. Πρέπει να εν ενεργητικοί στην όλη διαδικασία.’

6.2.3 Αναζήτηση και ανάκτηση πληροφοριών από ποικίλα μέσα πληροφόρησης

Στην κατηγορία αυτή, οι απόψεις τονίζουν ότι η ΠΠ μπορεί να αποκτηθεί μέσα από αναζήτηση και ανάκτηση πληροφοριών από ποικίλα μέσα μετάδοσης της πληροφορίας.

Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στις ευκαιρίες και τα πλεονεκτήματα των νέων τεχνολογιών προς την κατεύθυνση αυτή. Ενδεικτικές της κατηγορίας είναι οι δηλώσεις που ακολουθούν.

Ερωτώμενος/η ΣΤ: ‘Με χρήση του διαδικτύου, με χρήση νέων μέσων, πολυμεσικών εφαρμογών ας πούμε για να αποκτάς κάποιες πληροφορίες, περισσότερες πληροφορίες για ένα θέμα, τζιαι με πολυμεσικό τρόπο.’

Ερωτώμενος/η Η: ‘Να ψάχνεις να βρεις πληροφορίες σε πολλούς τόπους όπως εν το internet, όπως εν βιβλία, όπως εν εγκυκλοπαίδειες. Πάνω στο θέμα που εν να διδάξεις.’

Ερωτώμενος/η Θ: ‘Απλά θεωρώ ότι σήμερα η αρχή για να ψάξουμε κάτι που θέλουμε είναι το διαδίκτυο γιατί το θεωρούν εύκολο τρόπο, και ότι είμαστε από σπίτι μας, δε θα χρειαστεί να τρέξουμε. Άλλος τρόπος που μπορούμε να ... βρούμε το θέμα που μας αφορά είναι για παράδειγμα, επειδή μιλούμε για το πανεπιστήμιο, είναι η βιβλιοθήκη. Ή επίσης μπορούμε να ρωτήσουμε, να πάρουμε πληροφορίες από μεταπτυχιακούς φοιτητές.’

Ερωτώμενος/η Κ: ‘Με τη χρήση του διαδικτύου. Μπορείς να έχεις άμεση σύνδεση με ένα σωρό θέματα που σε αφορούν, να μελετήσεις, να διευρύνεις τις γνώσεις σου ... να βρεις υλικό. Είναι πολύ εύκολο αυτό το πράγμα. Και με τη μέθοδο της χιονοστιβάδας μάθαμε ... απ’ το ένα πράγμα πηγαίνεις στο άλλο και μαθαίνεις πάρα πολλά πράγματα σχετικά με το θέμα που σε ενδιαφέρει γιατί πλέον η τεχνολογία είναι προσιτή.’

Ερωτώμενος/η Λ: ‘Τα τελευταία χρόνια με τες διάφορες τεχνολογίες που έχουμε γύρω μας ... μπορεί να μπει ο οποιοσδήποτε ας πούμε ... στο οποιοδήποτε σύστημα ... τζιαι να αναζητήσει πληροφορίες γιατί ας πούμε τώρα εν εν μόνο ο καθηγητής η μόνη πηγή.’

Το ακόλουθο διάγραμμα χαρτογραφεί τις απόψεις των μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων που σχετίζονται με την απόκτηση της ΠΠ με βάση την αναφορική και δομική πτυχή των απόψεων.

Διάγραμμα 2: Ο αποτελεσματικός χώρος (Outcome space) – απόψεις για τον τρόπο απόκτησης της ΠΠ

<p>Σύλληψη Α: Διδασκαλία για αναζήτηση, πρόσβαση, ανάκτηση, χειρισμό, αξιολόγηση και χρησιμοποίηση της πληροφορίας.</p>		
<p>Σύλληψη Β: Ανάπτυξη δεξιοτήτων για αναζήτηση και ανάκτηση πληροφοριών.</p>		<p>Σύλληψη Γ: Αναζήτηση και ανάκτηση πληροφοριών από ποικίλα μέσα πληροφόρησης.</p>
<p>Αναφορικές πτυχές</p>		
<p>Έμφαση στα θετικά στοιχεία των μέσων πληροφόρησης και στην αξία της αυτόνομης μάθησης.</p>	<p>Εστίαση στην εξέλιξη της εκπαίδευσης. Έμφαση στη χρησιμοποίηση των νέων τεχνολογιών και στην ανάγκη ενεργούς συμμετοχής του ατόμου.</p>	<p>Εστίαση στις ευκαιρίες και πλεονεκτήματα των διάφορων μέσων πληροφόρησης.</p>
<p>Δομικές πτυχές</p>		

6.2.4 Ανάλυση

Η κοινωνία της πληροφορίας, όπως χαρακτηρίζεται η κοινωνία του 21^{ου} αιώνα, ορίζεται ως μια κοινωνία στην οποία η δημιουργία, η διανομή, και η διαχείριση των πληροφοριών έχει γίνει η πιο σημαντική οικονομική και πολιτιστική δραστηριότητα (Johnston & Webber, 2003, σελ. 335). Οι απόψεις αυτής της ομάδας δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στις διαδικασίες αυτές για την κοινωνία της πληροφορίας.

Προς απόκτηση της ΠΠ σε μια κοινωνία της πληροφορίας, οι μεταπτυχιακοί φοιτητές πολυμέσων διατυπώνουν απόψεις για διδασκαλία διαδικασιών που σχετίζονται με την πληροφορία, και οι οποίες δε διαφέρουν από αυτές της ανάλυσης που προηγήθηκε. Μόνο που αυτή τη φορά, γνώμες αναφέρουν με ξεκάθαρο τρόπο τη χρησιμοποίηση της πληροφορίας, έναντι της σωστής αξιοποίησης.

Αυτό που χρειάζεται κατά τους Li και Lester (2009, σελ. 572), είναι οι φοιτητές να διδαχθούν μεταβιβάσιμες δεξιότητες για την πρόσβαση, τη χρήση, και τη σύνθεση ποικίλων μορφών πληροφοριών. Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές αυτής της μελέτης υποστηρίζουν αυτή την ανάπτυξη τέτοιων δεξιοτήτων, όμως, όπως και προηγουμένως έχει αναφερθεί, δεν προχωράνε με σαφής τρόπο μέχρι τη σύνθεση πληροφοριών.

Ερωτώμενος/η I: 'Κάποιος που ψάχνει τζιαι ενημερώνεται μπορεί να τ' αποκτήσει. Να συλλέγει τις πληροφορίες που θεωρεί τζιείνος καλές, να αξιολογεί ποιές εν καλές τζιαι ποιές όι, τζιαι να ενημερώνεται για θέματα που τον ενδιαφέρουν.'

Μέσα από το παράδειγμα των Webber και Johnston (2000, σελ. 391) φάνηκε ότι οι απόψεις των φοιτητών σχετικά το ποιές δεξιότητες κρίνουν σημαντικές, φάνηκε να μην σχετίζονταν πολύ με τον έβδομο πυλώνα (σύνθεση και δημιουργία) του μοντέλου SCONUL για παράδειγμα, ή την έβδομη σύλληψη στη μελέτη της Bruce (1999). Περισσότερο, οι απόψεις των φοιτητών σχετίζονταν με τον μεσαίο πυλώνα (εντοπισμός και πρόσβαση). Αυτό έρχεται να συμφωνήσει με τα ευρήματα της επί χειρός έρευνας, μόνο που οι φοιτητές στην επικείμενη έρευνα προσεγγίζουν ελαφρώς και πτυχές σωστής χρησιμοποίησης, και επιφανειακής διαμόρφωσης.

Με γνώμονα τους Johnston και Webber (2003, σελ. 338), οι διαδικασίες για τη συλλογή και τη διαχείριση των πληροφοριών είναι πιο σημαντικές από ποτέ άλλοτε για την αποτελεσματική συμμετοχή στην εργασία και την εκπαίδευση. Αυτό επιβεβαιώνεται, επίσης, από τα αποτελέσματα της μελέτης αυτής, αφού οι μεταπτυχιακοί φοιτητές πολυμέσων αναγνωρίζουν τη σημαντικότητα των διαδικασιών συλλογής και διαχείρισης πληροφοριών.

Ως προς τις μεταγνωστικές διεργασίες και τη δια βίου μάθηση, ο Νικητάκης (2007, σελ. 8) υποστήριξε ότι στο πλαίσιο ενός ακαδημαϊκού ιδρύματος, για να προετοιμαστούν οι φοιτητές για την κοινωνία της πληροφορίας πρέπει να διδαχθούν πάνω απ' όλα «...πώς να μαθαίνουν». Η Grafstein (2002, σελ. 198) επίσης αναφέρει ότι ο «...απώτερος στόχος της ΠΠ είναι να μεταδώσει την ικανότητα της δια βίου μάθησης ή του να μαθαίνεις πώς να μαθαίνεις». Αντίστοιχα, ο Souleles (2011, σελ. 4493) αναφέρεται στην αυτόνομη μάθηση για την επαγγελματική εξέλιξη στο τεχνολογικό και συνεχώς μεταβαλλόμενο παγκόσμιο περιβάλλον. Αυτά έρχονται να υποστηριχτούν απόλυτα μέσα από τις απόψεις των μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων, οι οποίοι έκαναν ιδιαίτερη μνεία στη δια βίου μάθηση και τις μεταγνωστικές διεργασίες.

Γενικά οι απόψεις σε αυτή την ομάδα, έδωσαν περισσότερη έμφαση στις νέες τεχνολογίες και τις ηλεκτρονικές πηγές πληροφόρησης, αντιπαραβάλλοντάς τις ηλεκτρονικές πηγές, μάλιστα, με τις έντυπες και πιο παραδοσιακές.

Ερωτώμενος/η Γ: ‘Στις μέρες μας η ανάκτηση των πληροφοριών είναι τόσο γρήγορη. Εν [θα] ψάξω εγώ μέσα στα βιβλία, να φάω μισή ώρα για να βρω κάτι που θέλω. Πλέον μέσα που το internet, αφού ξέρω πώς να βρω αυτό που θέλω, μπορώ να το βρω γρήγορα. Δε χρειάζεται να το θυμούμαι. Εντάξει, δεν είναι μόνο σε ηλεκτρονική μορφή, μπορεί να είναι και σε ένα βιβλίο, αλλά εις την ηλεκτρονική μορφή έχεις την πιο γρήγορη πρόσβαση.’

6.3 Κατηγορίες που περιγράφουν την αξιολόγηση της ΠΠ

Προσδιορίζονται τέσσερις διακριτές κατηγορίες που περιγράφουν την αξιολόγηση της ΠΠ εκ μέρους των μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων. Πρώτον, δηλώσεις αξιολογούν την ΠΠ σημαντική ως καινούρια μαθησιακή φιλοσοφία του μέλλοντος (Κατηγορία Α). Δεύτερον, ο όρος της ΠΠ προσδιορίζεται ως περιεκτικός και ξεκάθαρος (Κατηγορία Β). Τρίτον, ο όρος της ΠΠ προσδιορίζεται ως συγκεκριμένος και μη διευκρινιστικός (Κατηγορία Γ). Τέλος, άποψη υποδεικνύει αδυναμία αξιολόγησης του όρου της ΠΠ (Κατηγορία Δ).

6.3.1 Σημαντική η ΠΠ ως καινούρια μαθησιακή φιλοσοφία του μέλλοντος

Στην κατηγορία αυτή, οι απόψεις τονίζουν ως σημαντική την ΠΠ χαρακτηρίζοντάς την μάλιστα ως καινούρια φιλοσοφία του μέλλοντος που βασίζεται στην πληροφορία. Η εστίαση της αξιολόγησης της ΠΠ στην κατηγορία αυτή έγκειται στη σημαντικότητα της αναζήτησης, ανάκτησης, αξιολόγησης και αξιοποίησης της πληροφορίας με έμφαση στην αυτόνομη μάθηση. Ενδεικτικές της επικείμενης κατηγορίας είναι οι ακόλουθες δηλώσεις.

Ερωτώμενος/η Γ: ‘Εγώ θεωρώ ότι είναι το μέλλον, διότι ... αν βασιζόμαστε ακόμα στην απομνημόνευση πληροφοριών, χάνουμε. Ο όγκος των πληροφοριών στις μέρες μας εν τόσο μεγάλος, δηλαδή το ότι κάποτε, το τί χρειάζετον να ξέρει ένας άνθρωπος ήταν πολλά βασικά πράματα. Πλέον εν τόσο δύσκολο να έχεις ... τούτες ούλλες τις γνώσεις μέσα στο μυαλό σου. Άρα θεωρώ ότι εν πολλά σημαντικό να σταματήσουμε πλέον ... να γίνεται εκπαίδευση των παιδιών ας πούμε, στο να πρέπει να μαθαίνουν πόζω κάποια πράματα [αλλά] στο να μπορούν να βρίσκουν πράματα.’

Ερωτώμενος/η Λ: ‘Πιστεύω ότι εν πάρα πολλά ... σημαντικό, ειδικά ας πούμε ... εν πολλά σημαντικό να καταλάβει ο χρήστης ότι τούντο πράμα ε σωστό τζιαί κάποιο πράμα ε λανθασμένο, ή τούτη η πηγή εν αξιόπιστη ή κάποια όι.’

6.3.2 Περιεκτικός και ξεκάθαρος όρος

Στην κατηγορία αυτή οι δηλώσεις υποστηρίζουν ότι ο όρος της ΠΠ είναι περιεκτικός και ξεκάθαρος. Η εστίαση των δηλώσεων εντοπίζεται στον όρο της ΠΠ, και στις εμπειρίες των μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων από τις μεταπτυχιακές σπουδές τους. Ενδεικτικά της επί συζήτησης κατηγορίας είναι τα αποσπάσματα που ακολουθούν.

Ερωτώμενος/η Α: 'Είναι αρκετά περιεκτικός ο όρος. Το πληροφοριακή μου παραπέμπει σε κάτι με πληροφορία. Έτσι; Οπότε θεωρώ ότι, αν όντως έχει να κάνει με πληροφορία, τότε εντάξει. Είναι συγκεκριμένος ο όρος, αρκετά ... συναφής, καθαρός όρος.'

Ερωτώμενος/η Κ: 'Για μένα είναι ξεκάθαρος ... δεν μου δημιουργεί σύγχυση. Θεωρώ ότι ... ίσως επειδή είμαι και μεταπτυχιακός φοιτητής στα διαδραστικά πολυμέσα.'

Ερωτώμενος/η Λ: 'Νομίζω μπορεί να καταλάβει κάποιος ας πούμε ... το τί είναι πληροφοριακή παιδεία, επειδή εντάξει ... άμα χωρίσεις τους όρους της πληροφοριακής παιδείας σε πληροφοριακή τζιαι παιδεία μπορείς να συνδυάσεις να σκεφτείς το τί υπάρχει πίσω που τζιείντο πράμα, πίσω που τζιείντον όρο ας πούμε.'

6.3.3 Συγκεκριμένος και μη διευκρινιστικός όρος

Στις απόψεις της κατηγορίας αυτής υποστηρίζεται ότι ο όρος της ΠΠ είναι συγκεκριμένος και μη διευκρινιστικός. Στις πλείστες εκ των δηλώσεων είναι σαφής η αδυναμία κατανόησης του όρου της ΠΠ και του περιεχομένου του. Στα αποσπάσματα που ακολουθούν δηλώνεται ξεκάθαρα η αδυναμία αυτή, με έμφαση στον πρωτάκουστο για μερικούς ερωτώμενους όρο της ΠΠ, και στο ασαφές του περιεχομένου του.

Ερωτώμενος/η Β: 'Δεν ξέρω ακριβώς τί μπορεί να σημαίνει. Η έννοια πληροφοριακή παιδεία είναι ένας ευρύς όρος ... μπερδεύομαι για το τί μπορεί να σημαίνει ακριβώς.'

Ερωτώμενος/η Δ: 'Δεν είναι ένας ξεκάθαρος ορισμός η αλήθεια να λέγεται γιατί τί ακριβώς εννοεί με πληροφοριακή παιδεία;'

Ερωτώμενος/η Ε: 'Ίσως δεν είναι τόσο διευκρινιστικός όσο θα ήθελα να είναι ... γιατί πληροφοριακή παιδεία ε σου λέει από πού να πάρεις την πληροφορία. Πληροφορία μπορείς να πάρεις από παντού.'

Ερωτώμενος/ η ΣΤ: ‘Συγχύζει λλλίο γιατί παραπέμπει ... σε πληροφορική ας πούμε τζιαι σε νέα μέσα σε συνδυασμό με την παιδεία, τζιαι που την άλλη πληροφοριακή παιδεία έσει να κάμει με την πληροφορία ανεξάρτητα αν ε με χρήση νέων μέσων, ή ... παραδοσιακά.’

Ερωτώμενος/η Θ: ‘Με μπερδεύει. Ίσως επειδή δεν τον ξανάκουσα ... επειδή δεν έχω ακούσει γι’ αυτόν, δεν έχω μάθει γι’ αυτόν. Πιστεύω είναι λογικό να με μπερδεύει.’

Ερωτώμενος/η Ι: ‘Κοίτα, μπερδεύει με. Ενιξέρω ακριβώς τί είναι, διότι εν εξανάκουσα τον όρο. Μπορώ να φανταστώ, αλλά ... εν ε ξανάκουσα τον όρο για να ξέρω ακριβώς τί σημαίνει. Οπότε έχω το λλλίο μπερδεμένο στο μυαλό μου.’

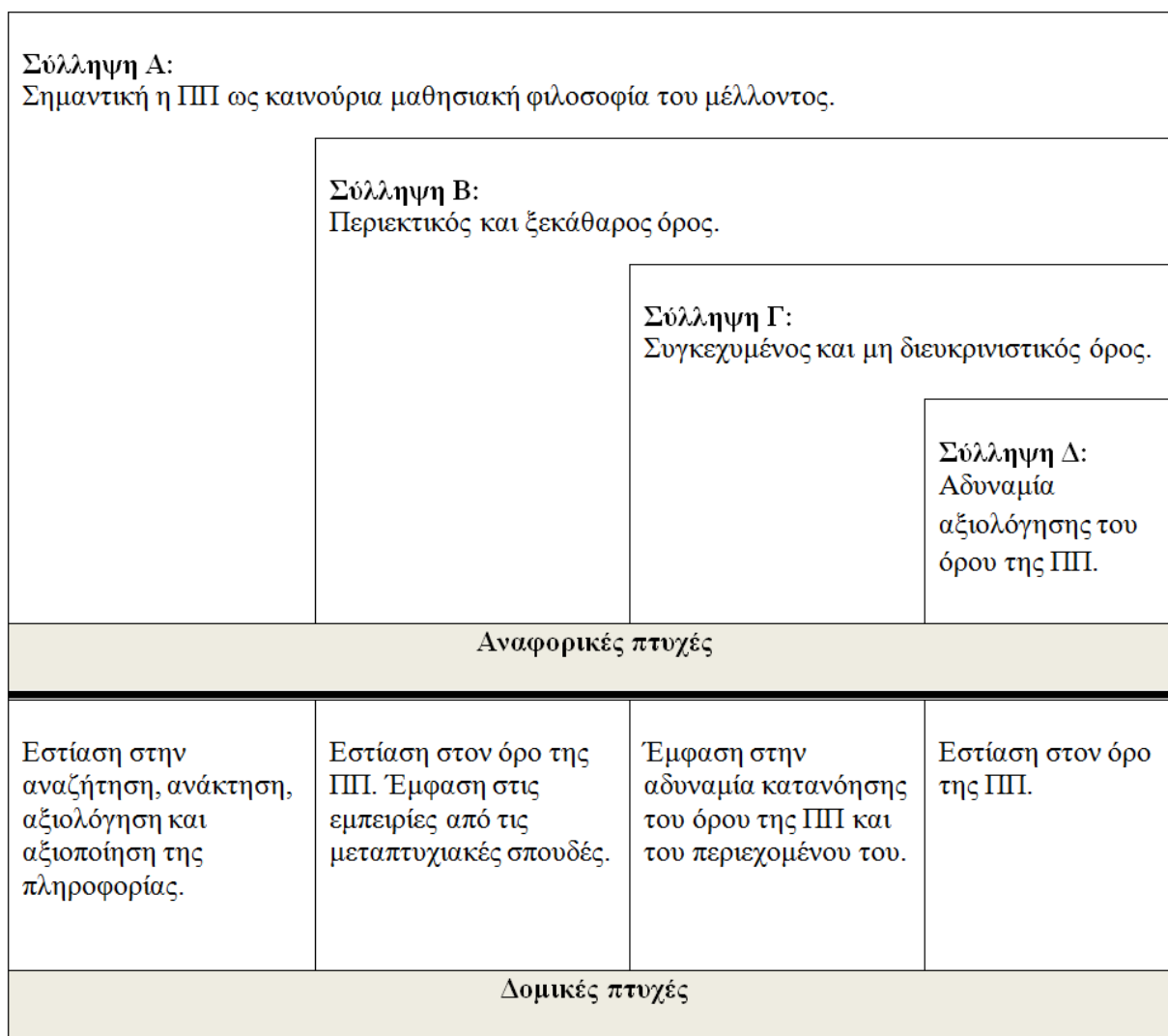
6.3.4 Αδυναμία αξιολόγησης του όρου της ΙΙΙ

Τέλος, στην τελευταία αυτή κατηγορία ερωτώμενος/η ενώ δίνει έμφαση στα σημαντικά στοιχεία της νέας αυτής φιλοσοφίας με έμφαση στην πληροφορία, όπως τη χαρακτηρίζει ο/η ίδιος/ίδια, ως προς τον όρο αυτό καθ’ εαυτό δηλώνει ότι δεν μπορεί να τον περιγράψει. Ενδεικτικό των πιο πάνω είναι το απόσπασμα που ακολουθεί.

Ερωτώμενος/η Γ: ‘Ο όγκος των πληροφοριών στις μέρες μας εν τόσο μεγάλος . Πλέον εν τόσο δύσκολο να έχεις τούτες ούλλες τις γνώσεις μέσα στο μυαλό σου. Η πληροφοριακή παιδεία πιστεύω ότι έχει και σαν στόχο όί μόνο να έρκεται κάποιος ... να σου δια τη γνώση, αλλά να μπορείς και μόνος σου, δηλαδή μαθαίνοντας πώς να βρίσκεις πληροφορίες, να μπορείς και μόνος σου να μαθαίνεις. Δεν μπορώ να τον αξιολογήσω σαν όρο.’

Το ακόλουθο διάγραμμα χαρτογραφεί τις απόψεις που σχετίζονται με την αξιολόγηση της ΙΙΙ με βάση την αναφορική και δομική πτυχή των απόψεων.

Διάγραμμα 3: Ο αποτελεσματικός χώρος (Outcome space) – απόψεις για την αξιολόγηση της ΠΠ

6.3.5 Ανάλυση

Θετική πτυχή αποτελεί το γεγονός της καθολικής αποδοχής των δεξιοτήτων και ικανοτήτων που πρέπει να αναπτυχθούν, σε μια κοινωνία που βασίζεται στις πληροφορίες (Hancock, 1993, σελ. 2). Στη μελέτη περίπτωσης των Johnston και Webber (2003), οι φοιτητές αποδέχονταν την ΠΠ ως έγκυρο θέμα, και πολλοί την προσδιόριζαν ως άμεσα επωφελής (Johnston & Webber, 2003, σελ. 346). Στην επικείμενη μελέτη θα μπορούσαμε να πούμε ότι ισχύει το ίδιο, αφού οι μεταπτυχιακοί φοιτητές πολυμέσων προσδιόρισαν την ΠΠ ως ιδιαίτερα σημαντική, χαρακτηρίζοντάς την, μάλιστα, ως τη νέα μαθησιακή φιλοσοφία του μέλλοντος.

Μια ομάδα μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων χαρακτήρισε τον όρο της ΠΠ ως συγκεχυμένο και μη διευκρινιστικό. Αυτό έρχεται να συμφωνήσει με την ενυπάρχουσα βιβλιογραφία στο θέμα (Snavely & Cooper, 1997, σελ. 9) που υποδηλώνει ότι φαίνεται να υπάρχουν πολλοί ορισμοί ΠΠ με αποτέλεσμα να υπάρχει προκύπτουσα ασάφεια.

Η ΠΠ είναι ένας όρος που περιέχει πολλές «παιδείες». Με βάση, όμως και τον Σίτα (2006, σελ. 9), η ΠΠ έχει ευρύτερες επιπτώσεις στο άτομο, στο εκπαιδευτικό σύστημα και στην κοινωνία. Σε αντίθεση με την πλειοψηφία των φοιτητών πολυμέσων, υπήρξαν και απόψεις που χαρακτήρισαν τον όρο της ΠΠ ως σαφή και περιεκτικό.

Δεν ήταν τυχαίο που ο ακαδημαϊκός σχολιαστής από τη Νότια Αφρική, ο Behrens, είχε σημειώσει:

«...η πληροφοριακή παιδεία είναι μια αφηρημένη έννοια ... μια ευφάνταστη περιγραφική φράση ... υπονοώντας κάτι πιο ποιοτικό και διάχυτο από ό, τι είναι προφανές» (Behrens, as cited in Bundy, 1998, σελ. 8).

Η μεγάλη πλειοψηφία των μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων (οκτώ από τους δώδεκα) εξέφρασαν ρητά ότι μπερδεύονται με τον όρο ΠΠ, διότι δεν υποδηλώνει για παράδειγμα για ποιού είδους παιδεία πρόκειται ή ποιά πηγή ή μέσο πρέπει να αξιοποιήσουν για εξεύρεση πληροφοριών.

Ερωτώμενος/η Δ: 'Δεν είναι ξεκάθαρος η αλήθεια να λέγεται γιατί τί ακριβώς εννοεί με πληροφοριακή παιδεία; Πρώτον και κύριο πληροφοριακή εκπαίδευση στο τί, παιδεία για τί πράγμα; Για να μεταδίδεις πληροφορίες, να λαμβάνεις πληροφορίες, να χρησιμοποιείς μέσα για πληροφορία;'

Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία (Li & Lester, 2009, σελ. 571) υποδεικνύεται η ανεπάρκεια του ορισμού της ΠΠ από ALA όσο και από ACRL. Η εν λόγω βιβλιογραφία αναφέρει ότι απέτυχαν να καθορίσουν τις πληροφορίες πριν από τον καθορισμό της ΠΠ. Ακόμη, στο μοντέλο Big6 δεν καθορίζονται οι μορφές πληροφοριών που απαιτούνται για ΠΠ (παραδείγματος χάριν, από περιοδικά, βιβλία, ηλεκτρονικά μέσα κτλ). Συν τοις άλλοις, το Big6 δεν αναφέρει τον τρόπο επιλογής κατάλληλου μέσου για πρόσβαση στις πληροφορίες, ενώ δε δίνει έμφαση σε πολλαπλές μεθόδους αναζήτησης (π.χ. λέξεις – κλειδιά). Συνεπώς, τα αποτελέσματα της παρούσας μελέτης έρχονται να συμφωνήσουν απόλυτα με τη βιβλιογραφία προς αυτή την κατεύθυνση.

Συν των άλλων, αρκετοί μεταπτυχιακοί φοιτητές πολυμέσων αμφιταλαντεύονταν ως προς το αν η ΠΠ αφορά απόλυτα τεχνολογία, ή τεχνολογία παράλληλα με έντυπα μέσα

πληροφόρησης. Οι φοιτητές διατύπωναν τις απόψεις τους, αναφερόμενοι συνεχώς στο εάν κατανοούν σωστά ή όχι.

Ερωτώμενος/η Α: 'Ενιξέρω αν ε σωστά τζιείνα που σου είπα πριν ή όι.'

Ωστόσο, στη μελέτη των Boon, Johnston, και Webber (2007) δόθηκε έμφαση σε παραδοσιακές πηγές πληροφόρησης, σε αντιπαράβολή με την εργασία της Bruce όπου η εστίαση δε γίνεται αποκλειστικά σε αυτό (Boon, Johnston, & Webber, 2007, σελ. 223). Θα λέγαμε ότι στην περίπτωση της επί χειρός έρευνας έμφαση δόθηκε και στα δύο, με περισσότερη προσοχή στις ηλεκτρονικές πηγές πληροφόρησης, και γενικότερα την τεχνολογία.

Να σημειωθεί ότι οι μεταπτυχιακοί φοιτητές πολυμέσων χαρακτηρίζαν σημαντική την ΠΠ αναφερόμενοι στη δια βίου μάθηση και τις μεταγνωστικές διαδικασίες (μαθαίνω πώς να μαθαίνω). Αυτό, είναι σύμφωνο με τον Bundy (2004, σελ. 5) όπου αναφέρει ότι η ΠΠ μπορεί να θεωρηθεί ως ένα υποσύνολο της ανεξάρτητης μάθησης, που με τη σειρά της υποσύνολο της δια βίου μάθησης.

Τέλος, να αναφερθεί ότι ερωτώμενος/η δεν αξιολόγησε τον όρο της ΠΠ. Εντούτοις, τόνισε ιδιαίτερα τη σημαντικότητα της αυτόνομης μάθησης και των μεταγνωστικών διαδικασιών ως προς το να μάθει κανείς τις διαδικασίες που σχετίζονται με την πληροφορία (αναζήτηση, εντοπισμός, αξιολόγηση). Απλώς, δεν προέβη σε περιγραφή του αυτό καθεαυτό όρου.

6.4 Κατηγορίες ως προς τη σημαντικότητα της ΠΠ για τη μετέπειτα σταδιοδρομία των φοιτητών

Μέσα από την ανάλυση των δεδομένων προσδιορίζονται δύο διακριτές κατηγορίες που αφορούν στη σημαντικότητα της ΠΠ για τη μετέπειτα σταδιοδρομία των φοιτητών. Πρώτον, η ΠΠ θεωρείται σημαντική για τη μετέπειτα σταδιοδρομία των φοιτητών (Κατηγορία Α). Δεύτερον, η ΠΠ θεωρείται σημαντική, αλλά όχι αναγκαία σε όλες τις περιπτώσεις (Κατηγορία Β).

6.4.1 Σημαντική η ΠΠ για τη μετέπειτα σταδιοδρομία των φοιτητών

Στην πρώτη κατηγορία εμπίπτει η πλειοψηφία των δηλώσεων, οι οποίες υπερθεματίζουν τη σημαντικότητα της ΠΠ για τη μετέπειτα σταδιοδρομία των μεταπτυχιακών φοιτητών

πολυμέσων. Η εστίαση των δηλώσεων βρίσκεται στη σημαντικότητα της ΠΠ για το χώρο εργασίας, τη ζωή του ατόμου γενικότερα και τη δια βίου μάθηση. Ιδιαίτερη μνεία γίνεται στη γνώση χρήσης και στην αξιοποίηση τεχνολογικών εργαλείων. Αντιπροσωπευτικές για την κατηγορία αυτή είναι οι δηλώσεις που ακολουθούν.

Ερωτώμενος/η Α: ‘Ναι, ως ένα βαθμό φαντάζομαι ναι, είναι αρκετά σημαντικό γιατί όπως είπα είναι καλό να ξέρεις πώς μπορείς να βρεις βοήθεια όταν είσαι μόνος σου. Άμα κατέχεις την πληροφοριακή παιδεία, άμα την έχεις καλλιεργήσει, μπορείς να ψάχνεις με ακριβείς όρους αυτό που θέλεις να βρεις.’

Ερωτώμενος/η Β: ‘Ναι ... και τώρα είναι σημαντική, επειδή χρειάζεσαι πολλές δεξιότητες σήμερα και πρέπει να ενημερώνεσαι συνέχεια για τις πληροφορίες που συνέχεια αλλάζουν. Είναι κάτι που θα αντιμετωπίσουμε και πρέπει να έχουμε τις δυνατότητες να το αντιμετωπίσουμε.’

Ερωτώμενος/η Δ: ‘Οι για τη σταδιοδρομία μας, νομίζω, όσο για την καθημερινή μας ζωή, τζιαι κυρίως ... τους νεαρότερους που εν απαραίτητο, γιατί οι αλλαγές επέρχονται με πολύ γρήγορο ρυθμό, επομένως απαιτείται να έχουν ... μια κάποια εκπαίδευση τέλος πάντων, τυπική ή άτυπη, γύρω από την μετάδοση της πληροφορίας, τους τρόπους μετάδοσης της πληροφορίας στην καθημερινή μας ζωή, τζιαι την επιλογή της πληροφορίας που ε να μεταδώσουν.’

Ερωτώμενος/η ΣΤ: ‘Οι νέες τεχνολογίες εν τόσο μέσα στον κόσμο μας. Δηλαδή ανεξάρτητα αν είσαι μαθητής δημοτικού ή φοιτητής ή ξέρω γω συνταξιούχος κάμνεις τη χρήση των νέων τεχνολογιών τζιαι πάντα κάτι μαθαίνεις μέσα που τζίντες νέες τεχνολογίες. Που εν παιδεία τούντο πράμα. Αν πες πάω να δουλέψω κάπου ... τζιαι θέλω να χρησιμοποιήσω πχ το 3D max για να κάμω ένα video για την εταιρεία πχ τζιαι ενεξέρω πώς να το χρησιμοποιήσω, μπορώ να ψάξω να έβρω tutorials που να μου δείχνουν με παραδείγματα.’

Ερωτώμενος/η Ι: ‘Σήμερα ζούμε στην κοινωνία της πληροφορίας. Άρα για οτιδήποτε κάμουμε θέλουμε πρόσβαση στην πληροφορία. Έτσι λειτουργεί η κοινωνία μας. Πρέπει να ψάχνουμε πληροφορίες, πρέπει να βρίσκουμε, πρέπει να είμαστε ενημερωμένοι. Αλλιώς μεινέσκουκε πίσω.’

6.4.2 Σημαντική η ΠΠ, αλλά όχι αναγκαία σε όλες τις περιπτώσεις

Στη δεύτερη αυτή κατηγορία οι απόψεις τονίζουν τη σημαντικότητα της ΠΠ για τη μετέπειτα σταδιοδρομία των μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων, αλλά τονίζουν ιδιαίτερα ότι η ΠΠ

είναι χρήσιμη ανάλογα με το είδος της μελλοντικής εργασίας του ατόμου. Αυτό διαφαίνεται μέσα και από τα αποσπάσματα που ακολουθούν.

Ερωτώμενος/η Γ: ‘Εξαρτάται που τί δουλειά εν να πιάσω. Για μια ερευνητική δουλειά εν πολλά σημαντική η πληροφοριακή παιδεία. Για μια δουλειά που ε ρουτίνα, που πρέπει να κάμνω ένα πράμα ξανά και ξανά συνέχεια και εν τούτη η ρουτίνα του, ε χρειάζεται καθόλου. Μπορεί να χρειάζεται να έχεις περισσότερες δεξιότητες, αλλά η πληροφοριακή εκπαίδευση να μεν βοηθά σε εκείνη τη δουλειά.’

Ερωτώμενος/η Ζ: ‘Νομίζω πως ναι [είναι σημαντική] γιατί στην εποχή μας όταν πας για μια δουλειά πρέπει να γνωρίζεις να χρησιμοποιείς προγράμματα και λογισμικά. Πρέπει να ξέρεις κάποια πράγματα. Κοίτα, εξαρτάται από τη δουλειά. Υπάρχουν δουλειές που δε χρειάζεται να έχεις πληροφοριακή παιδεία.’

Ερωτώμενος/η Θ: ‘Στα πολυμέσα και γραφικές τέχνες, πιστεύω θα είναι χρήσιμο γιατί όταν θα σου δώσουν το θέμα για παράδειγμα να φτιάξεις ένα λογότυπο ... ή μια διαφήμιση που αφορά κάποιο θέμα, εγώ αυτό που θα έκανα, πρώτη μου δουλειά [θα] ήταν να ψάξω να βρω τί είν’ αυτό, αν ήταν άγνωστο για μένα, και θα μάθαινα ας πούμε κάποιες πληροφορίες που είναι σημαντικές και θα συνέχιζα με αυτό. Δηλαδή πιστεύω ότι ναι, είναι χρήσιμο. Όπως σας είπα και πριν, θεωρώ ναι είναι σημαντική, [αλλά] όχι πάντα.’

Το ακόλουθο διάγραμμα χαρτογραφεί τις απόψεις που περιγράφουν τη σημαντικότητα της ΠΠ για τη μετέπειτα σταδιοδρομία των φοιτητών με βάση την αναφορική και δομική πτυχή των απόψεων.

Διάγραμμα 4: Ο αποτελεσματικός χώρος (Outcome space) – απόψεις για τη σημαντικότητα της ΠΠ για τη μετέπειτα σταδιοδρομία των φοιτητών

<p>Σύλληψη Α: Σημαντική η ΠΠ για τη μετέπειτα σταδιοδρομία των φοιτητών.</p>	
<p>Σύλληψη Β: Σημαντική η ΠΠ, αλλά όχι αναγκαία σε όλες τις περιπτώσεις.</p>	
<p>Αναφορικές πτυχές</p>	
<p>Εστίαση στη σημαντικότητα για το χώρο εργασίας, τη ζωή του ατόμου και τη δια βίου μάθηση. Έμφαση στις νέες τεχνολογίες.</p>	<p>Εστίαση στο είδος της μελλοντικής εργασίας του ατόμου και στην ανάγκη της ΠΠ δια βίου.</p>
<p>Δομικές πτυχές</p>	

6.4.3 Ανάλυση

Οι φοιτητές συνεχώς εκτίθενται σε πληροφορίες που προέρχονται από ποικίλα μέσα πληροφόρησης. Αυτό υποδεικνύουν και οι πλείστες απόψεις αυτής της ομάδας. Αυτό, όμως, που αξίζει να σημειωθεί εδώ είναι το γεγονός ότι η συντριπτική πλειοψηφία των μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων αναγνωρίζει την ΠΠ ως ιδιαίτερα σημαντική για την κοινωνία της πληροφορίας του 21^{ου} αιώνα, τόσο για προσωπική χρήση και επαγγελματική σταδιοδρομία, όσο και για τη ζωή γενικότερα και τη δια βίου μάθηση.

Ερωτώμενος/η Α: 'Άμα κατέχεις την πληροφοριακή παιδεία, άμα την έχεις καλλιεργήσει, μπορείς να ψάχνεις με ακριβείς όρους αυτό που θέλεις να βρεις.'

Ερωτώμενος/η Ι: 'Σήμερα ζούμε στην κοινωνία της πληροφορίας. Άρα για οτιδήποτε κάμουμε θέλουμε πρόσβαση στην πληροφορία. Έτσι λειτουργεί η κοινωνία μας.'

Ερωτώμενος/η Λ: 'Σίγουρα, εν πάρα πολλά σημαντική ... τζιαι σε μετέπειτα στάδιο στην επαγγελματική καριέρα. Αλλά όι μόνο με το χώρο εργασίας, τζιαι με την προσωπική σου ζωή.'

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές πολυμέσων για ακόμη μία φορά, εν συνεχεία της προηγούμενης ανάλυσης της εν λόγω έρευνας, συνεχίζουν να αναφέρονται σε διαδικασίες που δεν «αγγίζουν» καθόλου το τελευταίο στάδιο της σύνθεσης και επικοινωνίας πληροφοριών, ενώ περιορίζονται μέχρι το μεσαίο επίπεδο, της απόκτησης και αξιολόγησης πληροφοριών. Με γνώμονα τους Johnston και Webber (2003, σελ. 338), εντούτοις, οι διαδικασίες για τη συλλογή και τη διαχείριση των πληροφοριών είναι πιο σημαντικές από ποτέ άλλοτε για την αποτελεσματική συμμετοχή στην εργασία και την εκπαίδευση. Κι αυτό το υποστηρίζουν έντονα οι απόψεις της μεγάλης πλειοψηφίας των ερωτώμενων της υφιστάμενης μελέτης.

Συνεπώς, η παρούσα μελέτη συμφωνεί απόλυτα με τις απόψεις που κατατίθενται στην ενυπάρχουσα βιβλιογραφία (Candy, as cited in Κόκκινος, Παπαδάτου, & Σισαμάκη, 2008; Hancock, 1993; Hepworth, as cited in Probert, n.d.; Hepworth, 1999; Johnston & Webber, 2003; Kasowitz-Scheer & Pasqualoni, 2002), ως προς τη σημαντικότητα της ΠΠ τόσο για τον χώρο της εργασίας, όσο και για τη ζωή και τη δια βίου μάθηση. Βάσει και της Hancock (1993, σελ. 4), ο χώρος εργασίας του παρόντος και του μέλλοντος απαιτεί ένα νέο είδος εργαζομένου.

Σε αντίθεση, όμως, με την πλειοψηφία των απόψεων των μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων, υπήρξε και μια μικρή μειοψηφία, όπου υποστήριξε μεν ότι η ΠΠ είναι σημαντική για τη μετέπειτα σταδιοδρομία τους, αλλά όχι αναγκαία σε όλες τις περιπτώσεις. Η έμφαση των επί συζήτηση δηλώσεων δόθηκε στο γεγονός ότι η ανάγκη της ΠΠ θα εξαρτηθεί από το είδος της εργασίας. Επίσης, οι απόψεις αυτές χαρακτήρισαν ως μη αναγκαία την ΠΠ για τη ζωή και τη δια βίου μάθηση. Τη θεωρούν σημαντική, αλλά όχι αναγκαία.

Ερωτώμενος/η Γ: 'Εξαρτάται που τί δουλειά εν να πιάσω. Για μια ερευνητική δουλειά εν πολλά σημαντική η πληροφοριακή παιδεία. Για μια δουλειά που ε ρουτίνα, που πρέπει να κάμνω ένα πράμα ξανά και ξανά συνέχεια και εν τούτη η ρουτίνα του, ε χρειάζεται καθόλου. Και για την ζωή, για τη δια βίου μάθηση θεωρώ ότι έν εν αναγκαίο.'

Να σημειωθεί ότι κι εδώ, γενικά, η μεγάλη προσοχή των ερωτώμενων δόθηκε στις νέες τεχνολογίες και τα ηλεκτρονικά μέσα πληροφόρησης, σε συνδυασμό με την έντονη, όμως, υποστήριξη της σημαντικότητας της ΠΠ για τη δια βίου μάθηση και το χώρο εργασίας. Επίσης, ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε σε θετικές πτυχές των τεχνολογικών εργαλείων, ως προς τη χρήση και τον εντοπισμό πληροφοριών στο σύγχρονο τεχνολογικό περιβάλλον του 21^{ου} αιώνα.

Ερωτώμενος/η Λ: 'Μπορεί ένας ηλικιωμένος, ένας που μπορεί να έχει κάποια οικονομικά προβλήματα ή κάποια ... αναπηρία ας πούμε πχ, τζιαι εν μπορεί να παρευρεθεί σ' ένα πανεπιστήμιο face to face μπορεί να παρακολουθήσει ποτούντα προγράμματα ... να μπει να βρει πληροφορίες.'

Βαδίζοντας παράλληλα με τη μεγάλη πλειοψηφία των απόψεων της ομάδας αυτής, και σύμφωνα με την ενυπάρχουσα βιβλιογραφία (Bundy, 1998, σελ. 11; Cooper et al, as cited in Johnston & Webber, 2003, σ.σ. 336,338; Boon, Johnston, & Webber, 2007, σελ. 205), η δια βίου μάθηση είναι κλειδί στην επιτυχή πορεία του κάθε φοιτητή, και σύμφωνα με τους Lannuzzi et al. (2000, σελ. 2) η ΠΠ αποτελεί τη βάση για τη δια βίου μάθηση.

6.5 Κατηγορίες ως προς τη διδασκαλία της ΠΠ

Μέσα από την ανάλυση των δεδομένων προσδιορίζονται τέσσερις διακριτές κατηγορίες απόψεων για τη διδασκαλία της ΠΠ. Πρώτον, η ΠΠ μπορεί να διδάσκεται τόσο ως αυτόνομο μάθημα όσο και ως μέρος άλλων μαθημάτων (Κατηγορία Α). Δεύτερον, η ΠΠ μπορεί να διδάσκεται, αλλά μόνο ως μέρος άλλων μαθημάτων (Κατηγορία Β). Τρίτον, η ΠΠ μπορεί να διδάσκεται, αλλά με όρους (Κατηγορία Γ). Τέλος, απόψεις υποστηρίζουν μη διδασκαλία της ΠΠ (Κατηγορία Δ).

6.5.1 Διδασκαλία της ΠΠ τόσο ως αυτόνομο μάθημα όσο και ως μέρος άλλων μαθημάτων

Οι απόψεις της κατηγορίας αυτής υποστηρίζουν τη διδασκαλία της ΠΠ τόσο ως αυτόνομο μάθημα όσο και ως μέρος άλλων μαθημάτων. Η εστίαση των απόψεων εντοπίζεται στην ανάγκη εκμάθησης διαδικασιών αναζήτησης, εύρεσης, απόκτησης, οργάνωσης και αξιολόγησης της πληροφορίας. Ενδεικτικά για τις απόψεις αυτές είναι τα αποσπάσματα που ακολουθούν.

Ερωτώμενος/η Α: 'Μπορεί να γίνει πιστεύω [διδασκαλία της ΠΠ] με την ανάθεση εργασιών, όπου θα ζητούμε πληροφορίες και να αξιολογούμε αυτές τις πληροφορίες γιατί υπάρχουν πάρα πολλές οι οποίες είναι άχρηστες για το θέμα μας. Οπότε μπορούμε να διδάσκουμε πώς να βρίσκουμε σωστές πληροφορίες, έγκυρες πληροφορίες, απάνω σε ένα θέμα που μας ενδιαφέρει, να τις αξιολογούμε αν μπορούμε να τις χρησιμοποιήσουμε, κι ανάλογα με τα αποτελέσματα να προχωρήσουμε στην έρευνά μας. Το θεωρώ απαραίτητο για έναν επιστήμονα ... να ξέρει πώς να αξιολογεί τις πηγές του, να ξέρει πώς να τις ψάχνει, να ξέρει τις πηγές που έχει. Κάποια αρχικά πράγματα. Πιστεύω πάει και ως αυτόνομο [μάθημα να διδάσκεται].'

Ερωτώμενος/η Ε: 'Ε θα ήταν πολύ καλό [να διδάσκεται]. Θα ήταν καλό ας πούμε να εδιδάσκονταν κάποια πράγματα τζιαι να προσέχουν που το internet, τζιαι τους ... κινδύνους του διαδικτύου, τζιαι πώς να παίρνουν τις πληροφορίες μέσω internet. Μπορεί να είναι τζιαι μέρος μαθήματος. Αν έχεις μια ύλη ας πούμε που πολλά μαθήματα τζιαι εν έσεις χρόνο να το εντάξεις κανονικά, τότε αναγκαστικά θα το βάλεις ως μέρος της πληροφορικής.'

Ερωτώμενος/η Ι: 'Ε υπάρχει ανάγκη [να διδάσκεται η ΠΠ]. Περισσότερο όχι για να έχουμε ένα μάθημα να μας διδάσκει την πρόσβαση ή τη συλλογή ή την οργάνωση πληροφορίας, αλλά περισσότερο για να έχουμε ένα μάθημα να μας βοηθά στην

αξιολόγηση της πληροφορίας. Επειδή κάθε μέρα δεχόμαστε πάρα πολλές πληροφορίες. Εν μπορώ να φανταστώ πώς ,αλλά μπορεί [να διδάσκεται η ΠΠ].’

6.5.2 Διδασκαλία της ΠΠ μόνο ως μέρος άλλων μαθημάτων

Οι απόψεις της κατηγορίας αυτής υποστηρίζουν τη διδασκαλία της ΠΠ μόνο ως μέρος άλλων μαθημάτων. Η εστίαση των απόψεων εντοπίζεται στις διαδικασίες αναζήτησης, εντοπισμού, ανάκτησης και αξιολόγησης της πληροφορίας. Ενδεικτικά είναι τα ακόλουθα αποσπάσματα.

Ερωτώμενος/η Γ: ‘Ναι, φυσικά [μπορεί να διδάσκεται η ΠΠ]. Νομίζω ότι η πληροφοριακή παιδεία εν μπορεί να είναι ένα μάθημα, είναι μια νοοτροπία παιδείας. Δηλαδή, εν εν κάτι που ε να πεις α τωρά ε να σου κάμω πληροφοριακή εκπαίδευση. Εν η νοοτροπία στο πώς να κάμνω την εκπαίδευσή μου σε οτιδήποτε, ας πούμε. Ή σχεδόν σε οτιδήποτε. Θα μπορούσε να διδαχθεί, αλλά όι σαν [αυτόνομο] μάθημα πληροφοριακή εκπαίδευση, αλλά σαν μαθήματα τα οποία να μπορούν να κάμουν support την πληροφοριακή εκπαίδευση.’

Ερωτώμενος/η Δ: ‘Ναι, ναι μπορεί, ναι. Η αξιολόγηση της πληροφορίας και οι τρόποι μετάδοσης της πληροφορίας. Μπορεί να διδαχτεί. Τώρα πώς μπορεί να διδάσκεται; Υπάρχουν διάφοροι τρόποι, ακόμα τζιαι μέσα που τα μαθήματα ζητούμε από τους μαθητές να εντοπίζουν πληροφορίες ... να χρησιμοποιήσουν διάφορα μέσα για εντοπισμό πληροφοριών, διαδίκτυο παραδείγματος χάριν, τζιαι άλλα μέσα. Επομένως πρέπει σιγά - σιγά να βοηθήσουμε τους μαθητές να μάθουν να χρησιμοποιούν τα μέσα και σιγά – σιγά να αξιολογούν τούντην πληροφορία. Εν μπορεί να υπάρξει σαν αυτόνομο μάθημα. Βασικά εν ούλλα αλληλένδετα τα μαθήματα ... τζιαι μπορεί να συνδεθεί ανάμεσά τους.’

Ερωτώμενος/η Λ: ‘Πιστεύω ότι ... επειδή όλοι ξέρουμε ότι εν πολλά δύσκολο να αλλάξουν μαθήματα στα σχολεία ... τζιαι ότι εν πολλά δύσκολο να αλλάξει η διδακτέα ύλη ... ε θα με χάλαν στο μάθημα της πληροφορικής να γίνουν κάποια μαθήματα που ε να αφορούν την πληροφοριακή παιδεία. Νομίζω ε να εν πολλά περιττό να υπάρχει ένα μάθημα για τούντο πράμα. Ναι, εντάξει ε σημαντικό ναι μεν αλλά νομίζω ε να βαρκοούνται τζιαι οι μαθητές τούντο πράμα συνέχεια.’

6.5.3 Διδασκαλία της ΠΠ με όρους

Στην κατηγορία αυτή, οι δηλώσεις υποστηρίζουν μεν τη διδασκαλία της ΠΠ, αλλά υπό ορισμένες προϋποθέσεις. Η εστίαση των απόψεων βρίσκεται σε ζητήματα οργάνωσης και τρόπου εφαρμογής της ΠΠ στην εκπαίδευση. Ενδεικτικές της κατηγορίας είναι οι πιο κάτω δηλώσεις.

Ερωτώμενος/η Β: ‘Πιστεύω πως μπορεί να διδάσκεται, αλλά χρειάζεται μελέτη. Είναι ευρύ κεφάλαιο και πρέπει να οργανωθεί καλά για να μπορεί να διδάσκεται.’

Ερωτώμενος/η Κ: ‘Θέλει λίγο προσοχή στο πώς θα εφαρμόσεις την πληροφοριακή παιδεία μέσα στην εκπαίδευση. Θέλει προσοχή ως προς τη χρήση. Θέλει προσοχή ας πούμε στο πώς θα εφαρμοστεί αυτό το πράγμα ... κι αν όντως μπορεί να προσθέσει κάτι στην εκπαίδευση. Υποστηρίζω τη διδασκαλία της με όρους. Δηλαδή θα πρέπει ο εκπαιδευτικός να είναι γνώστης και όχι απλά να γνωρίζει να χειρίζεται έναν υπολογιστή, αλλά να έχει άποψη ... για το διαδίκτυο γενικότερα.’

6.5.4 Μη διδασκαλία της ΠΠ

Οι απόψεις της κατηγορίας αυτής δεν υποστηρίζουν τη διδασκαλία της ΠΠ. Οι δηλώσεις εστιάζονται σε μη ύπαρξη σκοπού διδασκαλίας της ΠΠ, καθώς η έμφαση δίδεται στο γεγονός ότι η ΠΠ μαθαίνεται αυθόρμητα. Ενδεικτικές της κατηγορίας είναι οι δηλώσεις που ακολουθούν.

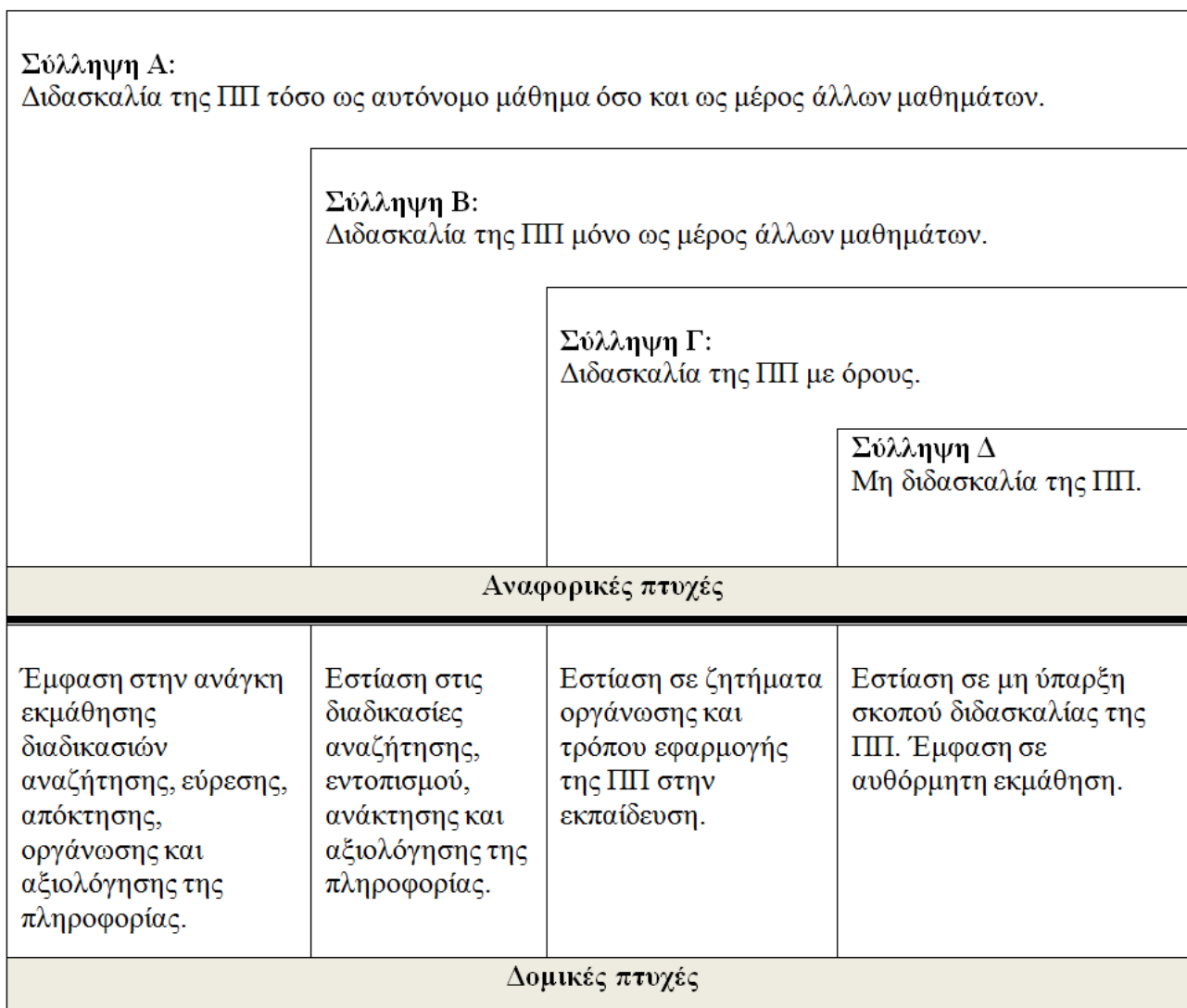
Ερωτώμενος ΣΤ: ‘Για να σου πω την αλήθεια εν εν ανάγκη να διδάσκεται διότι εν κάτι που πλέον είναι μέσα στη ζωή μας, ... τέλος πάντων βασικά εν κάτι που μαθαίνεις με αυθόρμητο [τρόπο]. Νομίζω εν αποσκοπεί κάπου ένα μάθημα.’

Ερωτώμενος/η Ζ: ‘Ε δε νομίζω ότι χρειάζεται [να διδάσκεται η ΠΠ].’

Ερωτώμενος/η Θ: ‘Πιστεύω πώς όχι [δε χρειάζεται να διδάσκεται η ΠΠ] γιατί αυτό το χτίζεις από μόνος σου σιγά – σιγά.’

Το ακόλουθο διάγραμμα χαρτογραφεί τις απόψεις που αφορούν τη διδασκαλία της ΠΠ με βάση την αναφορική και δομική πτυχή των απόψεων.

Διάγραμμα 5: Ο αποτελεσματικός χώρος (Outcome space) – απόψεις για διδασκαλία της ΠΠ

6.5.5 Ανάλυση

Η πλειοψηφία των φοιτητών στην έρευνα της Probert (2009) συμφώνησαν στο ότι οι δεξιότητες ΠΠ πρέπει να διδάσκονται ρητά. Επίσης, οι Johnston και Webber (2003) στην έρευνά τους συμπέραναν ότι η ΠΠ θα μπορούσε να σταθεί μόνη της ως θέμα για διδασκαλία και μάθηση. Από την άλλη, οι Webber και Johnston (2000, σελ. 388) ισχυρίζονται ότι «...ορισμένοι σχολιαστές έχουν υποστηρίξει ότι η πληροφοριακή παιδεία θα πρέπει να διδάσκεται στο πλαίσιο άλλων αντικειμένων».

Στην περίπτωση της επικείμενης έρευνας, οι μεταπτυχιακοί φοιτητές πολυμέσων υποστήριξαν τόσο την περίπτωση διδασκαλίας της ΠΠ ως μέρος άλλων μαθημάτων, αλλά

και την περίπτωση διδασκαλίας της ΠΠ τόσο ως μέρος άλλων μαθημάτων, και κυρίως της πληροφορικής, όσο και ως αυτόνομο μάθημα.

Ερωτώμενος/η Ε: 'Μπορεί να είναι τζιαι μέρος μαθήματος. Αν έχεις μια ύλη ας πούμε που πολλά μαθήματα τζιαι εν έσεις χρόνο να το εντάξεις κανονικά, τότε αναγκαστικά θα το βάλεις ως μέρος της πληροφορικής.'

Σύμφωνα, όμως, με τους Webber και Johnston (2000), η ενσωμάτωση της ΠΠ σε άλλα μέρη του προγράμματος σπουδών μπορεί να έχει μια έλξη, αλλά με κίνδυνο οι φοιτητές να μαθαίνουν αποσπασματικά και να μην αναπτύσσουν μια συνεκτική αντίληψη για το τί σημαίνει ΠΠ γι' αυτούς.

Η έμφαση των μεταπτυχιακών φοιτητών, για ακόμη μια φορά, εντοπίζεται σε δεξιότητες πληροφοριών που με βάσει και τους Webber και Johnston (2000) δε σχετίζονταν πολύ με τον έβδομο, για παράδειγμα, πυλώνα του μοντέλου SCONUL (σύνθεση και δημιουργία). Το μεγάλο ενδιαφέρον των φοιτητών, μάλιστα, συγκεντρώνεται στη διαδικασία αξιολόγησης των πληροφοριών.

Ερωτώμενος/η Ι: 'Όχι για να έχουμε ένα μάθημα να μας διδάσκει την πρόσβαση ή τη συλλογή ή την οργάνωση πληροφορίας, αλλά περισσότερο για να έχουμε ένα μάθημα να μας βοηθά στην αξιολόγηση της πληροφορίας. Επειδή κάθε μέρα δεχούμαστε πάρα πολλές πληροφορίες. Η αξιολόγηση της πληροφορίας εν πιο σημαντική. Το να αξιολογούμε τις πληροφορίες εν πιο σημαντικό.'

Για να επιτύχουν οι οργανισμοί μάθησης στο συνεχώς εξελισσόμενο περιβάλλον πληροφοριών, απαιτείται αναδιαμόρφωση των ίδιων των οργανισμών και των παιδαγωγικών μεθόδων, αλλά και εκσυγχρονισμός των μέσων προς επίτευξη του στόχου, συμπεριλαμβανομένων και των νέων τεχνολογιών (Souleles, 2004, σελ. 22). Στην προκείμενη περίπτωση, μερικοί μεταπτυχιακοί φοιτητές πολυμέσων υποστήριξαν μεν τη διδασκαλία της ΠΠ, όμως υπό όρους. Οι αναφορές στα σχόλιά τους δεν αφορούν πέραν από ζητήματα οργάνωσης και σωστής και προσεγμένης εφαρμογής της ΠΠ στην εκπαίδευση, θίγοντας και ζητήματα όπως το ρόλο του εκπαιδευτικού. Ο ρόλος των εκπαιδευτικών σύμφωνα και με τον Bundy (1998, σελ. 10) χρειάζεται να αλλάξει σε διευκολυντές στην παραγωγή της γνώσης.

Ερωτώμενος/η Β: ‘Πιστεύω πως μπορεί να διδάσκεται, αλλά χρειάζεται μελέτη. Είναι ευρύ κεφάλαιο και πρέπει να οργανωθεί καλά για να μπορεί να διδάσκεται.’

Ερωτώμενος/η Κ: ‘Θεωρώ θέλει λίγο προσοχή στο πώς θα εφαρμόσεις την πληροφοριακή παιδεία μέσα στην εκπαίδευση. Θέλει προσοχή ας πούμε στο πώς θα εφαρμοστεί αυτό το πράγμα ... κι αν όντως μπορεί να προσθέσει κάτι στην εκπαίδευση. Υποστηρίζω τη διδασκαλία της με όρους. Δηλαδή θα πρέπει ο εκπαιδευτικός να είναι γνώστης και όχι απλά να γνωρίζει να χειρίζεται έναν υπολογιστή, αλλά να έχει άποψη για το διαδίκτυο γενικότερα.’

Ένας/μία, μάλιστα, ερωτώμενος/η υποστήριξε τη διδασκαλία της ΠΠ, αλλά τόνισε πώς η διδασκαλία θα πρέπει να αφορά σε παιδαγωγικούς κλάδους σπουδών, και όχι σε κλάδους πολυμέσων.

Ερωτώμενος/η Ζ: ‘Σε άλλους κλάδους ναι. Όχι όμως στα πολυμέσα. Στους δασκάλους ας πούμε ή σε μεταπτυχιακό για τους δασκάλους.’

Βέβαια, υπήρξαν και μερικές απόψεις, όπου δεν υποστηρίζουν καθόλου τη διδασκαλία της ΠΠ, καθώς ισχυρίζονται ότι η ΠΠ είναι κάτι που το μαθαίνεις από μόνος σου, και ότι δε χρειάζεται να διδάσκεται.

Τέλος, αξίζει να αναφέρουμε ότι οι πλείστοι ερωτώμενοι, εξέφρασαν την άποψη ότι η ΠΠ είναι αργά να διδάσκεται στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, και ότι θεωρείται καλύτερο να διδάσκεται σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης.

Ερωτώμενος/η Ε: ‘Εγώ πιστεύω τζιαι που πιο χαμηλά, ας πούμε τζιαι που το δημοτικό οι μαθητές ξέρουν περισσότερα για την τεχνολογία ... πολλά πράγματα οι μαθητές μαθαίνουν τα που μόνοι τους.’

Ερωτώμενος/η Λ: ‘Να με σου πω πρέπει όι μόνο στο πανεπιστήμιο ... ειδικά τα τελευταία χρόνια που τόσο πολλά η τεχνολογία εμπήκε στη ζωή μας ... τζιαι στα δημοτικά και στα γυμνάσια και στα λύκεια.’

6.6 Κατηγορίες που περιγράφουν την ένταξη της ΠΠ στο επίσημο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

Μέσα από την ανάλυση των δεδομένων προσδιορίζονται πέντε διακριτές κατηγορίες ως προς τις απόψεις που σχετίζονται με την ένταξη της ΠΠ στο επίσημο αναλυτικό πρόγραμμα

σπουδών της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Πρώτον, η ένταξη της ΠΠ στο αναλυτικό πρόγραμμα του πανεπιστημίου θεωρείται αναγκαία, αλλά εν συνεχεία από την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Κατηγορία Α). Δεύτερον, η ένταξη της ΠΠ στο αναλυτικό πρόγραμμα του πανεπιστημίου θεωρείται απαραίτητη τόσο σε προπτυχιακό όσο και σε μεταπτυχιακό επίπεδο σπουδών (Κατηγορία Β). Τρίτον, η ένταξη της ΠΠ στο αναλυτικό πρόγραμμα του πανεπιστημίου θεωρείται απαραίτητη, αλλά μετά από ενδελεχής οργάνωση (Κατηγορία Γ). Τέταρτον, υποστηρίζεται ότι η ΠΠ μπορεί να ενταχθεί στο πρόγραμμα σπουδών τριτοβάθμιων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, αλλά όχι σε κλάδους που αφορούν στα πολυμέσα (Κατηγορία Δ). Τέλος, υπάρχει και η άποψη στην οποία γίνεται ξεκάθαρη η μη κατανόηση του ρόλου ένταξης της ΠΠ στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (Κατηγορία Ε).

6.6.1 Αναγκαία η ένταξη της ΠΠ στο αναλυτικό πρόγραμμα του πανεπιστημίου, αλλά εν συνεχεία από την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Στην κατηγορία αυτή εμπίπτουν οι απόψεις που υπερθεματίζουν την ένταξη της ΠΠ στο επίσημο αναλυτικό πρόγραμμα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, αλλά εφόσον εντάσσεται και στις προηγούμενες βαθμίδες της εκπαίδευσης (πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια). Η εστίαση των απόψεων εντοπίζεται στην αναγκαιότητα ένταξης της ΠΠ στο αναλυτικό πρόγραμμα του πανεπιστημίου, με έμφαση στην ένταξή της από νωρίτερα. Οι παρακάτω δηλώσεις φανερώουν τις απόψεις αυτές.

Ερωτώμενος/η Γ: ‘Πρώτα απ’ όλα θεωρώ ότι στην τριτοβάθμια εκπαίδευση εν πολλά αργά να κάμεις τούντο πράμα διότι θεωρώ ότι η πληροφοριακή παιδεία πρέπει να ξεκινά που πιο γρήγορα. Δηλαδή, αν οι που το δημοτικό, που πλέον εντάξει τα μωρά έχουν αρκετές γνώσεις για να μπορείς, δηλαδή θωρείς τα χειρίζονται μηχανήματα, ξέρουν να μπαίνουν στο internet, άρα μπορεί να ξεκινήσει να μπαίνει πιο νωρίς.’

Ερωτώμενος/η Δ: ‘Νομίζω ότι αν ξεκινήσουμε από νωρίς, από την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, επομένως ε να υπάρχει μέχρι την τριτοβάθμια εκπαίδευση μια συνοχή τζιαι μια κλιμάκωση του βαθμού εκπαίδευσης ... κάτι πιο δύσκολο εννοώ μέχρι την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Να μεν έρχονται οι φοιτητές ας πούμε να σπουδάσουν τζιαι να μεν μπορούν να χειριστούν ούτε τα μέσα, αλλά τζιαι ούτε να αξιολογήσουν την πληροφορία που δέχονται.’

Ερωτώμενος/η Ε: ‘Εγώ πιστεύω τζιαι που πιο χαμηλά ... τζιαι που το δημοτικό ας πούμε. Πιστεύω ότι εν αναγκαίο, αλλά λέω σου ότι πιστεύω ότι χρειάζεται που πιο

νωρίς, εν πάρα πολύ αργά στο πανεπιστήμιο. Δηλαδή έπρεπε τουλάχιστον ας πούμε που το γυμνάσιο.’

6.6.2 Απαραίτητη η ένταξη της ΠΠ στο αναλυτικό πρόγραμμα του πανεπιστημίου τόσο σε μεταπτυχιακό όσο και σε προπτυχιακό επίπεδο

Στην κατηγορία αυτή, απόψεις στηρίζουν την ένταξη της ΠΠ στο αναλυτικό πρόγραμμα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης τόσο σε προπτυχιακό όσο και σε μεταπτυχιακό επίπεδο. Η εστίαση των απόψεων βρίσκεται στην ανάγκη καλλιέργειας της ΠΠ από το άτομο, ενώ έμφαση δίδεται στην ανάγκη καλύτερης γνωριμίας του φοιτητή με την ΠΠ. Τα αποσπάσματα που ακολουθούν τεκμηριώνουν τις απόψεις της κατηγορίας αυτής.

Ερωτώμενος/η Α: ‘Δεν είναι αρνητική η άποψή μου. Να σου πω, σε μεταπτυχιακό επίπεδο θεωρώ το απαραίτητο. Τώρα, σε προπτυχιακό είμαι θετική, ωστόσο μπορούν να προκύψουν προβλήματα του τύπου κάποιοι φοιτητές μπορεί να μη θέλουν ή να μην τους ενδιαφέρει τόσο η ανάκτηση πληροφοριών. Δηλαδή μπορεί να θέλουν το πτυχίο τους, και μετά να κάνουν κάτι άλλο. Εντάξει σίγουρα μπορεί να βοηθήσει, ωστόσο ίσως να υπάρχουν περιπτώσεις, τώρα μιλούμε για ενδεχόμενα που να μην τους ενδιαφέρει. Είναι πολύ σημαντικό για κάποιον να βγαίνει από το πανεπιστήμιο και να ξέρει κάποια βασικά πράγματα πάνω στην έρευνα ... να ξέρει πώς να το ψάξει, πού να το ψάξει, να ξέρει τις πληροφορίες που λαμβάνει αν είναι σωστές ή όχι.’

Ερωτώμενος/η Θ: ‘Πιστεύω πως ναι, θα μπορούσε [να ενταχθεί] για να μπορέσει ο φοιτητής να αντιληφθεί καλύτερα τί αφορά [η ΠΠ], επειδή φαντάζομαι θα είναι ένα μάθημα που εν θα είναι όπως εμείς το μάθαμε θεωρητικά μέσα από την εμπειρία μας. Θα γνωρίζουν οι ίδιοι οι φοιτητές τί είναι, και τις συνέπειες, ας πούμε, της πληροφοριακής παιδείας.’

Ερωτώμενος/η Ι: ‘Θεωρώ ότι στην τριτοβάθμια εκπαίδευση θα ήταν καλά να ενταχθεί γιατί εν κάτι που ε να τους βοηθά τζιαι μετά τις σπουδές τους. ...κοίτα αν μπει στα πρώτα έτη εν αρκετά βοηθητικό γιατί ε να τους μαθαίνει πώς να ψάχνουν τις πληροφορίες, πώς να τες οργανώνουν, να τις αξιολογούν και τα λοιπά ... που την αρχή των σπουδών τους. Ε να τους βοηθήσει στη μετέπειτα πορεία τους, που να κάμνουν έρευνες, εργασίες.’

6.6.3 Απαραίτητη η ένταξη της ΠΠ στο αναλυτικό πρόγραμμα του πανεπιστημίου, αλλά μετά από ενδεδειγμένη οργάνωση

Απόψεις της κατηγορίας αυτής υποστηρίζουν την ένταξη της ΠΠ στο αναλυτικό πρόγραμμα του πανεπιστημίου, εφόσον μελετηθούν πρωτότερα ζητήματα οργάνωσης (οδηγίες

διδασκαλίας, πλαίσιο διδασκαλίας, αναδιαμόρφωση προγραμμάτων σπουδών, αναδιοργάνωση οργανισμών μάθησης, επιμόρφωση κλπ). Η εστίαση των απόψεων βρίσκεται στην ανάγκη μελέτης ζητημάτων οργάνωσης της ΠΠ πριν από την ένταξή της στο επίσημο αναλυτικό πρόγραμμα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Οι ακόλουθες δηλώσεις είναι ενδεικτικές της κατηγορίας.

Ερωτώμενος/η Β: ‘Μα είναι ευρύ κεφάλαιο, είναι ένα θέμα. Δηλαδή δε θα τους πεις θα σας μάθω τώρα πως θα παίρνεις πληροφορίες και έλα. Πρέπει να οργανωθεί ... πρέπει να μελετηθούν πολλά. Είναι πολύ σημαντικό ... ζητήματα οργάνωσης. Νομίζω ακόμα δεν ξέρουν βασικά για το θέμα αυτό. Τέτοια θέματα πρέπει να κοιτάζουμε πρώτα.’

Ερωτώμενος/η Κ: ‘Θέλει προσοχή ας πούμε στο πώς θα εφαρμοστεί αυτό το πράγμα ... κι αν όντως μπορεί να προσθέσει κάτι στην εκπαίδευση.’

6.6.4 Θα μπορούσε να μπει η ΠΠ στο αναλυτικό πρόγραμμα του πανεπιστημίου, αλλά όχι σε κλάδους πολυμέσων

Άποψη υποστηρίζει ότι η ΠΠ μπορεί να ενταχθεί στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, όχι σε κλάδους σπουδών που αφορούν στα πολυμέσα, αλλά κλάδους σπουδών που σχετίζονται με παιδαγωγικά θέματα. Αποδεικτική της κατηγορίας είναι η ακόλουθη δήλωση.

Ερωτώμενος/η Ζ: ‘Ε όχι. Σε άλλους κλάδους ναι. Όχι όμως στα πολυμέσα. Ε δε νομίζω ότι είναι αναγκαίο. Θα μπορούσε αλλά στους δασκάλους ας πούμε ή σε μεταπτυχιακό για τους δασκάλους. Όχι στον κλάδο των πολυμέσων. Καλύτερα σε κλάδους που θα σχετίζονται με παιδαγωγικά θέματα.’

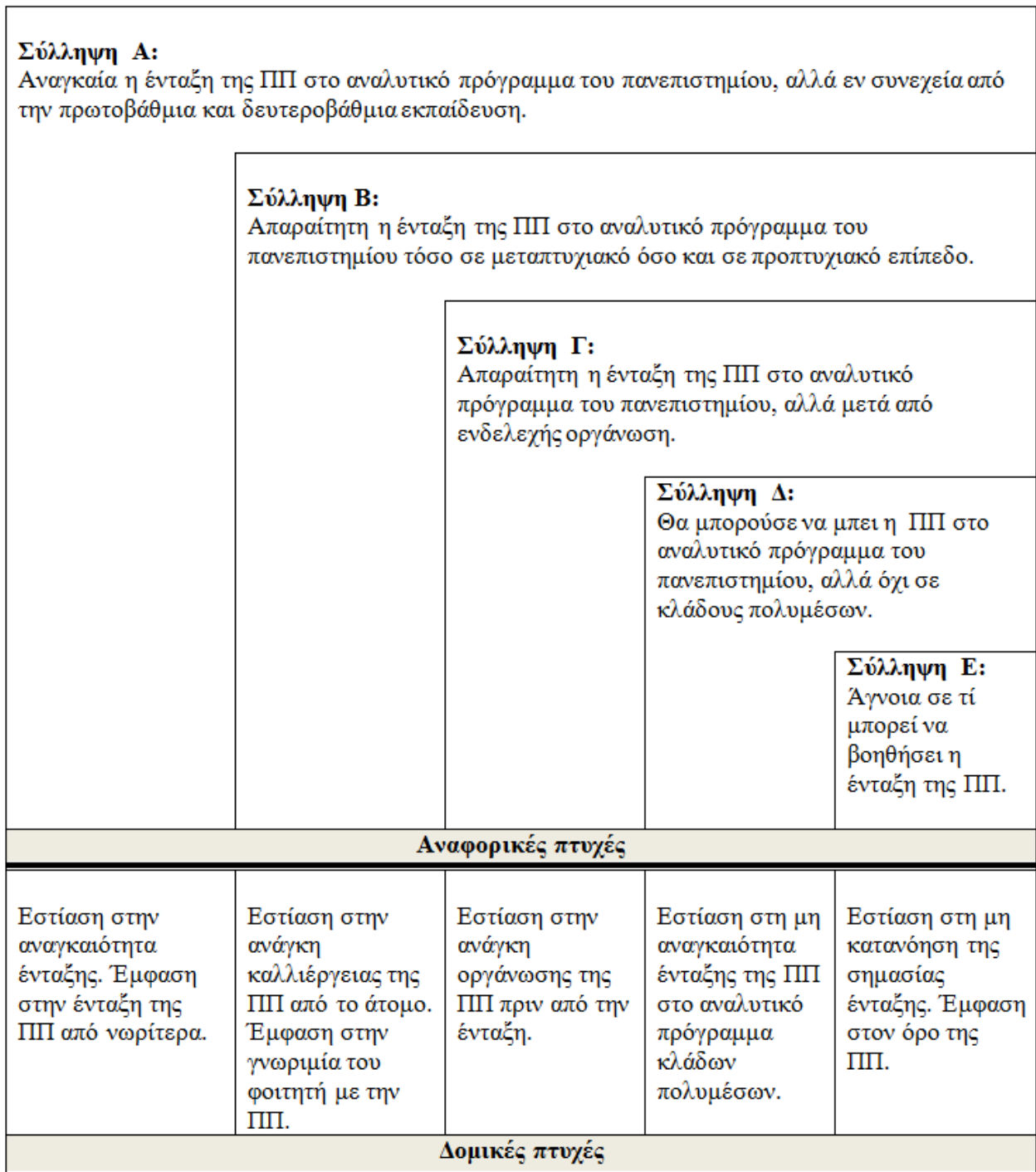
6.6.5 Άγνοια σε τί μπορεί να βοηθήσει η ένταξη της ΠΠ στο πρόγραμμα σπουδών

Τέλος, άποψη υποδηλώνει μη κατανόηση της σημασίας ένταξης της ΠΠ στον αναλυτικό πρόγραμμα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Η πιο κάτω δήλωση είναι αποδεικτική της κατηγορίας αυτής.

Ερωτώμενος/η Η: ‘Να σου πω την αλήθεια ... εν ξέρω. Έτσι όπως το κατανοώ εν το καταλαβαίνω. Εν καταλαβαίνω τί εν να βοηθήσει [η ένταξη της ΠΠ στο αναλυτικό πρόγραμμα του πανεπιστημίου].’

Το ακόλουθο διάγραμμα χαρτογραφεί τις απόψεις που αφορούν στην ένταξη της ΠΠ στο επίσημο αναλυτικό πρόγραμμα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με βάση την αναφορική και δομική πτυχή των απόψεων.

Διάγραμμα 6: Ο αποτελεσματικός χώρος (Outcome space) – απόψεις για ένταξη της ΠΠ στο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών

6.6.6 Ανάλυση

Η ΠΠ σπάνια εντάσσεται σε προγράμματα σπουδών με σαφή τρόπο. Σύμφωνα με τους Johnston και Webber (2003, σελ. 338), ενώ έχει δοθεί μεγάλη προσοχή στην ΠΠ από αμερικανικούς φορείς χάραξης πολιτικής, βιβλιοθηκονόμους και ακαδημαϊκούς, τα αποτελέσματα ακολουθούν επιφανειακή οδό στη φύση ενός προγράμματος σπουδών για την ΠΠ στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Στο πλαίσιο σπουδών της Νέας Ζηλανδίας τα στοιχεία είναι παρόντα, αλλά η πρωταρχική έννοια της ΠΠ είναι πιο ασαφής (Moore, 2005, σελ. 12; Probert, 2009, σελ. 25; Probert, n.d., σελ. 2). Στη Δανία, η ΠΠ ως τέτοια δεν αναφέρεται, υπονοείται, όμως, έντονα στις περιγραφές των αποτελεσμάτων μάθησης (Moore, 2005, σελ. 13). Στη Λετονία η έμφαση στην ΠΠ στην εκπαίδευση τους δεν είναι εμφανής. Ως εκ τούτου, ο Herworth (1999) όπως και πολλοί άλλοι ερευνητές (Abid, 2004; Benedetto Beals, 2006; Boon, Johnston, & Webber, 2007; Bruce, 1999; Bundy, 1998; Combes, 2009; Grafstein, 2002; Lannuzzi et al., 2000; Moore, 2005; Snavely, 2008; Souleles, 2011; Webber & Johnston, 2000; Νικητάκης & Βραχλιώτη, 2006; Νικητάκης, 2007; Σίτας, 2006), προτείνουν την ένταξη της ΠΠ στο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών των οργανισμών μάθησης, αλλά και εργασίας.

Ακολουθούμενοι τους ανωτέρω ερευνητές, οι πλείστοι μεταπτυχιακοί φοιτητές πολυμέσων θεωρούν απαραίτητη την ένταξη της ΠΠ στο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Όμως, θεωρούν ότι η ένταξη της ΠΠ θα πρέπει να γίνει σε όλο το φάσμα της εκπαίδευσης, λόγω της κοινωνίας της πληροφορίας του 21^{ου} αιώνα, και της αναγκαιότητας και σημαντικότητας της ΠΠ για όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Μερικοί εξ αυτών εξέφρασαν την άποψη ότι θα τους ενδιέφερε ένα τέτοιο μάθημα ακόμη και σε προπτυχιακό επίπεδο σπουδών. Έπειτα, πέραν από την ανάγκη ένταξης της ΠΠ στο αναλυτικό πρόγραμμα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης για ανάπτυξη σημαντικών δεξιοτήτων από τους φοιτητές, τονίστηκε και η δυνατότητα λεπτομερούς πληροφόρησης των φοιτητών για το μάθημα, ενταγμένο σε επίσημο αναλυτικό πρόγραμμα.

Ερωτώμενος/η Δ: 'Νομίζω ότι αν ξεκινήσουμε από νωρίς, από την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, επομένως ε να υπάρχει μέχρι την τριτοβάθμια εκπαίδευση μια συνοχή τζιαι μια κλιμάκωση.'

Ερωτώμενος/η Θ: 'Για να μπορέσει ο φοιτητής να αντιληφθεί καλύτερα τί αφορά [η ΠΠ]. Θα γνωρίζουν οι ίδιοι οι φοιτητές τί είναι, και τις συνέπειες, ας πούμε, της

πληροφοριακής παιδείας και θα αντιλαμβάνονται καλύτερα, ας πούμε ... περί τίνος πρόκειται. Αν υπήρχε θα με ενδιέφερε να μάθω τί είναι.’

Οι ερωτώμενοι που στην ανάλυση που προηγήθηκε τόνισαν πως είναι καλό να διδάσκεται η ΠΠ, αλλά υπό όρους, αναφερόμενοι σε ζητήματα οργάνωσης και προσεγμένης εφαρμογής της ΠΠ στην εκπαίδευση, συνεχίζουν με τις ίδιες απόψεις και ως προς το θέμα της ένταξης της ΠΠ στο αναλυτικό πρόγραμμα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Όμοια, ερωτώμενος/η που υποστήριξε τη διδασκαλία της ΠΠ, αλλά σε παιδαγωγικούς κλάδους και όχι σε κλάδους πολυμέσων, τονίζει την ίδια άποψη και εδώ. Τέλος, ερωτώμενος/η υποστηρίζει στις απόψεις του/της ότι δεν κατανοεί τη σημασία ένταξης της ΠΠ στο αναλυτικό πρόγραμμα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Ερωτώμενος/η Η: ‘Να σου πω την αλήθεια ... εν ξέρω. Έτσι όπως το κατανοώ εν το καταλαβαίνω. Εν καταλαβαίνω τί εν να βοηθήσει [η ένταξη της ΠΠ στο αναλυτικό πρόγραμμα του πανεπιστημίου].’

Τα εκπαιδευτικά συστήματα πρέπει να λαμβάνουν σοβαρά υπόψη τις προκλήσεις της εποχής της πληροφορίας του 21^{ου} αιώνα. Ως εκ τούτου, η διαδικασία διδασκαλίας και μάθησης χρειάζεται να αναδιαμορφωθεί ώστε να ανταποκρίνεται στον σημερινό κόσμο των πληροφοριών. Αρκετοί ήταν οι μεταπτυχιακοί φοιτητές που εξέφρασαν απόψεις για ασαφές περιεχόμενο ενός συγκεκριμένου όρου. Συνεπώς, υπάρχει μια συνεχής ανάγκη για σαφή, συνεπή και έγκυρα έγγραφα που να καθορίζουν την ΠΠ και να παρέχουν μια λογική για την εφαρμογή της (Abid, 2004, σελ. 3).

Σε αυτό το τμήμα της έρευνας, παρουσιάστηκαν τα δεδομένα, και τα αναδυόμενα θέματα ακολούθησαν την ανάλυση. Η ανασκόπηση της βιβλιογραφίας προηγήθηκε, ενώ στο επόμενο και τελευταίο μέρος της παρούσας μελέτης, εξαγάγονται τα συμπεράσματα και διευκρινίζεται η συμβολή της έρευνας προς νέα γνώση.

7 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ο σκοπός της διπλωματικής αυτής εργασίας ήταν η συλλογή του εύρους των απόψεων και αντιλήψεων μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων για την ΠΠ και των λόγων (δομική πτυχή) των αντιλήψεων και απόψεων αυτών. Έπειτα, στόχος της μελέτης ήταν οι απόψεις και αντιλήψεις να συγκριθούν με τη δημοσιευμένη βιβλιογραφία για την ΠΠ, και να διευκρινιστεί η συμβολή της έρευνας προς νέα γνώση.

Πιο συγκεκριμένα, τα ερευνητικά ερωτήματα της μελέτης ήταν:

1. Τί κατανοούν οι μεταπτυχιακοί φοιτητές πολυμέσων με την έννοια ΠΠ;
2. Πώς οι μεταπτυχιακοί φοιτητές πολυμέσων νομίζουν ότι μπορεί να αποκτηθεί η ΠΠ;
3. Πώς οι μεταπτυχιακοί φοιτητές πολυμέσων αξιολογούν την ΠΠ;
4. Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές πολυμέσων θεωρούν την ΠΠ ως σημαντικό εφόδιο για τη ζωή τους μετά την αποφοίτησή τους από το πανεπιστήμιο;
5. Τί πιστεύουν οι μεταπτυχιακοί φοιτητές πολυμέσων για τη διδασκαλία της ΠΠ;
6. Η άποψη των μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων για την ένταξη της ΠΠ στο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Η μελέτη ακολούθησε φαινομενογραφική προσέγγιση στην έρευνα, δηλαδή εμπειρική μελέτη των διαφόρων τρόπων με τους οποίους οι άνθρωποι βιώνουν, προσδιορίζουν εννοιολογικά, συνειδητοποιούν και κατανοούν τις πτυχές του κόσμου γύρω τους (Boon, Johnston, & Webber, 2007, σελ. 209; Souleles, 2011, February, σελ. 14; Souleles, 2011, March, σελ. 4493; Souleles, 2012, σελ. 467; Μαλανδράκης, 2004, σελ.62).

Η εισαγωγή σε αυτή τη μελέτη υπογράμμισε την ευρέως διαδεδομένη άποψη της ανάγκης για προώθηση των δεξιοτήτων και ικανοτήτων που είναι σύμφωνες με τη συμμετοχή στην οικονομία και κοινωνία της γνώσης. Η ομάδα των δεξιοτήτων και ικανοτήτων που απαιτούνται για τους απόφοιτους για επιτυχία στην κοινωνία και οικονομία της γνώσης εμπερικλείονται σε όρους, όπως αυτόν της ΠΠ (American library association, 2000).

Ο όρος, εντούτοις, χαρακτηρίζεται ως ασαφής, αφού παρουσιάζεται μέσα από ποικίλα μοντέλα και πρότυπα ΠΠ (Cooper, 1997, σελ. 9). Ωστόσο, οι περισσότεροι ορισμοί περιστρέφονται γύρω από τα στάδια της ανάγκης για αναγνώριση, διαμόρφωση, αναζήτηση,

επιλογή της πηγής, αξιολόγηση πληροφοριών και σύνθεση πληροφοριών και χρήση (Webber & Johnston, 2000, σελ. 382).

Η ΠΠ συνδέεται με διάφορες άλλες «παιδείες», έχει όμως ευρύτερες επιπτώσεις στο άτομο, στο εκπαιδευτικό σύστημα και στην κοινωνία (Σίτας, 2006, σελ. 9). Ως προς τη σύνδεση της ΠΠ με τις ΤΠΕ, το να γνωρίζεις να χρησιμοποιείς και να αξιοποιείς τα διάφορα τεχνολογικά μέσα του 21^{ου} αιώνα, σίγουρα το γεγονός αυτό αποτελεί βάση για την ανάπτυξη της ΠΠ, όμως είναι ουσιαστικά διαφορετική από την παιδεία στα μέσα.

Παρά την καθολική επιθυμία για έναν εναλλακτικό όρο για την έννοια, δεν υπήρξε καμία ουσιαστική εναλλακτική λύση για την ΠΠ (Bundy, 1998, σελ. 9; 2004, σελ. 45). Σε τελική ανάλυση, η καλύτερη επιλογή είναι η διατήρηση του όρου της ΠΠ, ενώ η αποσαφήνιση του ορισμού θεωρείται απαραίτητη, όπως και η βελτίωση και οριοθέτηση των στόχων που κάθε φορά τίθενται.

Ενδιαφέρον για την ΠΠ έχει εκδηλωθεί σε πολλές χώρες ανά τον κόσμο (Αμερική, Αυστραλία, ΗΒ, Νέα Ζηλανδία, Νότια Αφρική, Δανία, Λετονία), άλλοτε με περισσότερη έμφαση στις ΤΠΕ (ΗΒ), και άλλοτε εστιάζοντας στις ευρύτερες επιπτώσεις της κοινωνίας της πληροφορίας, με ιδιαίτερη αναφορά στο χώρο εργασίας (Σιγκαπούρη, Αυστραλία).

Τα μοντέλα και τα πρότυπα ΠΠ που έχουν αναπτυχθεί δέχθηκαν κριτική, καθώς σε αυτά εντοπίστηκαν σημαντικά μειονεκτήματα. Συνολικά, και σύμφωνα με τους Li και Lester (2009, σελ. 572), αναφορικά με τα μοντέλα ΠΠ που αναπτύχθηκαν «...δεν αντικατοπτρίζουν πλήρως τις νέες αλλαγές ή εξελισσόμενες τάσεις για την ΠΠ στο συνεχώς μεταβαλλόμενο δίκτυο της κοινωνίας της πληροφορίας».

Στην εποχή του 21^{ου} αιώνα, ο φοιτητής πρέπει να μάθει να βρίσκει τρόπους να αναζητεί, να συλλέγει, να οργανώνει, να αξιολογεί, να χρησιμοποιεί, να παρουσιάζει, και να επικοινωνεί αποτελεσματικά τις πληροφορίες. Ως εκ τούτου, το περιεχόμενο σπουδών της σημερινής τριτοβάθμιας εκπαίδευσης δεν μπορεί πλέον να προετοιμάσει τους φοιτητές για το μέλλον (Clark, 2010, σελ. 51; Combes, 2009, σελ. 9).

Η ανάγκη αναδιοργάνωσης των οργανισμών μάθησης και εργασίας καθώς και η αναδιατύπωση των προγραμμάτων σπουδών, και η ένταξη της ΠΠ με σαφήνεια τρόπο σε αυτά είναι θέματα που υπογραμμίστηκαν στην ενυπάρχουσα βιβλιογραφία, ως τρόποι προς περαιτέρω κατανόηση, προώθηση, και ανάπτυξη της ΠΠ.

Μέχρι στιγμής, ειπώθηκε ξανά ο σκοπός αυτής της έρευνας, με αναφορές στην επισκόπηση, που εκπονήθηκε στη βάση της σχετικής βιβλιογραφίας για την ΠΠ. Μέσα από την ανάλυση των δεδομένων που παρουσιάζονται στο προηγούμενο κεφάλαιο και τη συσχέτιση των αποτελεσμάτων της υφιστάμενης μελέτης με την ενυπάρχουσα βιβλιογραφία, διατυπώνεται το φάσμα των απόψεων μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων σε σημαντικά ζητήματα (κατανόηση, απόκτηση, αξιολόγηση, σημαντικότητα, διδασκαλία και ένταξη της ΠΠ στο επίσημο αναλυτικό πρόγραμμα τριτοβάθμιων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων), καθώς και των λόγων των απόψεών τους αυτών.

Σύμφωνα με τη μελέτη αυτή, σχετικά με την κατανόηση των μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων για την ΠΠ, η πλειοψηφία των μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων, προσεγγίζουν τον πέμπτο πυλώνα του μοντέλου SCONUL, για παράδειγμα (σύγκριση και αξιολόγηση). Από την άλλη, ως προς τη φαινομενογραφική μελέτη της Bruce (1999), των επτά προσώπων της ΠΠ, οι μεταπτυχιακοί φοιτητές πολυμέσων όχι μόνο δεν προσεγγίζουν την έβδομη σύλληψη, αλλά περιορίζονται μόνο στις πρώτες δύο αντιλήψεις των επτά προσώπων της ΠΠ. Επίσης, η σύλληψη της οικοδόμησης νέας γνώσης δεν έγινε εμφανής, όπως ούτε και στη μελέτη των Boon, Johnston, και Webber (2007), πράγμα που κατείχε σημαντική θέση στα ευρήματα της Bruce (1999) (Boon, Johnston, & Webber, 2007, σελ. 223). Τέλος, ως προς τη σύλληψη του ελέγχου των πληροφοριών της Bruce, στην επικείμενη έρευνα απλώς υπονοήθηκε στο ελάχιστο. Αυτό ήταν ένα σημαντικό μειονέκτημα και στη μελέτη των Boon, Johnston, και Webber (2007).

Οι Webber και Johnston (2000, σελ. 384), προέβλεψαν ότι οι φοιτητές θα συμμετέχουν στους κάτω πυλώνες, ενώ οι μεταπτυχιακοί φοιτητές και ερευνητές θα πρέπει να φιλοδοξούν στο έβδομο επίπεδο. Παρόλα αυτά, οι μεταπτυχιακοί φοιτητές πολυμέσων δε φθάνουν στον έβδομο πυλώνα του μοντέλου SCONUL (σύνθεση και δημιουργία νέας γνώσης). Έτσι, τα αποτελέσματα της έρευνας αυτής έρχονται να συμφωνήσουν με τη μελέτη των Johnston και Webber (2003), όπου οι φοιτητές είχαν την τάση να εκφράζουν αντιλήψεις για πηγές πληροφόρησης και για αξιολόγηση της πληροφόρησης, παρά αντιλήψεις για δημιουργία γνώσης (Johnston & Webber, 2003, σελ. 346).

Συν τοις άλλοις, όπως και στη μελέτη των Webber και Johnston (2000, σελ. 391), οι μεταπτυχιακοί φοιτητές πολυμέσων εύκολα προσδιορίζουν την αναζήτηση πληροφοριών και πηγών, όμως δεν έχουν σαφή αντίληψη της ΠΠ ως ένα χωριστό θέμα από αυτό της

τεχνολογίας. Η ΠΠ για μια ομάδα μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων σχετίζεται άμεσα με πληροφορική και νέες τεχνολογίες.

Αρκετοί ερωτώμενοι δήλωσαν ότι δεν είχαν ακούσει ξανά τον όρο της ΠΠ. Υπήρχε όμως και άποψη όπου έρχεται σε αντίθεση με τις πιο πάνω δηλώσεις.

Ερωτώμενος/η Λ: 'Τον όρο πληροφοριακή παιδεία τον έχω ξανακούσει.'

Ωστόσο, μερικοί ερωτώμενοι ένιωθαν ότι ήταν μπερδεμένοι για το τί τελικά αφορά η ΠΠ. Συν τοις άλλοις, απόψεις των μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων υπονόησαν τις διαφορετικές σημασίες της ΠΠ στη βάση της έννοιας της «παιδείας», αλλά και ασάφεια του ίδιου του όρου (Snavely & Cooper, 1997, σελ. 9).

Γενικά, οι γνώμες των μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων για την κατανόηση της ΠΠ απέρρεαν από τις εμπειρίες τους στη βάση του όρου της ΠΠ, στα πλεονεκτήματα του και τη σημαντικότητα ανταπόκρισης του ατόμου στην κοινωνία και οικονομία της γνώσης του 21^{ου} αιώνα. Οι δηλώσεις των μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων έδωσαν περισσότερη έμφαση στις ΤΠΕ και τις ηλεκτρονικές πηγές πληροφόρησης, αντιπαραβάλλοντάς τις ηλεκτρονικές πηγές, μάλιστα, με τις έντυπες και πιο παραδοσιακές.

Ερωτώμενος/η Γ: 'Στις μέρες μας η ανάκτηση των πληροφοριών είναι τόσο γρήγορη. Εν [θα] ψάξω εγώ ... μέσα στα βιβλία, να φάω μισή ώρα για να βρω κάτι που θέλω.'

Ως προς το θέμα της απόκτησης της ΠΠ σε μια κοινωνία της πληροφορίας, οι μεταπτυχιακοί φοιτητές πολυμέσων διατύπωσαν απόψεις για διδασκαλία διαδικασιών που σχετίζονται με την πληροφορία, και οι οποίες δε διαφέρουν από αυτές που αναφέρθηκαν προτύτερα. Με γνώμονα τους Johnston και Webber (2003, σελ. 338), οι διαδικασίες για τη συλλογή και τη διαχείριση των πληροφοριών είναι πιο σημαντικές από ποτέ άλλοτε για την αποτελεσματική συμμετοχή στην εργασία και την εκπαίδευση. Αυτό επιβεβαιώνεται και από τα αποτελέσματα της μελέτης αυτής, αφού οι μεταπτυχιακοί φοιτητές πολυμέσων αναγνωρίζουν τη σημαντικότητα των διαδικασιών συλλογής και διαχείρισης πληροφοριών.

Ως προς τις μεταγνωστικές διεργασίες, τη δια βίου μάθηση και την αυτόνομη μάθηση, όπου απαιτούνται για επιτυχή πορεία του ατόμου στο τεχνολογικό και συνεχώς μεταβαλλόμενο

παγκόσμιο περιβάλλον (Grafstein, 2002, σελ. 198; Souleles, 2011, σελ. 4493; Νικητάκης, 2007, σελ. 8), υπερθεματίζονται στις απόψεις των μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων.

Οι γνώμες των μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων σχετικά με την απόκτηση της ΠΠ, απέρρεαν από την έμφαση που προσέδιδαν στα πλεονεκτήματα των μέσων πληροφόρησης, με ιδιαίτερη μνεία στην αξία της αυτόνομης μάθησης και της ανάγκης ενεργούς συμμετοχής του ατόμου στη σύγχρονη τεχνολογικά εξελισσόμενη κοινωνία του 21^{ου} αιώνα.

Θετική πτυχή αποτελεί το γεγονός της καθολικής αποδοχής των δεξιοτήτων και ικανοτήτων που πρέπει να αναπτυχθούν, σε μια κοινωνία που βασίζεται στις πληροφορίες (Hancock, 1993, σελ. 2). Στην επικείμενη μελέτη οι μεταπτυχιακοί φοιτητές πολυμέσων προσδιόρισαν την ΠΠ ως ιδιαίτερα σημαντική, χαρακτηρίζοντάς την, μάλιστα, ως τη νέα μαθησιακή φιλοσοφία του μέλλοντος.

Η μεγάλη πλειοψηφία, εντούτοις, των μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων χαρακτήρισε τον όρο της ΠΠ ως συγκεχυμένο και μη διευκρινιστικό. Αυτό έρχεται να συμφωνήσει με την ενυπάρχουσα βιβλιογραφία στο θέμα (Snavelly & Cooper, 1997, σελ. 9) που υποδηλώνει ότι φαίνεται να υπάρχουν πολλοί ορισμοί ΠΠ με αποτέλεσμα να υπάρχει προκύπτουσα ασάφεια. Σε αντίθεση, όμως, με την πλειοψηφία των φοιτητών πολυμέσων, υπήρξαν και απόψεις που χαρακτήρισαν τον όρο της ΠΠ ως σαφή και περιεκτικό.

Μια ομάδα μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων εξέφρασαν ρητά ότι μπερδεύονται με τον όρο ΠΠ, διότι δεν υποδηλώνει για παράδειγμα για ποιού είδους παιδεία πρόκειται ή ποιά πηγή ή μέσο πρέπει να αξιοποιήσουν για εξεύρεση πληροφοριών.

Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία (Li & Lester, 2009, σελ. 571) υποδεικνύεται η ανεπάρκεια του ορισμού της ΠΠ από τα μοντέλα και πρότυπα ΠΠ που αναπτύχθηκαν, και γενικά παρά τις προσπάθειες για καθορισμό μοντέλων και προτύπων ΠΠ «...τα μαθησιακά αποτελέσματα της ΠΠ δεν μπορούν ακόμα να ικανοποιήσουν τις νέες απαιτήσεις από τον παγκοσμιοποιημένο ανταγωνισμό (Li & Lester, 2009, σελ. 570).

Θα λέγαμε ότι στην περίπτωση της επί χειρός έρευνας έμφαση δόθηκε τόσο στα παραδοσιακά μέσα μετάδοσης της πληροφορίας, όσο και στις ΤΠΕ. Η περισσότερη προσοχή όμως, επικεντρώθηκε στις ηλεκτρονικές πηγές πληροφόρησης, και γενικότερα στην τεχνολογία.

Οι δηλώσεις των μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων σχετικά με την αξιολόγηση της ΠΠ απέρρεαν από την εστίασή τους στον όρο της ΠΠ, και κυρίως από τη σημαντικότητα που

προσδίδουν σε διαδικασίες που σχετίζονται με τις πληροφορίες, όπως η αναζήτηση, η ανάκτηση, η αξιολόγηση, και αξιοποίηση της πληροφορίας.

Με βάση την ανάλυση των δεδομένων διατυπώθηκε έμφαση στην προώθηση δεξιοτήτων χρήσης και αξιοποίησης πολυμεσικών εφαρμογών στην εκπαίδευση. Ωστόσο, όπως ήδη αναφέρθηκε, τα άτομα με ΠΠ αναπτύσσουν απαραίτητα ορισμένες δεξιότητες τεχνολογίας (Lannuzzi et al., 2000, σελ. 3). Όμως, «...η ΠΠ εγκαινιάζει, στηρίζει και επεκτείνει τη διαβίου εκπαίδευση, μέσω ικανοτήτων χρησιμοποίησης τεχνολογιών, αλλά είναι βασικά ανεξάρτητη από αυτές» (Abid, 2004, σελ. 2; Bundy, 2004, σελ. 4).

Πολλοί εκ των μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων εξέφρασαν δυσκολίες στην αναζήτηση και χρήση πληροφοριών. Η επί χειρός έρευνα συμφωνεί με τους Li και Lester (2009), αφού οι μεταπτυχιακοί φοιτητές πολυμέσων δυσκολεύονται να τοποθετήσουν το θέμα τους σε πλαίσιο, κάτι αντίστοιχο με τα αποτελέσματα της έρευνας του Herworth (1999), καθώς δυσκολεύονται και στον τρόπο εντοπισμού και αξιολόγησης πληροφοριών. Όμως, οι φοιτητές πολυμέσων στην επικείμενη έρευνα αναζητούν και από μόνοι τους στρατηγικές αναζήτησης πληροφοριών (Head & Eisenberg, 2009, σελ. 11).

Έμφαση για χρήση για επικοινωνιακούς σκοπούς δίνεται σε δήλωση στην υφιστάμενη μελέτη, μόνο που ακολουθεί την οδό της γενικής πληροφόρησης και επικοινωνίας μέσω των υπάρχουσών πληροφοριών στα διάφορα μέσα πληροφόρησης. Αντίθετα, στη διδακτορική διατριβή της Bruce (1999), αυτό κατέχει σημαντική θέση στα ευρήματα της μελέτης.

Αξίζει να σημειωθεί το γεγονός ότι η συντριπτική πλειοψηφία των μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων αναγνωρίζει την ΠΠ ως ιδιαίτερα σημαντική για την κοινωνία της πληροφορίας του 21^{ου} αιώνα, τόσο για προσωπική χρήση και επαγγελματική σταδιοδρομία, όσο και για τη ζωή γενικότερα και τη διαβίου μάθηση. Μέσα από τις απόψεις των μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων η ΠΠ κρίνεται σημαντική τόσο για τον χώρο της εργασίας, όσο και για τη ζωή και τη διαβίου μάθηση (Candy, as cited in Κόκκινος, Παπαδάτου, & Σισαμάκη, 2008; Hancock, 1993; Herworth, as cited in Probert, n.d.; Herworth, 1999; Johnston & Webber, 2003; Kasowitz-Scheer & Pasqualoni, 2002).

Οι γνώμες των μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων σχετικά με τη σημαντικότητα της ΠΠ απέρρεαν από την εστίασή τους στη σημαντικότητα της ΠΠ για το χώρο εργασίας, τη ζωή του ατόμου, και τη διαβίου μάθηση. Έμφαση, επίσης, δόθηκε και στις ΤΠΕ.

Στην περίπτωση της επικείμενης έρευνας, οι μεταπτυχιακοί φοιτητές πολυμέσων υποστήριξαν τόσο την περίπτωση διδασκαλίας της ΠΠ ως μέρος άλλων μαθημάτων, αλλά και την περίπτωση διδασκαλίας της ΠΠ τόσο ως μέρος άλλων μαθημάτων, και κυρίως της πληροφορικής, όσο και ως αυτόνομο μάθημα (Johnston & Webber, 2003; Webber & Johnston, 2000, σελ. 388).

Στη διπλωματική αυτή εργασία, μερικοί μεταπτυχιακοί φοιτητές πολυμέσων υποστήριξαν μεν τη διδασκαλία της ΠΠ, όμως υπό όρους. Οι αναφορές στα σχόλιά τους δεν αφορούν πέραν από ζητήματα οργάνωσης και σωστής και προσεγμένης εφαρμογής της ΠΠ στην εκπαίδευση, θίγοντας και ζητήματα όπως το ρόλο του εκπαιδευτικού. Τέλος, αξίζει να αναφερθεί ότι οι πλείστοι εκ των ερωτώμενων, εξέφρασαν την άποψη ότι η ΠΠ είναι αργά να διδάσκεται στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, και ότι θεωρείται καλύτερο να διδάσκεται σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης.

Η δομική πτυχή των απόψεων των μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων, ως προς τη διδασκαλία της ΠΠ, απέρρευε από την έμφασή τους στην ανάγκη εκμάθησης διαδικασιών αναζήτησης, εύρεσης, απόκτησης, οργάνωσης, και αξιολόγησης της πληροφορίας. Η εστίασή τους, δε, βρισκόταν σε ζητήματα οργάνωσης και τρόπων εφαρμογής της ΠΠ στην εκπαίδευση.

Σχετικά, τώρα, με το θέμα της ένταξης της ΠΠ στο επίσημο αναλυτικό πρόγραμμα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, οι πλείστοι μεταπτυχιακοί φοιτητές πολυμέσων θεωρούν απαραίτητη την ένταξη της ΠΠ στο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Όμως, θεωρούν ότι η ένταξη της ΠΠ θα πρέπει να γίνει σε όλο το φάσμα της εκπαίδευσης, λόγω της κοινωνίας της πληροφορίας του 21^{ου} αιώνα, και της αναγκαιότητας και σημαντικότητας της ΠΠ για όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Έπειτα, πέραν από την ανάγκη ένταξης της ΠΠ στο αναλυτικό πρόγραμμα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης για ανάπτυξη σημαντικών δεξιοτήτων από τους φοιτητές, τονίστηκε και η δυνατότητα λεπτομερούς πληροφόρησης των φοιτητών για το μάθημα, ενταγμένο σε επίσημο αναλυτικό πρόγραμμα.

Οι απόψεις των μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων σχετικά με την ένταξη της ΠΠ στο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών τριτοβάθμιων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, απέρρευαν από την αναγκαιότητα ένταξης της ΠΠ στο πρόγραμμα σπουδών, από την ανάγκη πληροφόρησης, αλλά και καλλιέργειας της ΠΠ από το άτομο. Επίσης, εστίαση δόθηκε σε ζητήματα

οργάνωσης (υποδομές, αναδιαμόρφωση οργανισμών και προγραμμάτων σπουδών, επιμόρφωση) προτού η ΠΠ ενταχθεί επίσημα στο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών.

Μέσα από την ανάλυση των δεδομένων της μελέτης και τη συσχέτιση των αποτελεσμάτων της με την ενυπάρχουσα βιβλιογραφία, η μελέτη αυτή μπορεί να συμβάλει σε νέα γνώση και προτεινόμενες περιοχές για μελλοντική έρευνα.

Η διατύπωση του εύρους των απόψεων των μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων και η κατανόησή τους για την ΠΠ, καθώς και οι λόγοι για τις απόψεις και την κατανόησή τους αυτή κρίνεται ιδιαίτερα σημαντική. Αυτό που ουσιαστικά έχει σημασία στην εν λόγω μελέτη, είναι το γεγονός ότι η προκύπτουσα κατηγοριοποίηση και περιγραφή των απόψεων και αντιλήψεων μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων δίδει μια χρήσιμη επισκόπηση για τους ερευνητές και φορείς χάραξης προγραμμάτων σπουδών και εκπαιδευτικής πολιτικής ευρύτερα. Αυτό, δικαιολογείται καθώς οι μέχρι στιγμής ευρέως άγνωστες απόψεις των μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων για την ΠΠ, μπορούν να αποτελέσουν τώρα πηγή παραγωγικού προβληματισμού για φορείς χάραξης εκπαιδευτικής πολιτικής και ερευνητές. Η διαδικασία αυτή λαμβάνει ακόμη μεγαλύτερη βαρύτητα, καθώς έχει διαπιστωθεί έλλειψη πληροφοριών σχετικά με το πώς οι φοιτητές βιώνουν και καθορίζουν την ΠΠ (Webber και Johnston, 2000, σελ. 381).

Αρκετοί ήταν οι μεταπτυχιακοί φοιτητές που εξέφρασαν απόψεις για το ασαφές του περιεχομένου ενός συγκεκριμένου όρου της ΠΠ. Συνεπώς, υπάρχει μια συνεχής ανάγκη για σαφή, συνεπή και έγκυρα έγγραφα που να καθορίζουν την ΠΠ και να παρέχουν μια λογική για την εφαρμογή της (Abid, 2004, σελ. 3).

Μια πρόταση προς επιτυχή πορεία των πιο πάνω, κάτι που θα μπορούσε να διερευνηθεί περαιτέρω σε μελλοντικές έρευνες σε συναφή πεδία μελέτης, έρχεται από τον Abid (2004, σελ. 4). Ένας οδηγός ΠΠ που να απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς και φορείς χάραξης πολιτικής θα ήταν κάτι πολύ ουσιαστικό προς την κατεύθυνση αυτή. Ο οδηγός ΠΠ αυτός θα καταπιάνεται με τα καίρια ερωτήματα: γιατί (αιτιολόγηση για την IL), τί (ορισμοί IL) πού (διδασκτέα ύλη) και πώς (θέματα παιδαγωγικής και πρακτικής). Ο Abid (2004, σελ. 4) προτείνει, ακόμη, τη δημιουργία ενός δικτυακού τόπου που θα διευκολύνει την κοινή χρήση των πηγών από τους εκπαιδευτικούς.

Εάν ένα αντικείμενο έχει να επιτελέσει μια συγκεκριμένη λειτουργία, ο σχεδιασμός του θα πρέπει να υποστηρίζει αυτή τη λειτουργία στο μέγιστο δυνατό βαθμό (Souleles, 2011,

February, σελ. 169). Ακολουθούμενοι αυτή τη δήλωση του Souleles (2011), αρκετοί, όπως και ο ίδιος ο Herworth (1999), προτείνουν ακόμα και ρεαλιστικό πλάνο διδασκαλίας – οδηγίες διδασκαλίας της ΠΠ προς ένταξη της στα αναλυτικά προγράμματα σπουδών των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Σε περαιτέρω διερεύνηση θα μπορούσε να ερευνηθεί και αυτό, αφού έτσι θα παρέχονταν κατευθύνσεις για το πώς θα μπορούσε να σταθεί, να αναπτυχθεί και να εδραιωθεί η ΠΠ ως μάθημα στα επίσημα αναλυτικά προγράμματα των οργανισμών μάθησης.

Οι απόψεις και αντιλήψεις των μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων έχουν σημασία και πρέπει να μελετώνται προς όλες τις πτυχές. Με αυτόν τον τρόπο θα μπορούν να αποτελέσουν σημαντικό αρωγό στις όποιες προσπάθειες αναδιαμόρφωσης των προγραμμάτων σπουδών των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, και χάραξης εκπαιδευτικής πολιτικής ευρύτερα. Το εύρος των απόψεων των μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων για την ΠΠ, μπορεί να ωθήσει ερευνητές να αφορμιστούν και να διερευνήσουν περαιτέρω το φαινόμενο της ΠΠ, και θέματα που εμπρικλείονται σε αυτό (οδηγίες διδασκαλίας, πλαίσιο διδασκαλίας, αναδιαμόρφωση προγραμμάτων σπουδών, αναδιοργάνωση οργανισμών μάθησης, επιμόρφωση κλπ).

Αυτό που χρειάζεται είναι ένα ολοκληρωμένο, πολυδιάστατο και στοχαστικό πρόγραμμα σπουδών ΠΠ, στο οποίο με σαφή τρόπο να είναι ενταγμένη η ΠΠ. Οι οδηγίες που ενσωματώνονται στο περιεχόμενο της τάξης συμβάλλουν στην ανάπτυξη εποικοδομητικών στοχαστών, φοιτητών οι οποίοι είναι οι ίδιοι υπεύθυνοι για τη μάθησή τους, ζητούν κατάλληλες ερωτήσεις, βλέπουν πληροφορίες από διάφορες πηγές και αναδιαρθρώνουν και επαναδιατυπώνουν αυτές τις πληροφορίες για να δημιουργήσουν και να επικοινωνήσουν ιδέες που αντανakλούν τη δική τους βαθιά κατανόηση (Todd, as cited in Bundy, 1998, σελ. 8).

Χρειάζεται, λοιπόν, περαιτέρω μελέτη όλων των πτυχών που αφορούν στην ΠΠ, και οι οποίες τονίστηκαν στην υφιστάμενη μελέτη, μέσα από τις απόψεις των μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων. Όπως υποδεικνύουν και οι μεταπτυχιακοί φοιτητές πολυμέσων, η ΠΠ είναι κάτι το οποίο χρειαζόμαστε, είναι κάτι το οποίο θα αντιμετωπίσουμε και θα πρέπει να είμαστε προετοιμασμένοι να αντιμετωπίσουμε. Επομένως, είναι καλό να είμαστε πολύπλευρα ενήμεροι για την ΠΠ, ώστε να χρησιμοποιηθεί προς όφελος.

Ερωτώμενος/η Κ: ‘Νομίζω ότι εκεί θα οδηγηθούν τα πράγματα. Δηλαδή θα αποτελεί βασικό μάθημα για τους εκπαιδευτικούς. Πλέον εκεί οδηγούνται τα πράγματα. Δηλαδή

απ' τη στιγμή που η εξέλιξη της τεχνολογίας, και η εξέλιξη της ζωής μας γενικότερα το βάζει αυτό μέσα στην καθημερινότητά μας και μέσα στην εκπαίδευση ... πρέπει να είμαστε ενήμεροι για να το χρησιμοποιήσουμε προς το δικό μας όφελος.'

Τα ευρήματα που προέκυψαν από την ανάλυση των δεδομένων, σε συνδυασμό με τα ερευνητικά ερωτήματα της μελέτης, δηλαδή τις αντιλήψεις και απόψεις μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων για την ΠΠ σε συνδυασμό με τη βιβλιογραφία για την ΠΠ, ανέδειξαν απόψεις σε σημαντικά ζητήματα (κατανόηση, απόκτηση, αξιολόγηση, σημαντικότητα, διδασκαλία, και ένταξη της ΠΠ στα αναλυτικά προγράμματα σπουδών των εκπαιδευτικών οργανισμών). Αυτή η ποιοτική, φαινομενογραφική, έρευνα παρέχει μια συστηματική και περιεκτική παρουσίαση των ποικίλων αντιλήψεων και απόψεων των μεταπτυχιακών φοιτητών πολυμέσων για την ΠΠ. Με τον τρόπο αυτό, αυτές οι απόψεις με τη σειρά τους μπορούν εύκολα να συνεισφέρουν σε νέα γνώση, καθώς μπορούν να αποτελέσουν και προβληματισμό για τους ερευνητές και τους φορείς χάραξης εκπαιδευτικής πολιτικής.

Εν κατακλείδι, αυτό που χρειάζεται είναι η αποδοχή της ΠΠ και η θέληση, σύμφωνα και με τους Webber και Johnston (2000, σελ. 387), για προσπάθεια από όλους στην προώθηση των δεξιοτήτων και ικανοτήτων που απαιτούνται στην εποχή του 21^{ου} αιώνα προς επιτυχή διαβίωση των αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και μελλοντικών μελών της κοινωνίας και οικονομίας της γνώσης.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Abid, A. (2004, August). Information literacy for lifelong learning. *World Library and Information Congress: 70th IFLA General Conference and Council*, Buenos Aires, Argentina, 1-5.

Armstrong, C., Boden, D., Town, S., Woolley, M., Webber, S., & Abell, A. (2005). Defining information literacy for the UK. *Library & Information Update*, 1-8.

Babbie, E. (Ed.). (2010). *The practice of social research* (12th ed.). USA: Wadsworth.

Benedetto Beals, J. (2006). Integrating information literacy into the curriculum: A four year plan for design students. *LOEX Quarterly*, 33(1), 2-3.

Boon, S., Johnston, B., & Webber, S. (2007). A phenomenographic study of English faculty's conceptions of information literacy. *Journal of Documentation*, 63(2), 204-228. doi: 10.1108/00220410710737187

Bruce, C. S. (1999). Workplace experiences of information literacy. *International Journal of Information Management*, 19, 33-47.

Buchanan, L. E., Luck, D. L., & Jones, T. C. (2002). Integrating information literacy into the virtual university: A course model. *Library Trends*, 51(2), 144-166.

Bundy, A. (1998, June). Information literacy: The key competency for the 21st century. *The International Association of Technological University Libraries* Pretoria, South Africa, 2-17.

Bundy, A. (2004). *Australian and New Zealand information literacy framework*. (No. 2). Adelaide, 1-48.

Clark, E. T. (2010). Educational reform A design problem. *Encounter: Education for Meaning and Social Justice*, 23(3), 51-58.

Combes, B. (2009). Digital natives or digital refugees? why we have failed gen Y? *Proceedings of 38th Annual Conference of the International Association of School Librarianship Incorporating the 13th International Forum on Research in School*

Librarianship: Preparing Pupils and Students for the Future, School Libraries in the Picture. Italy:IASL and the University of Padua, 1-12.

Godwin, P. (2007, May). The web 2.0 challenge to information literacy. *INFORUM 2007: 13th Conference on Professional Information Resources*, Prague, 1-6.

Goetsch, L. A., & Kaufman, P. T. (1998). Readin', writin', arithmetic, and information competency: Adding a basic skills component to a university's curriculum. *Campus-Wide Information Systems*, 15(5), 158-163.

Grafstein, A. (2002). A discipline-based approach to information literacy. *The Journal of Academic Librarianship*, 28(4), 197-204.

Hancock, V. E. (1993). Information literacy for lifelong learning. ERIC digest, 1-5.

Head, A. J., & Eisenberg, M. B. (2009). What today's college students say about conducting research in the digital age. *Project Information Literacy Progress Report*, 1-18.

Hepworth, M. (1999, August). A study of undergraduate information literacy and skills: The inclusion of information literacy and skills in the undergraduate curriculum. *65th IFLA Council and General Conference*, Bangkok, Thailand. (7) 1-14.

Jennings, E. (2008). Using wikipedia to teach information literacy. *College & Undergraduate Libraries*, 15(4), 432-437. doi: 10.1080/10691310802554895

Johnston, B., & Webber, S. (2003). Information literacy in higher education: A review and case study. *Studies in Higher Education*, 28(3), 335-352. doi: 10.1080/03075070310000113441

Kasowitz-Scheer, A., & Pasqualoni, M. (2002). Information literacy instruction in higher education: Trends and issues. ERIC digest, 2-4.

Lannuzzi, P., Eisenberg, M., Farmer, D., Gibson, C., Goetsch, L., Lessin, B., Jenkins, A. (2000). Information literacy competency standards for higher education, 1-20.

- Li, L. L., & Lester, L. (2009). Rethinking information literacy instructions in the digital age. *The International Journal of Learning, 16*(11), 569-577.
- Maehre, J. (2009). What it means to ban wikipedia: An exploration of the pedagogical principles at stake. *College Teaching, 57*(4), 229-236.
- Marton, F. (1981). Phenomenography—describing conceptions of the world around us. *Instructional Science, 10*, 177-200.
- Moore, P. (2005). An analysis of information literacy education worldwide. *School Libraries Worldwide, 11*(2), 1-26.
- Probert, E. (2009). Information literacy skills: Teacher understandings and practice. *Computers & Education, 53*(1), 24-33. doi: 10.1016/j.compedu.2008.12.018
- Probert, E. (n.d.). The important role of information literacy and learning in the development of lifelong learners: How well prepared are our teachers and students?, 1-16.
- Shapiro, J. J., & Hughes, S. K. (1996). Information literacy as a liberal art? *31*(2), 1-6.
- Snavely, L. (2008). Global educational goals, technology, and information literacy in higher education. *New Directions for Teaching and Learning, (114)*, 35-46. doi: 10.1002/tl.315
- Snavely, L., & Cooper, N. (1997). The information literacy debate. *The Journal of Academic Librarianship, 23*(1), 9-14.
- Souleles, N. (2004). A prescriptive study of early trends in implementing elearning in the UK higher education sector. *Instructional Technology Forum, 15*, 1-27.
- Souleles, N. (2005). Staff use of E-learning and graduate competencies for the knowledge economy: A study of the misalignment between rhetoric and practice. *E-Learning and Digital Media, 2*(3), 224-237.
- Souleles, N. (2006). Learning and assessment: Staff conceptions of final projects for an undergraduate multimedia design degree. *Eurographics, 87-95*.

Souleles, N. (2011, February). *Elearning in art and design: Perceptions and practices of lecturers in undergraduate studio-based disciplines and the rhetoric of innovative practices*. (Unpublished Doctoral dissertation, Lancaster University, 2011).

Souleles, N. (2011, March). Elearning in art and design: Perceptions and practices of lecturers in undergraduate studio-based disciplines and the rhetoric of innovative practices. *INTED Conference*, Valencia, Spain, 4492-4501.

Souleles, N. (2012). Phenomenography and elearning in art and design. *8th International Conference on Networked Learning*, 466-473.

Tamim, R. M., Bernard, R. M., Borokhovski, E., Abrami, P. C. & Schmid, R. F. (2011). What forty years of research says about the impact of technology on learning: A second-order meta-analysis and validation study. *Review of Educational Research*, 81(3), 4-28.

The Partnership for 21st Century Skills. (2009). P21 framework definitions, 1-9.

Webber, S., & Johnston, B. (2000). Conceptions of information literacy: New perspectives and implications. *Journal of Information Science*, 26(6), 381-397.

Αναστασιάδου, Α., Δημοπούλου, Ι., & Στούμπη, Α. (n.d.). Η πληροφοριακή παιδεία στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση: σύντομη επισκόπηση και προτάσεις. *ΤΠΕ στην εκπαίδευση*, Syros, 1-12.

Κόκκινος, Δ., Παπαδάτου, Ε., & Σισαμάκη, Ν. (2008). Πληροφοριακή παιδεία και εκπαίδευση χρηστών στην Κεντρική Βιβλιοθήκη ΕΜΠ., 1-12.

Μαλανδράκης, Γ. (2004, September). *Διερεύνηση τοπικών οικολογικών διαταραχών μέσω πειραμάτων με επικίνδυνα προϊόντα οικιακής και σχολικής χρήσης. Δυνατότητες αντιμετώπισης των διαταραχών μέσα από την εκπαίδευση στα πλαίσια διδακτικής παρέμβασης με στόχο την εννοιολογική αλλαγή*. (Unpublished dissertation, University of Crete, 2004).

Νικητάκης, Μ. (2007). Διδάσκοντας πληροφοριακή παιδεία. *16ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών*, Πειραιάς, 1-10.

Νικητάκης, Μ., & Βραχλιώτη, Μ. (2006, April). Πληροφοριακή Παιδεία: μέθοδοι και η ελληνική πραγματικότητα στο χώρο των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών. *«Οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες της περιφέρειας ως μοχλοί υποστήριξης των εκπαιδευτικών και πολιτιστικών δράσεων των δημόσιων και σχολικών βιβλιοθηκών»*, Καλαμάτα, 1-11.

Σίτας, Α. (2006). Η Πληροφοριακή Παιδεία στα πλαίσια του προγράμματος σπουδών της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και των Εικονικών Περιβαλλόντων Μάθησης, 1-17.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Το γνωστό μοντέλο Big6 περιλαμβάνει:

1. Καθορισμό εργασίας
 - 1,1 Ορισμό του προβλήματος πληροφοριών
 - 1,2 εντοπισμό πληροφοριών που απαιτούνται
2. Στρατηγικές αναζήτησης πληροφοριών
 - 2,1 Καθορισμό όλων των πιθανών πηγών
 - 2,2 Επιλογή των καλύτερων πηγών
3. Τοποθεσία και Πρόσβαση
 - 3,1 Εντοπισμό πηγών
 - 3,2 Αναζήτηση πληροφοριών μέσα σε πηγές
4. Χρήση των Πληροφοριών
 - 4,1 Τοποθεσία
 - 4,2 Απόσπασμα σχετικών πληροφοριών
5. Σύνθεση
 - 5,1 Οργάνωση πολλαπλών πηγών
 - 5,2 Παρουσίαση των πληροφοριών
6. Εκτίμηση
 - 6,1 Κρίση του προϊόντος (αποτελεσματικότητα)
 - 6,2 Κρίση της διαδικασίας (απόδοση)

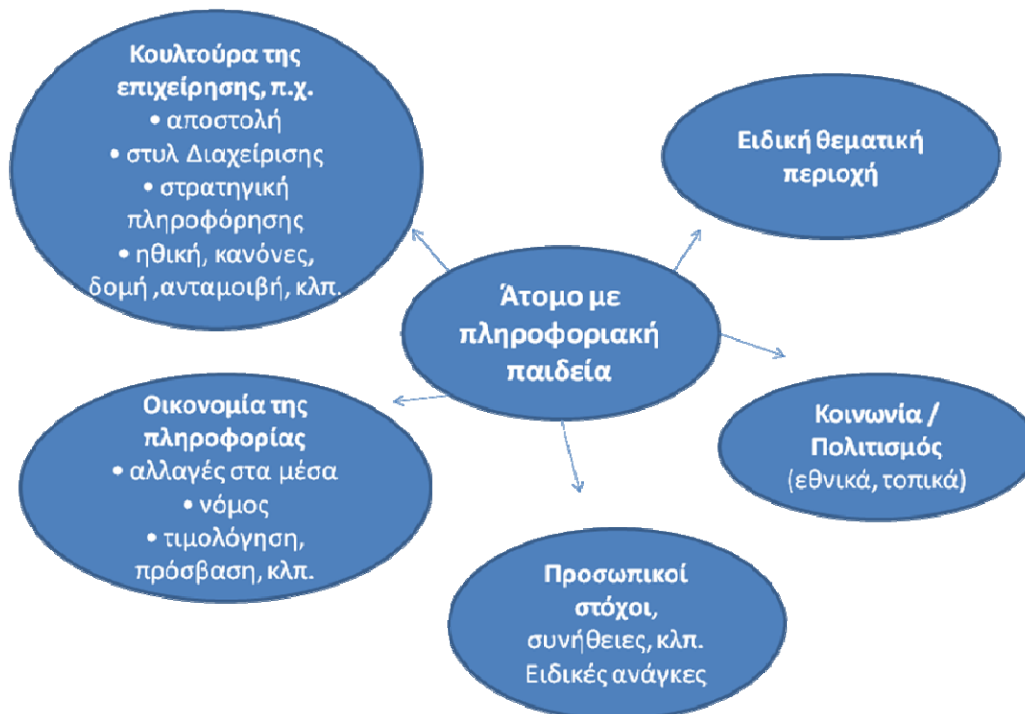
Σχήμα 5: Το μοντέλο Big6.

Πηγή: Eisenberg, as cited in Li & Lester, 2009, σ.σ. 572- 573.

Σχήμα 6: Ο φοιτητής με ΠΠ στην κοινωνία της πληροφορίας.

Πηγή: Johnston & Webber, 2003, σελ. 348.

Σχήμα 7: Το άτομο με ΠΠ στον κόσμο που αλλάζει.

Πηγή: Webber & Johnston, 2000, σελ. 385.

Σχήμα 8: Το πανεπιστήμιο με ΠΠ.

Πηγή: Johnston & Webber, 2003, σελ. 349.